

Tunški glas

• December 2018 • Leto 24 • Številka 1 •

*Vesele božične praznike in srečno novo leto 2019
Vam želi uredniški odbor!*

Spoštovane krajanke, spoštovani krajanj,

ko pišem te besede, sem z mislijo tudi pri tem, da je to skorajda moj prvi nagovor v novi funkciji. In kakšni so občutki? Po eni strani me preveva navdušenje, a po drugi strani se ne morem ogniti mislim o veliki odgovornosti. Odgovornosti do vas občanov in občank, krajanov in krajanov Tunjic. Z zavedanjem, da je v Kamniku 22 krajevnih skupnosti in da vseh vaših zastavljenih ciljev ne bomo mogli izpolniti, mi dovolite, da obljub na papirju ob tej priložnosti ne bom dajal. Pomembna so dejanja. Tista dejanja, ki bodo pomnila mnogo več kot besede.

Tunjice so poseben kraj, saj v njem delujejo številna društva in posamezniki. Poznani ste po sadjarskem centru, v katerem člani Sadjarsko-vrtnarskega društva Tunjice zgledno urejajo edinstven nasad starih sadnih sort, zunaj meja naše občine velik ugled uživa Zdravilni gaj Tunjice, ki ga obiskujejo ne le Slovenci, temveč tudi številni drugi tuji gosti, podružnična šola Tunjice diha s krajem, ravno tako gasilke in gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Tunjice, ki ste v letošnjem letu slavili 80. obletnico delovanja. Mnogo kulturnih prireditev za vse generacije, tako glasbenih kot tudi gledaliških, privablja številne obiskovalke in obiskovalce širom naše občine in na to ste lahko upravičeno ponosni. Tunjčanke in Tunjčani vsako leto pripravite osrednje mestno Miklavževanje, s čimer otrokom prenašate del naše slovenske tradicije in izročila, otroke širom občine pa razveseljujete. Vem, marsikoga nisem naštel, a vseeno, sleherni član vaše lokalne skupnosti, četudi ni naštet, je pomemben za to, da se med seboj povezuje, se družite in podpirate.

Eden pomembnejših členov pa je prav gotovo Društvo Tunški glas, ki organizira vsakoletne igre brez meja, ki so letos potekale v zelo sproščnem in veselem vzdušju. Članice in člani vsako leto skrbno pripravljate glasilo *Tunški glas*, ki v besedi in sliki prikaže vaša prizadevanja za Tunjice, za Tunjčanke in Tunjčane. Prepričan sem, da so številni neizmerno veseli, ko okoli božiča na dom prinesete še sveže tiskane izvode glasila. Takrat se ozirate nazaj in prebirate načrte za prihodnost. Bogastvo branja in bogastvo pisane besede tako prenašate iz generacije v generacijo in na to je izjemno ponosna tudi Občina Kamnik.

Naj vam ob koncu le še zaželim vse dobro ob iztekajočem se letu 2018 in naj bo leto 2019 polno prijetnih izzivov, ki jih boste uresničevali skupaj. Polno prijetnih dogodkov, ki jih boste obeležili tudi s sosedi, prijatelji in sokrajanj. Polno veselih trenutkov, ki bodo vašo lokalno skupnost delali še bolj edinstveno. Pa naj bo zdravo prihodnje leto 2019.

Vaš župan Matej Slapar

Novoletno voščilo

Kako lepo in prijetno je, da smo ob koncu minevajočega leta v stanju, ko lahko rečemo drug drugemu: *»Hvala, da si v mozaiku mojega življenja imel/-a pomembno vlogo. S tvojo navzočnostjo, s tvojo besedo in s tvojo pomočjo mi je bilo v življenju lepše, veliko lažje se poveseleti in prestati marsikatero preizkušnjo.«* Hvaležnost je tista vrednota v našem življenju, ki nas usposobi, da znamo biti zadovoljni ne le ob izrednih dogodkih oz. trenutkih, ampak tudi ob vsakdanjih majhnostih, brez katerih niti ne bi zaznavali izrednih dogodkov v pravem pomenu.

Življenje nas uči, da v njem nič ni samo-umevnega. Vzemimo na primer naše sposobnosti oz. talente, s katerimi smo obdarjeni. Tudi ti niso samoumevni, saj smo zanje v svojem času morali zastaviti veliko časa in prizadevanja. Zagotovo gre zasluga za marsikatero obdarjenost – duhovno in materialno – tudi našim domačim, prijateljem, tudi družbi in različnim občestvom, ki jim pripadamo, bodisi formalno bodisi neformalno. Hvaležnost je pomembna srčika našega vsakdanjika, tako kot je vrednota skromnost oz. preprostost. Ljudje občudujemo preproste ljudi, radi smo v njihovi družbi, ker se ob njih počutimo prijetno ter sproščeno. Na preprostih ljudeh stojita svet in prihodnost posameznika, družbe oz. naroda.

Preprostost je pogoj za hvaležnost. Pomembno je, da znam sebe ceniti na pravi način, da bi lahko znal ceniti soljudi okoli sebe. Pomembno je sebe sprejeti tudi v svoji omejenosti oz. nepopolnosti, da bi se lažje soočal z omejenostjo oz. nepopolnostjo drugih ljudi in bi bil sposoben odpuščati, ko bo to

potrebno. Šele s pravilnim ovrednotenjem prijetnih in manj prijetnih dogodkov, sebe ter oseb, s katerimi smo se srečevali in soustvarjali naš vsakdanjik v minevajočem se letu, bomo bolj kakovostno z Božjim blagoslovom vstopili v leto, ki ga pričakujemo. Skrivnost naše prihodnosti se nikdar ne skriva v zvezdnih konstelacijah, ne v različnih amuleti, tudi ne gmotnih dobrinah, ampak je skrita v srcu vsakega posameznika.

Naša naloga v letu 2019 naj bo – tako kot doslej – s pomočjo svobodne volje, s katero smo od Boga obdarjeni, odkrivati oz. najti pravilne poti za mirno in zadovoljno življenje ter razločevati, kaj je dobro, lepo in koristno ne samo za trenuten čas, ampak dolgoročno. V kolikšni meri bomo omogočili, da bi tudi drugi našli pot za mirno in srečno življenje, v tolikšni meri bomo še sami obdarjeni z mirom in srečo. Vsem bralcem teh vrstic želim obilje Božjega blagoslova v letu 2019.

Edi Strouhal, župnik

Znamo stopiti skupaj?

Spomini so kot iskre, ki pod pepelom tlijo, a ko jih razgrneš, vedno znova zažarijo. J. W. Goethe

V uredniškem odboru smo zopet skupaj staknili glave, zavihali roke in se z entuziazmom podali na pot, da ustvarimo novo številko *Tunškega glasu*. Vseskozi nam je bil v mislih uvodni stavek. Razgrinjali smo iskre, se dotikali src ljudi in spomini so oživel. Uspelo nam je s spodbudo, pogovorom in prijetnim stikom. Vzelo nam je ogromno časa

in sprašujemo se, če je bilo vredno. Bilo je! Pisci prispevkov ste zapisali spomine, dogodke, razmišljanja in svoj pogled na temo, o kateri ste pisali. Podporniki pa ste naše delo finančno podprli. Hvala vsem! Zopet smo znali stopiti skupaj, kot vsa leta do sedaj. Z vztrajnim in trdim delom nam je uspelo, da smo dogodke za beležili in jih s tem arhivirali za nas in naše potomce. Tako se piše zgodovina kraja.

In pred seboj imate novo, štiriindvajseto številko *Tunškega glasu*, ki je letos bogatejša za osem strani, skupaj torej dva in devetdeset strani zanimivega branja. Ponosni smo, srečni in veseli. *Tunški glas* je sedaj v vaših rokah in še diši po svežem tisku. Vam bo všeč? Nekateri ste ga nestrpnost pričakovali, drugi ga boste pregledali in nekam odložili, tretji morda še to ne in bo šel hitro v pozabo. Zavedamo se, da mogoče komu ne bo všeč, saj so okusi različni. Deležni bomo pohval, pa tudi kakšna kritika se vedno najde. Nikoli ne moreš zadostiti vsem okusom v enem izdelku.

Ob lanskoletni številki *Tunškega glasu*, ki ga je osebno prejel Tone Kuntner, slovenski pesnik in gledališki igralec, mi je zapisal: »Če bi jaz

bil Tunjičan, bi bil zelo ponosen na svoj Glas, ki ni samo tehnično kakovosten časopis, ampak tudi vsebinsko bogat glas domače vasi, saj takega časopisa ne premorejo niti veliko večji kraji v Sloveniji. Da o duhovno odprtem uvodu urednice niti ne govorim. Čestitam. Tako delajte naprej! Gojite ponos na dom in domovino!«

Mesec december je mesec, ko se začne zimski čas, ko padejo prve snežinke, ko praznujemo najlepše praznike in je čas obdarovanj. S tem poglobimo naše odnose ter osrečimo sočloveka in hkrati tudi sebe. Tako tudi mi v prazničnem decembru s prihodom *Tunškega glasu* v vaš dom, drage bralke in dragi bralci, obdarujemo vas. To je naše darilo za vas. Naj vam bo branje prijetno in kratkočasno!

V imenu celotnega uredniškega odbora vam v tem čudovitem prazničnem obdobju želim veliko medsebojnega obdarovanja, lepih besed, veselih nasmejanih obrazov in veliko močno spletenih vezi ter vse dobro v novem letu 2019. Naj bo preprosto lepo!

**Odgovorna urednica
Milena Erbežnik Klanšek**

Letošnje novoletne voščilnice, ki so priloga glasilu *Tunški glas*, smo izdelovali člani Društva *Tunški glas* in uredniški odbor. Z nami je bila tudi naša najmlajša Iza.

TUNŠKI GLAS

Glasilo krajanov KS Tunjice. Izhaja enkrat letno v nakladi 450 izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjstva KS brezplačno.

Uredniški odbor: Ivan Nograšek, Ivanka Vrhovnik, Mojca Stele Jeglič, Barbara Klanšek – lektorica, Anže Slana – lektor in Milena Erbežnik Klanšek.

Glavna in odgovorna urednica:
Milena Erbežnik Klanšek

Naslov Uredništva:
Tunjice 29, 1240 Kamnik

Zbiranje člankov in fotografij:
barbara.tunskiglas@gmail.com

Fotografija na naslovnici:
Matjaž Sedušak

Delovanje KS Tunjice v letu 2018

Ekipa se je po štirih letih dela v Krajevni skupnosti Tunjice poslovila! Želeli bi se zahvaliti vsem krajanom, ki so nas podpirali pri našem delu, in tudi kritikom, saj je prenekateri pripomba padla na plodna tla in s skupnimi močmi se je uredilo marsikaj. Veliko je bilo prizadevanj, da bi iz občinske blagajne potegnili čim več denarja za razvoj Tunjic, pa marsikdaj nismo bili dovolj uspešni.

Na področju urejanja cest je ob koncu zime iz proračuna zaradi hude zime izpadla edina cesta, ki je bila predvidena za asfaltiranje, in sicer klanec proti Golobu na Zadnjem vrhu! Kljub prepričevanju odgovornih na Občini, da taka pot ne vodi nikakor, saj mora Občina za vzdrževanje makadamskih cest nameniti precej proračunskega denarja, pa dlje kot do obljub, da bo drugo leto bolje, nismo prišli. Seveda isto velja za vse ostale makadamske ceste v naši KS, ki jih večkrat letno ob močnih nalivih voda močno poškoduje, pesek pa odnese na travnike, tako da imajo lastniki/stanovalci dvakrat delo. Prvič se morajo sami spopadati z zasilno sanacijo ceste, saj občinski mlinci meljejo zelo počasi in preden se to kolesje obrne, mine vsaj teden ali štirinajst dni, tačas pa nekdo mora vzpostaviti vsaj zasilno prevoznost – žal so to prebivalci sami! Kot drugo pa morajo pospraviti pesek, ki ga je voda odnesla s ceste na njihove travnike in njive!

Veliko bolje nam je šlo pri vzdrževanju naše skupne lastnine, saj je bilo

skozi celo leto izvedenih več uspešnih delovnih akcij vzdrževanja in urejanja okolice pokopališča ter cerkve; ob tem se zelo zahvaljujemo vsem prizadevnim prostovoljcem za nesebično pomoč! Obnovili smo ostrešja na okrasnih kozolcih pri vhodu v vas in na reklamni tabli na parkirišču pod cerkvijo, ki jo je močan veter zrušil jeseni 2015 in so jo postavili nazaj, uničenega ostrešja pa niso zamenjali z novim. Kljub večkratnim pozivom z naše strani, naj se ostrešje namesti, se to ni zgodilo, zato smo ga naredili in namestili sami. Narejeno je bilo tudi nekaj manjših obnovitvenih/vzdrževalnih del na poslovalni vežici.

Na zadnji seji sveta KS Tunjice je bila zavrnjena prošnja družbe A1 za

postavitve še ene bazne postaje za mobilno telefonijo tik ob parkirnem prostoru pod cerkvijo. Postavili naj bi stolp v višini 30 metrov in nanj namestili več anten. Ker je ena takšna antena že na poslovalni vežici, je bilo odloženo, da je en tak objekt v naši KS povsem dovolj!

Ob izidu časopisa (pišem v začetku novembra) je v vasi že zavel svež veter nove ekipe Sveta KS Tunjice. Njim želimo, da bi vodili našo krajevno skupnost v slogi in s pravimi odločitvami ter bili pri lobiranju pri občinski upravi čim uspešnejši!

V imenu Sveta KS Tunjice
Matjaž Sedušak
Foto: Matjaž Sedušak

80-letnica PGD Tunjice

Leto 2018 je bilo za Prostovoljno gasilsko društvo Tunjice precej pestro. Pred nami je bilo volilno leto ter praznovanje 80. obletnice delovanja društva. Čakali pa so nas še dokončanje prizidka gasilskemu domu in skrb za operativno in kup tekočih stvari.

Na občnem zboru 3. februarja je bilo izvoljeno novo predsedstvo, z njim pa tudi upravni in nadzorni odbor. Z mesta predsednika in podpredsednika sta se poslovila Franc Šimenc in Marjan Torkar. Darja Slana in David Nograšek, ki sta ju na funkcijah zamenjala, sta se jima zahvalila za vse storjeno v preteklih letih in opozorila, da sta društvo v nove roke predala v dobri kondiciji.

S pomladnim segrevanjem ozračja je bilo pred nami dokončanje nove garaže – prizidka obstoječemu domu tunjiških gasilcev. Hiteli smo z deli, postorjenega je bilo veliko, vendar brez desetine veteranov ne bi šlo. Prav najstarejšim članom društva gre velika zahvala, saj so pri delih pomagali po svojih najboljših močeh, tudi ko ostali zaradi takšnih in drugačnih obveznosti nis(m)o mogli biti navzoči pri gradnji.

Zadali smo si cilj, da morajo biti dela končana do praznovanja 80-letnice delovanja društva. Čeprav smo z deli

hiteli, nam do praznovanja garaže žal ni uspelo popolnoma dokončati. Nedokončana so ostala zaključna dela v notranjosti garaže, kljub temu pa slednje ni skalilo veselja ob praznovanju 80-letnice PGD Tunjice.

Gasilsko veselico s parado smo organizirali 21. julija. Poleg domačih gasilcev so nas s svojim obiskom počastili tudi predstavniki sosednjih gasilskih društev, predstavniki Krajevnega skupnosti, Občine in Gasilske zveze Kamnik. V paradi se je zvrstilo 96 gasilcev in 17 praporov, ki so v dežju strumno korakali ob taktih Mestne godbe Kamnik. V govorih uradnega dela prireditve so bile poudarjene složnost, vzajemnost, zavezanost k pomoči sočloveku in ohranjanju

protipožarne varnosti. Spomnili so se prvotnega namena ustanovitve gasilskega društva in prednikov, ki so le-tega ustanovili. Vsi pa so domačemu PGD-ju čestitali in mu zaželeli veliko uspešnih let. Med govorcami so bili podžupan v začasnem upravljanju funkcije župana Igor Žavbi, poveljnik Gasilske zveze Kamnik Gašper Baloh, predsednik KS Tunjice Matjaž Sedušak in nova predsednica PGD Tunjice. Najbolj zaslužnim pa so bila podeljena tudi priznanja in odlikovanja Gasilske zveze Kamnik ter Gasilske zveze Slovenije.

Kljub nalivu, ki je nekoliko zmotil potek programa, nam le-ta ni pokvaril praznovanja 80-letnice. Domači gasilci smo se skupaj s krajani in gosti v družbi Skupine Špica in kupovanju srečk bogatega srečelova zabavali še dolgo v noč.

V poletnem in jesenskem obdobju smo nadaljevali z dokončevanjem prizidka, ki ga nameravamo otvoriti prihodnje leto ob krajevnem prazniku. V prvem tromesečju smo se udeleževali občnih zborov v sosednjih društvih, skozi leto pa različnih slovesnosti sosednjih društev. V Šmartnem v Tuhinju smo prisostvovali 110-letnici društva, v Srednji vasi, na Homcu in Selah smo botrovali prevzemu novih gasilskih vozil. Devetnajstega maja sta se delegata PGD Tunjice (poleg predsednice še Slavko Petek) udeležila zaključne slavnostne parade ob koncu 17. Kongresa Gasilske zveze Slovenije, ki je tokrat potekal na Ptuj. Parade se je udeležilo več tisoč gasilcev iz cele Slovenije in tudi izra meja naše domovine ter več sto praporov, gasilskih avtomobilov idr.

Gasilci pa smo tudi posredovali na nekaj intervencijah v Tunjicah in okolici, nazadnje pri požaru sušilnice sadja pri Rezmanu. Udeleževali smo se gasilskih tekmovanj in se izobraževali za boljšo pripravljenost. Celo leto pa smo tudi z vašo pomočjo pridno zbirali star papir. Z zbiranjem še vedno nismo končali;

še vedno se priporočamo za papir. Dostavite ga lahko kadarkoli pred (staro) garažo gasilskega doma.

Na koncu naj se zahvalimo vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri letošnjem osrednjem cilju našega društva – gradnji prizidka – in veselici ob 80-letnici delovanja društva. Iskrena hvala vsem donatorjem, brez katerih prizidek še zdaleč ne bi stal, vsem, ki ste pri gradnji pomagali, in vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri izvedbi veselice. Nazadnje pa hvala tudi sosedom, ki ste potrpežljivo prenašali gradnjo.

Na pomoč!

Darja Slana, predsednica PGD Tunjice

Foto: Iztok Grilc

Prostovoljno gasilsko društvo Tunjice vsem članom in krajanom Krajevne skupnosti Tunjice želi vesel božič in srečno, predvsem pa varno novo leto 2019.

Na pomoč!

Mladina PGD Tunjice v letu 2018

V iztekajočem se letu se je mladina PGD Tunjice malo bolj pridno udeleževala tekmovanj kot v preteklem letu. Ko je zunaj vreme postalo prijetnejše, smo pričeli z vajami za orientacijo. Naše spretnosti smo urili v navezovanju vozlov, povijanju cevi, spenjanju na trojak, prepoznavanju topografskih znakov, orientiranju, prenosu vode in pri vaji z vedrovko. Kljub dobrim rezultatom, ki smo jih dosegli na tekmovanju v Nevljah, to žal ni bilo dovolj za najvišja mesta.

Takoj po orientaciji smo se začeli pripravljati na občinsko tekmovanje. Mladina je pridno in v velikem številu obiskovala vaje, tako da smo na tekmovanje v Komendo odpeljali dve mešani desetini – eno pionirjev,

drugo pa mladincev. Pionirji so se preizkusili v vaji z vedrovko, preno-

su vode in korakanju. Mladinci pa so opravili vajo, poimenovano po prvem predsedniku Gasilske Zveze Slovenije Matevžu Hacetu, preizkusili so svoje znanje o gasilstvu, poleg tega pa so še korakali. Tudi tokrat rezultati niso bili pri samem vrhu, vendar smo jih kljub temu kot po vsakem tekmovanju nagradili s picami.

Vsi navdušeni se odpravljamo s tekmovanja.

Seveda po tekmovalju še gasilska fotka. ☺

Ker je prišlo do menjave vodstva pri mladinski komisiji PGD Tunjice in ker se je prijavilo veliko novih članov, smo po tekmovalju priredili še tako imenovani krst oziroma sprejem novih članov. Kmalu po tem smo pričeli z vajami za tekmovalje v nogometu, ki je potekalo v Komendi. Tudi tega smo se udeležili v velikem številu. Mladina se je tega tekmovalja najbolj veselila, še bolj pa zasluženih polletnih počitnic.

Z začetkom novega šolskega leta smo ponovno pričeli z gasilskimi vajami. Tokrat je sledilo tekmovalje v rolanju, kjer so morali najprej čim hitreje z rolarji na nogi odvijugati med stožci, nato premagati višinsko oviro, speti cevi na ročnik in na trojak, navezati vozec ter na koncu gas-

ilni aparat postaviti na vrsto požara, ki ga lahko pogasimo s sredstvom v danem gasilnem aparatu. Punce so se na tekmovalju odrezale zelo dobro. Po končanem tekmovalju nas je predsednica PGD Tunjice odpeljala na pice Za Tun'co, kjer smo jo mentorji in mladina presenetili z rojstnodnevnim muffinom in darilom. Nato smo se začeli pripravljati na tekmovalje v namiznem tenisu in pikadu. Tekmovalje v namiznem tenisu oziroma pingpongu je potekalo v Šmarci, tekmovalje v pikadu pa v Mostah. S tem smo zaključili tekmovalno leto 2018.

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

Mentorji: Maruša Kosirnik, Saška Pavlovič in Luka Vrhovnik

Lačni smo ful drugačni. Pico si pa vedno zaslužimo. ☺

Tekmovalje v pingpongu.

20 let rasti, priznanj in vizije za nadaljnjih 20 let

Začetki Zdravilnega gaja Tunjice segajo dvajset let nazaj, kjer se je iz kopanja mivke razvil holistični center, kjer danes ponujamo široko paleto storitev, s katerimi si ljudje lahko povrnejo zdravje. Prvi so prišli z Inštituta Essentia, nato posamezni raziskovalci in znanstveniki, ki so potrdili izredno močno valovanje, ki na naraven način prispeva, da se telo obnovi. Smo edini center v Evropi z znanstvenimi dokazi o pozitivnih učinkih.

Pred dvajsetimi leti so bili ljudje precej skeptični do tovrstnih odkritij, a danes smo poznani širom sveta. Organizirali smo mednarodno znanstveno konferenco. Povabili smo strokovnjake z vsega sveta. Obiskali so nas iz Koreje, Avstralije, Havajev, Rusije in celotne Evrope. Izobražujemo ljudi za delo s Kirlianovo kamero po Sloveniji in Balkanu. S pomočjo evropskih sredstev smo Zdravilni gaj približali tudi otrokom. Postavili smo vadbeni poligon, ki je na voljo za športne dni, da se otrokom pokaže pravilna izvedba vaj. V našem centru ne spimo, saj se gradnja nikoli ne ustavi, od po-

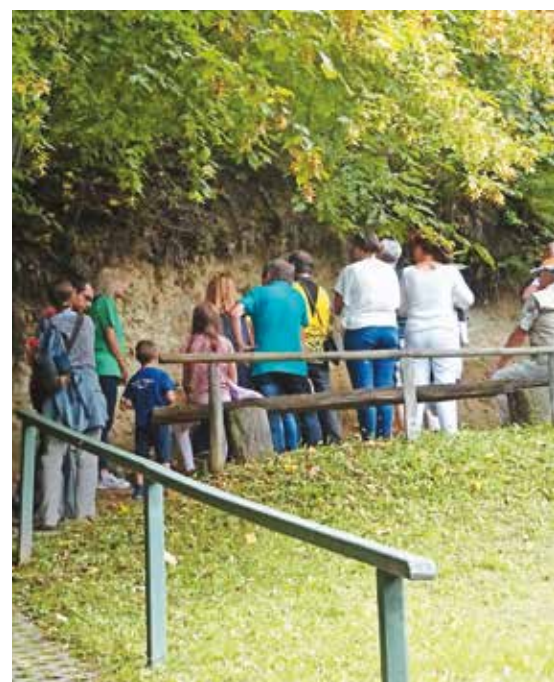
stavitve piramide do kupole in wellness centra, kjer ponudimo učinkovito rehabilitacijo po poškodbah. Odlični smo pri lajšanju bolečin v hrbtenici in vseh ostalih tegob.

Prednosti, ki jih imamo pred drugimi, so klinični dokazi, raziskave, zla-

te medalje, strokovnost in nenehno izobraževanje.

Slike pa naj povedo, da s pestrimi delavnicami in uspešnimi zgodbami še vedno pritegnemo veliko ljudi.

Besedilo in foto: Katja Jelovčan

Za mir na svetu

Drugega novembra smo v Zdravilnem gaju gostili prav posebne goste z Japonske. Prihajajo iz svetovne organizacije za mir. Od njih smo že pred časom prejeli steber miru z napisom v štirih jezikih: *Naj mir zavlada svetu*, ob katerem imamo tudi na svetovni dan miru meditacijo za mir po vsem svetu. Naučili smo se nekaj japonskih veščin sprostitve in se zopet spomnili, kako je pomembno, da o sebi in drugih mislimo le dobro in širimo dobro v svet.

Katja Jelovčan

pravljico lepe tudi zaradi paše krav, ki so preplavile skoraj vse travnike. Ta podoba že nekoliko spominja na tiste Tunjice izpred mnogih let. Vese limo se lahko te podobe, ki nam kaže razmišljanje kmetov, ki ne drvijo v intenzivno proizvodnjo česarkoli in jim dobro počutje živine in zdrava hrana, ki iz tega izhaja, pomenita največ. Vsako leto slišim več komplimentov na račun urejenosti naše vasi in miru, ki smo ga deležni na deželi. Kakovost zraka, vode in hrane je vsakodnevno na preizkušnji po celem svetu.

Veselim se, ko vsako leto vidim več posajenih sadnih dreves po Tunjicah. Lepo bi bilo, da bi se ta volja do sadja ohranila in nadaljevala še naprej. Naše društvo je letos dopolnilo 20 let delovanja in ko se ozremo nazaj na prehojeno pot, smo lahko zadovoljni z doseženim. Mislim, da smo v teh letih pridobili ogromno znanja in izkušenj na vseh področjih sadjarstva. Spoznali smo sorodna društva po Sloveniji, spoznali nove prijatelje, somišljenike. Odpirajo se nam novi projekti. Dela je čez glavo. Osvojili smo nova znanja pri pridobivanju lastnega sadnega materiala. Učimo se, hodimo na predavanja tujih strokovnjakov in z veliko žlico zajemamo njihove izkušnje. Zavedamo se poslanstva, ki ga društvo kot edino tovrstno v Sloveniji goji že od začetka. Skoraj ne mine dan, da ne bi kdo po-

Poletni žled

Morda ta naslov članka res ni najbolj primeren, ampak spomnil sem se nanj, ko smo poleti in jeseni marsikje po Tunjicah videli polomljene ali podrte češplje in jabolka. Kaj takega verjetno tudi naši predniki niso doživeli. Da smo pred mogočno naravo popolnoma nemočni, spoznavamo lahko vsako leto znova; v pozitivni ali negativni obliki. Pa vendar nam ta

narava obenem tudi daje sporočila, ki jih moramo razbrati in se po njih ravnati. Eno takšnih sporočil je, da tista drevesa, ki so bila lepo oskrbljena in obrezana, teh težav niso imela.

Moramo pa priznati, da je bil pogled na naše sadovnjake letos res lep in želeli si je, da bi se to še kdaj ponovilo. Pravzaprav so bile jeseni Tunjice res

Sadovnjak na Prevali.

klical za kakšno sorto ali pa samo za nasvet. Morda bo nekdo, ki bo bral te vrstice, pomislil, da je naše delo nepotrebno in jalovo, pa ni tako. To delamo, ker to znanje potrebujemo, ker ga primanjkuje, ker ga v šoli že dolgo ne poučujejo več, tako kot so ga nekoč. To delamo tudi zato, ker so Tunjice poznane po sadjarstvu in je to naša blagovna znamka, ki pa jo premalo uporabljamo. Nenazadnje so se naši imenitni predniki več stoletij nazaj začeli ukvarjati s to panogo kmetijstva, ker je bila najbolj primer-na za Tunjice.

Predelava sadja bo nov izziv za nas. Sušilnice sadja so perspektiva. Letos je sicer ena, 200 let stara, Rezmanova, pogorela, pa jo bodo postavili nazaj. Nazaj pa naj se vrne tudi sadno vino. V naših zelo mladih letih smo še znali narediti, zdaj je pa to izginilo, kot bi nekdo ugasnil luč.

Vabim Vas, da se nam pridružite v društvu in da skupaj naredimo našo vas še lepšo. Kaj pa je na svetu še lepše kot spomladi cvetoče sadne poljane.

Vesel božič in srečno, zdravo leto 2019, brez pozebe.

Valentin Zabavnik**Letošnja obilna letina je kar klicala k sušenju sadja v Tunjicah.**

ZAHVALA

Ob nesreči, ki me je doletela 22. oktobra, se iskreno zahvaljujem gasilcem PGD Tunjice in PGD Kamnik za hitro intervencijo ter strokovnost pri obvladovanju požara na sušilnici sadja.

Valentin Zabavnik

Leto debelih krav

(Foto: Aleksander Mikuš)

Dobitniki priznanj v letu 2018

Antonija Golob – Golobova Tončka, dobitnica srebrnega priznanja Občine Kamnik

Antonija Golob je dobila srebrno priznanje Občine Kamnik za dolgoletno delo pri Rdečem križu, Kulturnem društvu dr. Franceta Steleta, KS Tunjice in Sadjarsko-vrtnarskem društvu Tunjice.

Antonija Golob je preživljala otroštvo na Lokah v Tuhinjski dolini. Po končani osnovni šoli se je leta 1957 zaposlila kot tkalka v tovarni Svilanit, kjer je delo opravljala do leta 1975. Kasneje se je zaposlila v tovarni Titan v oddelku za montažo ključavnic, kjer se je tudi upokojila. V Titanu je bila članica njihovega pevskega zbora.

Leta 1965 se je poročila v Tunjice in si z možem ustvarila dom. Ob skrbi za družino je bila vedno pripravljena pomagati sovaščanom in sodelavcem v stiski. Ko sta njena otroka odrasla, se je vključila v Rdeči križ Tunjice, kjer je bila vrsto let blagajničarka. Zavzeto je sodelovala tudi pri zbiranju materialnih sredstev za prizadete pri poplavih in žrtve potresa v Posočju leta 1998. Njena prizadevnost se je izkazala leta 1996, ko je Rdeči križ

Tunjice zbiral denarna sredstva za krajana Tunjic, ki je moral na presaditev kostnega mozga v London. Takrat je skupaj z drugimi člani Rdečega križa Tunjice hodila od hiše do hiše s prošnjo za denarni prispevek. Nekaj

let kasneje je pomagala pri zbiranju sredstev za letalski prevoz sokrajana, ki se je hudo poškodoval v Boliviji.

Veliko prostovoljnega dela opravi v Kulturnem društvu dr. Franceta Steleta, kjer je bila več let društvena blagajničarka. Na različnih prireditvah prostovoljno peče pecivo in z veseljem postreže obiskovalce. Vsakdo je deležen njene prijazne besede in nasmeha.

Zelo dejavna je v Krajevni skupnosti Tunjice, saj za urejanje domačega kraja, zlasti okolice cerkve in pokopališča, žrtvuje prenekatero uro svojega prostega časa. Za svoje delo ne pričakuje hvale in se ne želi izpostavljati. Kaj je treba narediti, pogosto ugotovi sama in to tudi opravi. Vedno pomaga na veselnicah v domačem kraju, tako pri sami organizaciji in srečelovih kot tudi s svojim gospodinjskim znanjem.

Zadnja leta sodeluje s Sadjarsko-vrtnarskim društvom Tunjice. Ni ji težko pripraviti malice za člane ali kositi trave, pleti in okopavati mladih sadik starih slovenskih sadnih sort. Antonija Golob je človek z velikim srcem, veliko ljubeznijo do sočloveka in domačega kraja. Vedno je pripravljena poslušati, pomagati, iskreno svetovati, se s človekom zjokati ali nasmejati. Zna potolažiti in vliti upanje. Z njo in zaradi nje je svet lepši.

Ivan Nograšek prejel priznanje OŠ Frana Abrehta Kamnik

22. junija so se na kulturni prireditvi ob dnevu državnosti na OŠ Frana Abrehta Kamnik zahvalili posameznikom iz okolice šole, ki so preko leta sodelovali s šolo in oplemenitili šolske dni. Priznanje za dolgoletno prostovoljno sodelovanje s PŠ Tunjice je prejel Ivan Nograšek. Učence na pohodih po domačem kraju poučuje o geografskih značilnostih kraja, jih vodi do mnogih naravnih in kulturnih

znamenitosti ter jim ob tem pripoveduje zgodbe in legende. Tako prispeva k ohranjanju dediščine kraja s prenašanjem le-te na mladi rod.

Ivan Nograšek že dolga leta sodeluje s šolo, vsako leto vsaj enkrat dobrosrčno sodeluje pri šolskih dejavnostih.

Vir fotografije: www.os-fa.si

Podeljene dekanove nagrade Filozofske fakultete

Magistrsko delo Anžeta Slane *Spominska obeležja slovenskih književnikov: Ulice, ustanove in spomeniki v Kamniku* (2017) se umešča v okvire prostorske empirične literarne vede (ELV), spodbujene s t. i. prostorskim obratom. Avtor kritično predstavi in medsebojno primerja domače in tuje teoretične koncepte za obravnavo komemorativnih poimenovanj v Kamniku in jih spretno kombinira s konceptom kulturne dediščine. Kot zase relevantno prepozna denimo teorijo izraelskega teoretika Maoza Azaryahuja. V empiričnem delu naloge pridobljene podatke o uličnih poimenovanjih, ustanovah in spomenikih v Kamniku v

luči izbranih teorij sistematično obdelala in izvrstno interpretira. Magistrsko delo bi lahko označili kot študijo primera, vendar bi bilo treba zraven nujno dodati, da imamo opraviti s sodobnim in kompleksno zasnovanim delom, ki je obenem interdisciplinarno usmerjeno. Spoznanju o njegovi humanistični in družboslovni relevantnosti pa lahko pripišemo še ugotovitev o relevantnosti rezultatov magisterija tako za lokalno kot širšo skupnost.

**Iz utemeljitve mentorice, izr. prof.
dr. Urške Perenič
Oddelek za slovenistiko
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani**

Medalja za požrtvovalnost

Medalje za požrtvovalnost so bile s strani generalnega direktorja policije Marjana Ferka in ministrice za notranje zadeve mag. Vesne Györköš

Žnidar, podeljene tudi policistoma Postaje prometne policije Ljubljana Sandiju Sheikhi, Aljažu Čušu ter občanu Sašu Gorjancu z območja občine Tržič.

Policista Sheikh in Čuš sta 28. julija 2017 prispela na kraj prometne nesreče na avtocesti. Avto je stal na prehitevalnem pasu, na vozišču je nezavesten ležal voznik, ob njem pa je bil že Sašo Gorjanec. Nemudoma so morali ukrepati. Policist Sheikh in občan Gorjanec sta se začela izmenjevati pri masaži srca, policist Čuš pa je ponesrečencu omogočal prosto dihalno pot. Oživljali so ga okoli pol ure in ob prihodu reševalcev je že kazal blage znake zavesti. Po ugotovitvah zdravnikov je voznik med vožnjo doživel zastoj srca, zaradi česar je – kljub takojšnji pomoči občana in obeh policistov – v bolnišnici kasneje umrl.

Sašo Gorjanec ter policista Sandi Sheikha in Aljaž Čuš so pokazali izredno željo pomagati ponesrečencu. Posebno pohvalo si zasluži občan Gorjanec. Od vseh voznikov, ki so peljali mimo, je bil namreč edi-

ni, ki se je ustavil. Vsi trije prejmejo medalje policije za požrtvovalnost.

Zaradi omenjenega dogodka so policist Sandi Sheikha, Aljaž Čuš in Sašo Gorjanec dobili posebno povabilo v Državni zbor, kjer jih je sprejel dr. Milan Brglez in se jim zahvalil za požrtvovalno dejanje.

**Vir: www.policija.si
Vir slik: Barbara Žejavac, DZ**

Pestra sezona Vox Annae

V letošnjem letu smo si pevke Vox Annae zastavile precej ambiciozen cilj, ki je bil v naših mislih že kar nekaj let. To je državno tekmovanje Naša pesem v Mariboru.

Po kamniški območni reviji pevskih zborov nas je žirija predlagala, da se lahko pomerimo na državni ravni. Zakaj pa ne? Vaške punce na olimpijadi akademskih zborov. Uf, to pa bo naporno. Aleš in kompanija smo se dobro zavedali, kaj to pomeni. Vaje, vaje in še vaje. Zagrizle smo in bo, kar bo. Program smo dobro izpilile in z optimizmom pričakovale naš krstni nastop na tako visoki ravni. Zato smo se odločile za generalko pred velikim tekmovanjem na domačih tleh pred domačo publiko. Tako smo 14. aprila predstavile svoj program v avli OŠ Tunjice ter v goste povabile moški zbor Čebelarske zveze Slovenije, ki ga tudi vodi naš Aleš Sedušak. Večer je bil prijeten, poslušalci navdušeni, a stroga žirija v Mariboru ne sodi med prijazno publiko. Sama sem bila tu že osmič (prej s Cantemusom in Odmevom), pa so se vseeno zatresla kolena. Z večjim zborom je precej lažje.

21. april pa je bil dan D in Unionska dvorana je kot rentgen, ki pokaže vsako najmanjšo napakico. Nam je precej ljubše tekrovati v akustičnih dvoranah ali cerkvah, kjer imamo manjše zasedbe nekaj prednosti. Pravila Unionske dvorane pa gredo v

kontra smer, kar smo ugotovile na generalki, ko smo se komaj slišale med seboj. Program smo znale *rikverc*, kar pa ne izključuje treme, ki nas je izdala. To se je opazilo tudi na nastopu, zato smo nestrpno pričakovale oceno. Prisodili so nam zelo solidno bronasto plaketo in tako smo premagale kar nekaj odličnih zborov. Zlato je šlo med akademske zборе, kar se na tem tekmovanju konstantno dogaja, zato smo bile zadovoljne z doseženim.

Po kratki pavzi smo zapele na gasilski maši v Tunjicah, 9. junija pa smo sodelovale pri letnem koncertu mešanega pevskega zbora Šutna v kapeli Mekinjskega samostana. Tudi na farni praznik sv. Ane smo prepevale pri jutranji maši.

Po počitnicah smo 22. septembra v domači cerkvi organizirale *Seminar o petju gregorijanskega koral*, ki ga je vodil Gregor Klančič, in ga skupaj z zbori KPZ Šutna, MePZ Mavrica in MePZ Cantemus zaključile s krajšim koncertom in zakusko.

Konec novembra smo se intenzivno pripravljale na jubilejni koncert kamniških godbenikov. Prvega decembra smo na njihovem koncertu nastopile skupaj z nekaterimi kamniškimi zbori – Liro, Šutno in Odmevom. Osmega decembra pa smo skupaj s KPZ Šutna s pesmijo počastile Marijin praznik.

Načrtov je dovolj in veselo naprej.

Marina Koželj

Novice iz šole

V podružnični šoli Tunjice je to šolsko leto še malo bolj živahno kot prejšnje, saj jo obiskuje že 46 učencev. V 1. razredu je enajst učencev in se učijo v kombiniranem oddelku s petimi drugošolci. Čisti odderek sestavlja deset tretješolcev. V 4. in 5. razredu je po deset učencev, tako da je njihova učilnica že kar pretesna, zato jo za skupinsko delo, ustvarjanje in druge dejavnosti pogosto razširijo naprej v avlo ali telovadnico.

Poleti so šolske prostore lepo prenovili: v učilnicah, telovadnici in zbornici so obnovili parket, prebarvali stene in vsa vrata. Internet so priklopili na optično omrežje. Izvedli so priklop na kanalizacijsko omrežje in nato sanirali tlakovano dvorišče, saj se je posedalo. Po precej živahnem in neodgovornem dogajanju na igrišču v času počitnic smo morali sanirati kar nekaj škode. Postavili smo nova gola, ki naj dolgo služita svojemu namenu in športno povezujeta krajane s šolo.

Septembra so nas poleg urejenih šolskih prostorov in okolice na šolskem vrtu pričakale polne jablane. Naša kuharica Marinka je nabrala dobrih dvajset nizkih zabojev jabolk, ki jih jemo za dopoldansko ali popoldansko malico. Drobna jabolka so otroci narezali in smo jih posušili za krlje.

Šola je živ organizem, ki ves čas nekaj sprejema in nekaj tudi oddaja. V svoji osnovi ostaja enaka, nekatere stvari pa se ves čas spreminjajo in posodablja. Spremenljivke so tiste, ki pouk naredijo zanimiv in všečen učencem, rezultat pa je boljše znanje. Pouk popestrijo tudi ljudje, ki svoje delo in znanje podajo učencem. Na tem mestu se iskreno zahvaljujem Ivanu Nograšku in Tonetu Podjedu za vodenje po vasi, Katji in Boštjanu Jelovčanu za vodenje po Naravnem zdravilnem gaju ter vsem tistim staršem in starim staršem, ki ste kakorkoli sodelovali s šolo. Po vseh teh letih se nam zdi že kar samoumevno, da v začetku septembra pred poukom in po njem za varnost otrok na cesti pred šolo skrbijo prostovoljci. Pa ni.

Najlepša hvala skrbnim možem: Tonetu Kanciliji, Cirilu Remsu in Tonetu Podjedu.

Vsem bralcem želim v novem letu veliko iskric v očeh, ki bodo odsev zdravja in sreče.

Jelka Vrhovnik

Zimska pravljica

Februarja, ko je sneg pobelil dol in breg, smo z učenci 1. in 2. razreda slikali zimsko pravljico. S tempera barvami so risalni list zapolnili z zimskimi motivi, nato so s krompirjevimi štampiljkami odtisnili lepe snežinke. Naslednjo uro so s kosi blaga poudarili nekatere elemente slike ali jih s kosi nekdanjih zaves le omehčali. Na steni učilnice je bila prava zimsko pravljica. Izbrali smo tri najlepše slike in jih poslali na OŠ Toma Brejca v Kamnik, kjer so razpisali mednarodni likovni natečaj z naslovom *Zimska pravljica*. Presenečeni in hkrati zelo veseli smo bili, da je komisija v tako veliki konkurenci v kategoriji prve triade izbrala sliko prvošolca Andraža Jegliča.

Andraž pod nagrajeno sliko.

Andraž si je zaslužil prost dan, da je lahko šel z mamico Mojco na OŠ Toma Brejca na podelitev priznanj. Pripravili so jo na šolski prireditvi 27. 3. 2018, ki so jo posvetili rojstnemu dnevu

Rudolfa Maistra. Andražu so podelili srebrno priznanje. Po prireditvi so si nagrajenci ogledali razstavo slik na hodniku v 1. nadstropju šole.

Aprila smo bili na OŠ Toma Brejca vsi učenci PŠ Tunjice in skoraj vsi starši, saj smo se udeležili revije otroških pevskih zborov. Andraž mi je z iskrico ponosa v očeh pokazal svojo sliko. Res je bila lepa in predvsem unikatna.

Jelka Vrhovnik

Šolske dogodivščine

Letošnji prvošolci so: (zadaj z leve) Ela Mikuš, Julija Pušnik, Glorija Petek, Brina Kaplja, Vid Mikuš, Lara Puntar, (spredaj) Artiola Ferataj, Izak Butalič, Lovro Jelovčan, Bor Uršič, Nik Rajterič.

Prvošolci so v dveh mesecih doživeli marsikaj zanimivega. Pripovedovali so, kaj jim je v šoli najbolj všeč in kateri dogodki so se jim najbolj vtisnili v spomin.

Lovro: Šli smo v Arboretum z avtobusom. Zbirali smo štampiljke. Ogledali smo si delfine, kitove možgane in srce. Potem smo si ogledali orhideje, kaktuse in metulje. Potem smo šli na malico. Videli smo dinosavre in orke.

Artiola: V šoli mi je všeč hišica počutja. Všeč mi je, ko se igram z lego kockami in ko rišemo. V Arboretumu mi je bilo všeč, ko smo šli v kitova usta.

Lara: Pri nas je bila policistka. Spoznavali smo znake. Povedala je, kaj znaki pomenijo. Šli smo čez prehod čez cesto. Paziti moramo, da dobro pogledamo, ker je na ovinku.

Julija: V Kamniku smo spoznali, kako se s smučkami hodi po stopnicah in se naučili skakati. Šli smo v reševalni avto.

Bor: V šoli rad delam letala. S sošolci se igram skrivalnice in se lovim. Všeč mi je, ko lahko rišemo po tabli.

Glorija: Šli smo na pohod. Nabirali smo liste. Igrali smo se na igralih v Podgorju. Videli smo potoček.

Pohod po Tunjicah.

Nik: Rad se učim in igram. Rad imam športno. Všeč mi je, ko gremo ven na igrišče.

Brina: Všeč mi je bilo, ko smo šli na sprehod po Tunjicah. Videli smo progo za kolesarje s skakalnicami. Videli smo gobe.

Ela: Všeč mi je, ko igram nogomet. Rada se igram z aviončki. Všeč mi je, ko se lovimo. Pri angleščini se igramo igrice.

Vid: V šoli rad delam nalogo. Rad igram nogomet, košarko in telovadim.

Izak: Všeč mi je, ko ustvarjamo z das maso. Rad imam telovadbo. Rad igram nogomet.

DAN BREZ AVTOMOBILA

Z avtobusom smo se peljali v Kamnik. Skakali smo na otroški skakalnici in se vozili z avtomobilčki. Šli smo v avtobus.

Dan brez avtomobila.

Šli smo h klovnu in se z njim zabavali. Risali smo s kredami po cesti. Peljali smo se z vlakom po Kamniku. Lepo je bilo, ko smo plesali. Šli smo v policijski avto v zapor. Zlezli smo na policijski motor. Šli smo k zdravniku reševalcu in Lana je dobila mavec. Ogledali smo si gasilski avto. Gasilec nas je poškrupil.

Lana Blažek in Taja Šuligoj, 2. razred

ARBORETUM

Šli smo gledat kite in dinozavre. Bili so zelo veliki. Videli smo kaktuse. Tam smo se igrali in pojedli malico. Imajo veliko buč. Ko smo prišli do ribnika, smo hranili krape s kruhom.

Klara Brežnjak, 2. razred

Govorili smo o starih časih v Arboretumu. Šli smo gledat kite. Videli smo kitovo srce. Pogovarjali smo se o kitih. Šli smo v kitova usta. Govorili smo o dinozavrih. Videli smo slona z bučami. Šli smo na igrala.

Andraž Jeglič, 2. razred

Arboretum.

PLESNE VAJE

V prostem času obiskujem plesne vaje. Ta dejavnost poteka v šoli vsak torek po pouku. Plesne vaje obiskujemo učenci od prvega do petega

razreda. Uči nas učiteljica Megi. Všeč mi je glasba in da plešemo. Najbolj všeč mi je ples luna.

Lara Sedušak Kljakič, 3. razred

PLEZANJE

Ob ponedeljkih popoldne obiskujem krožek plezanje. Učimo se plezati po previsih in po stropu. Plezamo v dvorani. Rad hodim na to dejavnost. Želim si splezati čez previs.

Žan Prezelj Vrhovnik, 3. razred

GLASBENA ŠOLA

V prostem času dvakrat na teden obiskujem glasbeno šolo. Igram trobento. Imam že svojo. Zelo rad igram. Všeč mi je zvok trobente. Rad tudi pišem note. V glasbeno šolo hodim drugo leto. Želim si, da bi se naučil zaigrati skladbo Kalinko.

Tilen Krumpestar, 3. razred

PEVSKI ZBOR

Pevski zbor imamo vsako sredo po pouku. Vodi ga učiteljica Jana. Obis-

kujemo ga učenci od prvega do petega razreda. Všeč nama je, da poje-
mo otroške pesmi. Zelo nama je všeč pesem *Če bi se svet nazaj vrtel*, ker je poskočna. Nastopamo na priredit-

vah v šoli v Tunjicah, enkrat na leto nastopimo tudi na matični šoli. Radi nastopava.

Ela Vrhovnik in Iva Čimžar, 3. razred

PLAVANJE

V prostem času obiskujem športno dejavnost plavanje. Plavanje imamo vsak dan od ponedeljka do petka. Učimo se različnih tehnik plavanja in hodimo tudi na tekme. Všeč mi je, kadar je trening lažji, težje pa je, kadar je trening težek in naporen.

Bor Mikuš, 3. razred

ŠAH

V šoli obiskujem dejavnost šah. Imamo ga ob ponedeljkih. Šah obiskujem drugo leto. Učimo se različnih potez ter kako premagati druge v igri. Na šahu mi je všeč, ker je mirna dejavnost. Težko se mi zdi, ker me Bor in Tilen vedno premagata.

David Zalaznik Debelak, 3. razred

SKAVTI

Enkrat na mesec obiskujem skavte. Na to dejavnost hodim prvo leto. V lepem vremenu imamo skavte zunaj. Igramo se različne igre, se pogovarjamo in ustvarjamo. Včasih gremo tudi na izlet. Imamo tudi skavtsko obleko: rjav kroj, rjavo-modro rutko in kavbojke. Najbolj mi je všeč, ker se na skavtih veliko igramo.

Ana Erce, 3. razred

BRANJE

V prostem času rada berem. Moja najljubša knjiga je *Dobro jutro, dober dan*. Ta knjiga mi je všeč, ker je v njej veliko zgodbic. Ko sem bila majhna, mi je bila najbolj všeč knjiga *Dorina jajca*. Brala mi jo je mami. Knjiga mi je bila všeč zato, ker so bili v tej zgodbi vsi drug do drugega prijazni.

Eva Levec, 3. razred

KARATE

V prostem času dvakrat na teden obiskujem karate. Obiskujem ga že tri leta. Učimo se borbene tehnike. Všeč mi je, ko se borimo med seboj. Upoštevati moramo tudi različna pra-

vila. Težko se mi zdi narediti celo potezo kato, ker je to dolga in zapletena poteza. Nastopamo tudi na tekmah. Karate je koristen, da se znaš ubraniti, če te kdo napade.

Julian Kek, 3. razred

CESTA

Cesta je dolga in piskajoča. Okoli nje je milijon stvari.

Avti potujejo po njej.

Vozijo se po mestih in vaseh. Tiho blestijo.

Cesta pa brni in brni in se ne ustavi. Ljudje pa imajo sreče in nesreče.

Cesta pa tiho miri.

Eva Levec in Žan Prezelj Vrhovnik, 3. razred

Četrtošolci so postali pesniki

ZASPANOST

Zaspanost je prava zaspanost, če pa ni zaspanosti, je pa brez veze.

Zaspanost je brezvezna stvar.

Zdravilo:

»Pojdi spat!«

Tim Rajterič, 4. razred

Zaspanost ni zaspanost, ampak je zaspaaaaanost.

Zaspanost je lenoba, ampak lenoba ni lenoba, temveč je leenoooooooooba.

Zaspanost je huda nalezljiva bolezen. Zanesljiva znamenja:

lenoba, tečnoba, zehanje.

Julija Jelovčan, 4. razred

Smeh je zabava.

Smeh je smehehehe.

Smeh ni smeh,

je smehehehe.

Smeh je zelo nalezljiv.

Zanesljiva znamenja:

čuden zvok,

zabavne pesmice.

Recept: vsak dan se zabavaj.

Gabrijela Krumpetar, 4. razred

Jeza je jezasta, jezasta jeza, zato jeza ni jeza, jeza je jezzzzza.

Jeza je huda nalezljiva bolezen.

Zanesljiva znamenja:

besnost,

sitnost

in zloba.

Recept: vsak dan pretepi zid!

Vid Podjed, 4. razred

Smeh je nasmejan čas,

zato smeh ni smeh,

smeh je smehehe.

Smehehe je huda nalezljiva bolezen.

Zanesljiva znamenja:

smeeeeeejanjee,

skakanje,

prijaznost

in veselje.

Recept: vsak dan širi smeh do drugih!

Nuša Podjed, 4. razred

Jeza je res jezna,

zato jeza ni jezna,

jeza je res huda jeza.

Jeezaa je res huda bolezen.

Zanesljiva znamenja:

pretepanje, lovljenje.

Anže Vrhovnik, 4. razred

Zaspanost je čas za spanje,

zato zaspanost ni budnost.

Zaspanost je zaaaspaanost.

Zaaaspaanost je hudo nalezljiva bolezen.

Zanesljiva znamenja:

zeehaanjee,

leenooobnost,

tečnoooobaaaa

in poležaaavanjee.

Recept: vsak dan popij skodelico močnega čaja!

Luka Vrhovnik, 4. razred

Jok je žalost,

nalezljiva bolezen.

Jok je zelo, zelo žalosten.

Jok ni jok,

je joooooook.

Jok je prav dooolgočasen.

Zanesljiva znamenja:

tečnoba,

zehanje,

zaspanost.

Eva Vrhovnik, 4. razred

Jok je jokavi, jokavi, jokčas.
Jokčas je joookčas.
Jokčas je huda nalezljiva bolezen.

Neža Cerar, 4. razred

MOJ NAJLJUBŠI DOGODEK

Ko se je šolsko leto začelo, smo se prvi dan pouka petošolci odpravili v Savudrijo. Vozili smo se s svojim avtobusom. Celo pot smo se pogovarjali in šalili.

Ko smo prispeli v Savudrijo, smo vzeli prtljago in jo odnesli pred vilo. Pred njo smo zagledali velike tribune. Prišel je učitelj Aleš in nas malo razgibal. Pokazal nam je veliko smešnih vaj. Po razgibavanju so učiteljice rekle, da se bomo naučili *Savudrijsko himno*, ki mi je bila zelo všeč. Postali smo lačni in bil je čas za kosilo. Po njem smo se preizkusili v plavanju in tako smo bili razdeljeni v plavalne skupine. Imel sem srečo, da sem bil skupaj z Aljo. Sledil je pouk, ki je bil kar zabaven. Po pouku smo se odpravili na večerjo, ki je bila zelo okusna (no, za nekatere ne).

Vsak dan je bil zanimiv, saj se je vsak večer dogajalo kaj zanimivega.

Jakob Kočar, 5. razred

POT V SAVUDRIJO

V ponedeljek, 3. 9. 2018, smo se učenci 5. razreda odpravili na pot v Savudrijo. Ko smo prišli do matične šole, je deževalo in hitro smo odšli na avtobus. Naši kovčki so se peljali v posebnem kombiju. V avtobusu smo se zelo zabavali, saj smo bili samo tunjiški učenci in en petošolec z Vranje Peči. Veliko smo se pogovarjali, spraševali čudne stvari, risali po rokah, nogah, vmes malo zadremali, a ne vsi. Čez nekaj časa je avtobus ustavil za malico in nujne potrebe. Srečali smo tudi otroke drugih šol, ki so se odpravljali na morje. Ko smo prispeli v Savudrijo, smo se najprej malo spoznali, nato pa odšli v svoje sobe. Dekleta iz Tunjic smo imele sobo št. 312. Ko smo se nastanili, smo pokazali učiteljem, kako dobro plavamo.

Tjaša Kosirnik, 5. razred

Sladoled na Prešernovem trgu.

DNEVNIŠKI ZAPIS – Savudrija

3. DAN, 3. 9. 2018

Jutro. Spet telovadba in pouk. Delali smo razglednice za starše. Pojedli smo zajtrk, odšli na plavanje in se v vodi tudi potapljali. Sledilo je kosilo in zopet plavanje. S sošolko Tajo sem odšla na čoln, skoraj sva se prevrnili. To mi je bilo zelo všeč. Večerilo se je. Obesili smo brisače in se odpravili na večerjo. Po njej je sledil dogodek *Nore frizure*. Vsak si je naredil pričesko po svoje. S Tajo sva jo splekli skupaj v skupen čop, na drugi strani pa sva si naredili vsaka svojo figo. Na zabavi ni bilo prijetno, temveč zelo zabavno. Posedli smo se po tribuni in gledali nastopajoče pričeske. S Tajo sva bili samo opazovalki. Sledil je skupinski ples. S Tajo sva bolj težko plesali, ampak sva se potrudili. Lahko noč.

Zala Bastič, 5. razred

KOLAČKI

Nekega septembrskega torka sva se s sošolko Tajo odpravili k meni domov.

Točno ta dan smo se v šoli pogovarjali o prehrani, zato sva se odločili, da bova naredili kolačke. Po pouku sva šli k meni domov. Ko sva prišli, sva se najprej odločili, da bodo čokoladno-bananini. Začeli sva delati maso. Dodali sva samo rumenjake, ker je

tako pisalo, beljak sva vrgli stran. Potem pa je v nadaljevanju pisalo »shranjeni beljak dodajte v maso ...« Ta odstavek sem prebrala samo jaz. Takoj sem povedala Taji in sva se tako smejala, da bi se kmalu *polulali*. Vzeli sva novo jajce in dodali samo beljak. Naredili sva zmes, jih dali peč in čez 25 minut so bili pečeni. Hitro sva jih pospravili v škatlo, da jih ne bi kdo pojedel.

To je bil moj najljubši dogodek, ker se še nikoli nisem tako nasmejela kot s Tajo.

Polona Vrhovnik, 5. razred

KAMEN MODROSTI

Neko sredo v septembru smo imeli skupinsko nalogo. Bila sem skupaj z Mašo, Tjašo, Urško in Lanom.

V skupini smo imeli nalogo izdelati plakat za *Kamen modrosti*. Spomnili smo se, da bi naredili oglas. Odločili smo se, da pridemo naslednji dan k sošolki Tjaši. Bil je četrtek. Po pouku smo snemali. Zelo smo se zabavali. Maša je prinesla s seboj otroški mikrofona, saj smo ga uporabili pri snemanju. Naredili smo veliko posnetkov, ampak niso bili dobri. Ure so hitro tekale in bil je čas, da gremo domov. Morali smo se zresniti, ker smo imeli malo časa. Vsak je imel svojo zadolžitev. Urška je bila odgovorna

za snemanje, Lan za *Kamen modrosti*, Maša je bila napovedovalka, jaz in Tjaša pa sva imeli predstavitev na plakatu.

Bili smo zelo veseli, ker nam je uspelo narediti oglas in smo kot skupina zelo dobro sodelovali.

Taja Kočar, 5. razred

ELIKSIR ŽIVLJENJA

Ob koncu septembra smo dobili nalogo za slovenščino. Morali smo narediti oglas za *Elikzir življenja*. Jakob je imel idejo, da bi ga tudi pripravili.

Po pouku smo se dobili Jakob, Polona in Zala. Manjkala je samo Alja. Pri meni doma smo poskušali različne napitke. Najboljši je bil: voda, kakav v prahu, paprika in magnezij. Sledil je napitek iz bezgovega, metinega sirupa, limone in listov mete. Takrat, ko bi ga morali predstaviti, ga nismo, saj nismo imeli sestavin. Drugi dan smo ga naredili še pred poukom.

Predstavili smo ga sošolcem četrtega in petega razreda. Povedali so nam, da je zelo dober. Ko so ga popili, smo jih povprašali po sestavinah, a nihče ni odgovoril pravilno.

Miha Čimžar, 5. razred

ARBORETUM

Moji najljubši dogodki se velikokrat zgodijo doma, ker smo veseli. Dogajajo se tudi v šoli, ker je zabavno. Tudi doma se veliko zabavamo.

Bilo je v torek, 16. 10. 2018, ko smo odšli v Arboretum. Všeč mi je bilo, ker sem videla veliko lepih in zabavnih stvari. Na primer: dinozavri, metulji, buče, kaktusi, kiti, orke, delfini, mamuti in še veliko drugih predmetov, živali in rastlin. V Arboretumu sem spoznala veliko novih stvari. Najbolj sem si zapomnila razliko med francoskim in angleškim parkom.

Mislím, da bom Arboretum še kdaj obiskala.

Urška Brežnjak, 5. razred

DELOVNA SOBOTA

V petek, 21. 9. 2018, smo učenci tunjske šole dobili obvestilo, da imamo 22. 9. 2018 delovno soboto. Bili smo zelo presenečeni in prav nič veseli, a smo to morali sprejeti.

V soboto smo odšli v šolo. Nismo pričakovali nečesa, kar nas je potlej zelo presenetilo. A da ne bom takoj razkrila velikega presenečenja, kar smo delali, grem na začetek. V šoli smo se pred poukom družili, dokler ni prišel čas, ko smo vsi odšli v svoje razrede. Ko smo bili 4. in 5. zbrani v učilnici, sta vstopili učiteljici Jana Trebušak in učiteljica Darja Bevc. Vsi smo se spraševali: »*Le kaj bomo delali?*« Potem sta učiteljici pripravili računalnik in platno. Učiteljica Darja nam je razdelila neke lističe, učiteljica Jana nam je naročila, naj vzamemo svinčnike. Vsi smo jih vzeli in bili radovedni. Potem sta učiteljici tipkali po tipkovnici, dokler se ni prikazala neka slika in vsi smo takoj vedeli, kateri film si bomo ogledali. Vsi smo kar zavpili od navdušenja: »*Bikec Ferdinand!*« No to je bila velika skrivnost. Učenci smo morali na lističe napisati pravila, opažanja, ki jih bomo opazili v filmu. Po dveh urah smo imeli malico, *njama!* Po njej smo se razdelili v skupine po tri učence. Skupine so morale vsa pravila združiti. Ob zaključku je imela cela šola predstavitev znanja. Mi smo predstavili dramatizacijo na temo šolskih pravil.

Po koncu smo rekli: »*Pa-pa, šola!*«

Maša Levec, 5. razred

POTOP NA 12 METROV

Z atijem sva 14. 10. 2018 prispela v Piran. Parkirala sva v parkirno hišo in odšla proti centru za potapljanje.

Tam smo dobili liste za preverjanje moje pripravljenosti na potop. Morali smo jih rešiti in si pogledati video. Anketa je bila v angleškem jeziku, zato mi jo je moral prevajati ati. Potem je mene in mojega sopotapljača učil precej časa, sledilo je učenje v plitvejši vodi, kjer smo naredili nekaj vaj, in se odpravili globlje. Ko sem mislil, da se že ne bomo več potopili, smo se do konca grebena. Skoraj vse živali so bile zanimive, razen nekaj črnih rib. Tiste, ki so bile zanimive, so bile: jata črnih rib z oranžnimi repi, rakovica, ki me je prevarala, da je spužva, škarpna, ki jo je inštruktor osvetlil z infrardečo lučjo, ki je ribe ne vidijo. S pomočjo te luči sem tudi videl dvometrskega ugorja in polmetrskega jastoga. Zanimive so bile tudi velike školjke, velike klešče rakovice in morskih pajkov, leščurji in veliko morsko uho, ki je bilo mrtvo tako kot tudi vse pravkar omenjene stvari. Po tej pestrosti se vidi, da je to območje namenjeno samo potapljačem, ki ne smejo jemati ostankov morskih živali. Tega sem se zavedel, ker nisem smel vzeti niti pajkovih klešč.

Po potopu sva šla z atijem v hotel Piran nekaj pojest. Ker je bil ravno teden restavracij, sva za nizko ceno dobila zelo eksotičen jedilnik s petimi majhnimi hodi. Po obroku sva zadovoljna odšla domov.

Lan Bordjan, 5. razred

Vožnja po Ljubljani.

Dan Zemlje v Tunjicah

Na dan Zemlje, v nedeljo, 22. aprila, je Društvo Tunški glas z namenom ozaveščanja širše javnosti o pomenu ohranjanja čistega okolja in narave organiziralo zanimiv pogovor z naslovom *Zakaj otroci in šolarji potrebujejo naravo za učenje veščin za življenje*. Biologinja in doživljajska pedagoginja s konji Ana Bordjan ter pedagoginja Kaja Grčar sta se med pogovorom osredotočili na pomen ohranjanja čiste narave, ki nam nudi nešteto dobrin, nato pa predstavili tudi pri nas vedno bolj razširjene gozdne vrtce in krožke, ki spodbujajo aktivno preživljanje prostega časa otrok v objemu narave. Pogovor se je zaključil s pravljičami, ki jih je najmlajšim pripovedovala Špela Kaplja, ter s pogostitvijo, pripravljeno iz gozdnih dobrot.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

Obuti maček zamijavkal v Tunjicah

Na tretji novembrski petek je bilo v tunjiški šoli zelo živahno. Zvečer se je namreč odvila prisrčna uprizoritev klasične pravljičice *Obuti maček*. Najmlajši Tunjičani so se na predstavo pripravljali celo poletje in jesen in na koncu zablesteli vsak v svoji vlogi.

Skozi proces ustvarjanja predstave so se mladi igralci srečevali z različnimi tehnikami igranja; predvsem z improvizacijskim gledališčem, ki so ga dodobra spoznali in ga samoiniciativno uporabili tudi na sami predstavi. Obenem pa so se dodobra spoznali tudi z zgodbo mačka v škornjih, saj so jo na začetku veliko obnavljali, da

jim je prišla v kri, čemur je sledilo tudi oblikovanje dramskega besedila, katerega avtorji so bili prav najmlajši.

Obilo vaj, ponavljanj besedila in neskončnih pogovorov o sceni, kostumih, rekvizitih je pripeljalo do končnega rezultata, ki je bil staršem in ostali žlahti ter drugim obiskovalcem na ogled postavljen šestnajstega novembra. Preprosta scenografija, kostumi in enostavni rekviziti so namenoma prednost dajali mladim igralcem, ki so obremenjeni samo z nekaj treme navzočim pokazali svoje videnje *Obutega mačka*.

Čeprav je uprizoritev sledila prvotni vsem poznani zgodbi, so jo ustvarjalci nekoliko posodobili in prilagodili sebi. Maček je tako nosil superge in ne škornjev, čarovnika je muc zmotil med umivanjem in ta je nadvse dobro poznal sodobno življenje. Igralci so se z vsem zelo dobro spopadli, v predstavo pa so vložili veliko svoje energije in dobre volje, predvsem pa prostega časa. Na koncu so poželi gromek in zaslužen aplavz.

*Anže Slana
Foto: Zala Stele*

Tunjske igre brez meja

V Tunjicah so v soboto, 15. septembra, potekale že četrte Tunjske igre brez meja. Organizator dogodka, Društvo Tunški glas, je tudi letos poskrbel za smeha polne izzive, s katerimi so se morali spopasti tekmovalci. A če so pretekle igre mnogo bolj slo-nele na zabavnem, a zagrizenem in neizprosnem boju med prijavljenimi ekipami, je tokratni namen združevanja in ne razdruževanja zagotovo upravičil vsa pričakovanja. Predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek je že v uvodnem nagovoru poudarila, da bo sobotno popoldne dan veselja, druženja in povezovanja, zato so bile tudi naloge same prilagojene skup-nemu cilju vseh udeležениh ekip – za-

bavati se v sproščenem in prijetnem prijateljskem vzdušju.

Igre, ki bi se morale po prvotnem načrtu odviti štirinajst dni prej, a so bile zaradi slabe vremenske napovedi prestavljene, tudi na to sobotno jutro sprva niso kazale, da se bodo izvedle v celoti. Organizatorji so zaskrbljeno pogledovali v jutranje meglice, ki so ovijale prizorišče, a so kljub temu z upanjem v sončno popoldne pripravili tekmovalne poligone tudi za igre z vodno tematiko. Sonce se je med popoldnevom vendarle prikazalo in ustvarilo zares prijetno toplo in sončno kuliso za vse, tako za tekmovalce kot zveste gledalce, ki so jih prišli spodbujati.

Letos se je v dvanajstih igrah, ki si vsebinsko ne bi mogle biti bolj različne, pomerilo šest ekip iz krajevne skupnosti Tunjice ter okoliških krajev. Pretekla leta so organizatorji z vsebinsko tematiko, ki je kot rdeča nit povezovala igre, udeležence iger seznanjali s krajevno zgodovino, letos pa so namesto iskanja vzporednic z lokalno preteklostjo in sedanostjo raje spodbujali krepitev medsebojnih odnosov in složnega sodelovanja, ki bodo pomembni predvsem za prihodnost. Ekipa Žabci, Packi, Telebajski, Bršljanke, Zlatorogi in Zad'n rob so se zato namesto tradicionalnega merjenja moči, spretnosti in hitrosti v skupinskem ekipnem tekmovanju, ki je na podlagi

točkovanja določil končni vrstni red, letos prvič pomerili v sklopu nalog, ki sta jih naključno krojila tudi kanček sreče in usoda. Organizatorji dogodka so namreč igre priredili po znani igri človek ne jezi se, le da so bila tekmovalna polja tokrat večja, prav tako figure, ki so jih kapetani ekip premikali po poljih. Končni razplet pa je krojil met kocke ter seveda uspešno opravljene naloge v posameznem sklopu, ki so jih morali tekmovalci izžrebati glede na pozicijo svoje tekmovalne figure. Ekipa so naloge poskušale uspešno opraviti v treh različnih sklopih: individualnem, pri katerem so sodelovale posamično, sodelovalnem, pri katerem sta sodelovali dve naključno sestavljeni ekipi, ter tekmovalnem, v katerem se je med seboj za posamezno zmago pomerilo več ekip hkrati.

Prav sklop sodelovalnih iger pa je bil tisti, ki je na letošnjih igrah navdušil. Za obojestransko napredovanje po tekmovalnem polju sta morali skupaj

sodelovati dve ekipi in prav navdušenje po uspešno zaključeni nalogi je odtehtalo ves trud organizatorjev. To je bilo namreč tisto, česar so si želeli in zaradi česar so bile igre sploh prirejene – družiti in veseliti se v sproščenem vzdušju ne glede na končni rezultat. A tudi tokratne igre so kljub poudarku na sodelovanju morale dobiti svojega zmagovalca. To so bili Telebajski s svojim kapetanom Matejem Slaparjem, poleg pokala za prvo mesto pa jim je član lanske letošnje zmagovalce Smrkcev predal tudi prehodni pokal. Drugouvrščeni so bili Packi, na tretjem mestu pa so žensko čast branile Bršljanke. A končni vrstni red ni skazil veselja ostalih tekmovalcev, ki letos niso stali na zmagovalnem odru. Prav vse ekipe pa so, ne glede na končni rezultat, dobile medalje, ki sta jih tekmovalcem okoli vratu obesila predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek ter njihov izdelovalec Justin Klanšek. Po slovesni podelitvi se je zabava vse

do poznega večera nadaljevala z Ansambлом Šus.

Zahvale organizatorjev po zaključku iger gredo vsem, ki so na kakršen koli način pomagali pri njihovi izvedbi. Za pravilen potek iger so skrbeli sodniki Anže Slana, Justin Klanšek, Marko Balantič, Mateja Kragelj in Matjaž Klanšek, slovesno so pri dvigu zastave ob zvokih himne sodelovale Ana in Eva Vrhovnik ter Glorija in Lora Petek, program pa sta tokrat povezovali Barbara Klanšek in Milena Erbežnik Klanšek. Posebna zahvala gre Justinu Klanšku, ki je poleg že omenjenih medalj izdelal tudi večino rekvizitov, ter ne nazadnje vsem, ki so skrbeli za postrežbo hrane in pijače ali kako drugače pripomogli k temu, da je dogodek potekal nemoteno. Preživeto je bilo zares prijetno popoldne, zato vsi, ki so se iger udeležili, že pogledujejo k igram prihodnje leto. Organizatorji pa obljublajo, da bodo tudi te posebne ...

Barbara Klanšek

Foto: Matjaž Sedušak in Matej Stele

Vedno nasmejane Bršljanke.

Vsi za enega, eden za vse

Sobota. Zgodaj zjutraj sem prišel v Kamnik. Ura je bila nekaj minut čez štiri. Pripeljal sem se iz Bele krajine. Praznovali smo sestrinih petdeset. Brata in sestre, nečaki, pranečaki, bratranci in sestrične. Osemdeset ljudi. Rekli so, da bodo popoldne trkali.

Mene pa je vleklo v Kamnik. Hotel sem obiskati Tunjske igre. Hitro sem zaspal. Ob sedmih me je zbudil saselec v stanovanju nad menoj. Vstal sem. Dopoldne sem pospravljajal, popoldne pa sem se odpeljal v Tunjice. Misli sem, da bom lahko parkiral pod Ivanovim oknom, a je bil prostor že zaseden. Zavil sem k Lipovškovim

in pustil avto na njihovem dvorišču. Na cesti sem srečal Marinko, ki je nesla proti šoli neke stvari. Pomagal sem ji nesti posodo. Marinka, je bilo testo za palačinke?

Skupine tekmovalcev so že sedele na svojih mestih. Najprej sem pristopil k Žabcem. Poklepetali smo. Bil sem navdušen nad najmlajšim tekmovalcem Mihom. Oglasil sem se pri Bršljankah. Delovale so umirjeno, a čutiti je bilo tekmovalni nemir. Med Telebajski sem opazil Anžeta iz Mekinj, tudi z njim sem poklepetal. V skupini Zlatorogi so bili kar štirje moji bivši učenci. Kakšen prijeten občutek! V štirih tekmovalnih skupinah so

bili moji učenci. Srce mi je zaigralo. Za koga naj navijam? Za vse! Vsem privoščim vse dobro.

Igre so se pričele s slovensko himno. Načrtovane so bile po igri človek ne jezi se. Vodja skupine je metal kocko, kolikor pik, toliko polj ob zmagi skupina napreduje. Nato pa je vodja izžrebal še nalogo. Pričelo se je zares.

Prišel sem opazovati tekmovalce, njihove gibe, posebno sem bil pozoren na njihovo mimiko. Ko je bila igra naravnana tako, da je bila odvisna od posameznika, je bilo na obrazih začutiti zaskrbljenost, a tudi močno voljo doseči za skupino največ. Igralci so se pri reševanju naloge zavedali, da je od njih odvisen uspeh skupine.

Druga vrsta iger je bila sestavljena tako, da sta morali sodelovati dve skupini, ki sta bili naključno izbrani. Tudi pri teh igrah je bil pomemben posameznik, ki pa je moral sodelovati z lastno skupino in skupino, ki sedaj ni bila njegov nasprotnik, temveč družabnik. Koliko več truda, koncentracije, prilagajanja je bilo treba. Če se je kaj zalomilo, ni bilo zamer, igralci so se med seboj spodbujali, znali so pohvaliti eden drugega.

Tretja vrsta iger pa je bila sestavljena tako, da so skupine med seboj tekmoval. Biti moramo boljši od drugih. Pričakoval sem krut boj, nagajanje, privoščljivost ob napaki ali slabem rezultatu. Bil sem prijetno presenečen. Tekmovalci niso zavidali

V slogi je moč.

Najmlajši tekmovalec Miha je izvrstno zastopal Žabce.

boljšega uspeha skupinam, ki so bile uspešnejše od njih. Niso iskali napak, si jih izmišljali, niso skušali očrniti boljših od sebe. Res en lep tekmovalen odnos.

Razmišljal sem, da imajo te igre plemenito nalogo. Vzgajati za skupnost. Privzgojiti mladim pripadnost domačemu kraju. Če mladi razvijejo občutek, da pripadajo skupini, kraju,

bodo skupini ali kraju tudi pomagali. In prav ta občutek se med mladimi in starimi krepí ob druženju, prijetnem počutju, zdravi tekmovalnosti.

Pohvaliti moram Društvo Tunški glas, ki je igre organiziralo. Toliko različnih pripomočkov, priprava prostora, vodenje ... Bravo tekmovalci. Upam, da se naslednje leto spet prijavite. Bravo vsem, ki ste po

svojih močeh prispevali, da je bil dogodek popoln.

Na koncu še hvala vsem, ki ste poklepetali z menoj. Bil sem vas vesel. Napolnili ste me s pozitivno energijo. Dragi Tunčani, čudoviti ste! Ostajate v mojem srcu.

Želim vam vse dobro.

Jože Ramuta

Foto: Matjaž Sedušak in Matej Stele

BMX dirkališče

V 70. letih prejšnjega stoletja se je onkraj luže po sili razmer rodil BMX. Pri nas poznamo kratico za majhno začetniško kolo mulcev, ki se razbijajo ob učenju obvladovanja kolesa. BMX drugače prihaja iz Amerike, kjer so se zaradi gospodarske krize domislili nadomestilo za MX – motocross. Torej *bike motocross*. Majhno, zelo odzivno kolo po posebni progi z zaletno rampo omogoča vožnjo oz. gibanje telesa, ki spominja na vožnjo s kros motorjem. Nedolgo za Američani smo kolesa začeli izdelovati tudi v Sloveniji, vendar se šport pri nas ni razvil. V tujini obstajajo BMX klubi, šole in delavnice, saj je šport že nekaj let prisoten kot disciplina na olimpijadi. Pri nas pa peščica entuziastov trenira na edinih treh progah v Sloveniji: Ljubljani, Mariboru in Vipavski dolini. Na tekmovanja in tudi treninge pa se odpravljajo v Avstrijo, Italijo, Madžarsko ter Slovaško, kjer

ima ta šport v zavedanju ljudi pomembnejše mesto.

Zdaj pa iz Amerike v Tunjice. Do lanskega julija nisem vedel, da ta šport obstaja v takšni obliki. Ker v moji ožji in širši družini ne manjka fantov, ki jim je vožnja po kucilih všeč, smo se odločili, da bo to skupna družinska rekreacija.

Moj del utopista vidi v Kamniku BMX progo z dolgo zaletno rampo in asfaltiranimi šikanami. Tam bi lahko mladina, starejša in mlajša, krepila svoja telesa, razvijala motoriko, se družila ob dejavnosti, ki je ekološka in poceni (kolesa so približno 5-krat cenejša od cestnih). S tem pa bi otroke

izštekali iz neprestano oblegajočega spleta in jih prištekali na odštekano zunanje dejavnosti.

Interes vaščanov in občanov do asfaltnih površin je neizmerno velik. Bivši in bodoči župani to dobro vedo. Kako zanimivo bi bilo, ko bi le kanček teh sredstev in asfalta pretopili v pravi BMX race poligon. Proga bi lahko zrasla v Kamniku, kjer bi bila dostopna za maso otrok, ki živijo v bližnji in daljni okolici, lažja. Lahko pa bi jo zgradili tudi v Tunjicah! Tako bi naša ljuba vas občasno s kakšno organizacijo mednarodne dirke lahko postala center BMX racerske Evrope, da ne rečem sveta! No ja! Moje sanje morda sežejo malo predalet! A izgradnja proge je vseeno mogoča. Povračilo za potrebno investicijo bi bili zadovoljni otroci, ki bi progo koristili in kurili svojo brezmejno energijo ob druženju na kucilih. Smo za? Vprašajte mladino okoli sebe in otroka v sebi! Iščem kandidate za izpeljavo projekta. Poiščite me, če ne bom že jaz prej poiskal vas!

Matej Krumpestar

Žabci skočili čez plot

Bila je velika noč, 1. aprila 2018, ko je do žabcev prišla informacija (le kdo bi sprva nasedel prvoaprilski šali?!), da nas vabijo na Perovanje – druženje z zabavnimi igrami. Tej informaciji kar nismo mogli verjeti, vendar smo se kljub temu odločili, da se dogodka z veseljem udeležimo.

Dan, ko bi morali biti popolnoma nabrušeni, se je nezadržno bližal in 5. maj je bil tu. Skrbela nas je naša športna pripravljenost, motilo nas je vreme, ki ni kazalo dobrih obetov, a zadnji telefonski klic s Perovega nas je spodbudil, da smo si rekli: »Ja, n'č. Pa pejmo pogledat, kva se t'm dol dogaja!« In smo skočili – čez plot! Tokrat smo s Tunjske Mlake skočili v Kamnik, na Perovo, in ne v Tunjice, pod šolo, kot nam je bilo v navadi zadnja tri leta.

Enotno oblečeni, v žabjih barvah, smo pridrveli na prizorišče in bili deležni prenekaterih pogledov s strani obiskovalcev ter še treh prijavljenih skupin, skupine Duplica, Kamnik – Center in Perovega. Zaskrbljenih obrazov so nas občudovali in si mislili bogve kaj. Mi pa smo si mislili, da obleka pa morda res naredi človeka. Vodje prijavljenih ekip so se morale zglasiti na informacijski točki, kjer so jih zasuli s pomembnimi podatki glede iger. Hitro smo naredili načrt, kako in kaj se bomo lotili iger. Pred nami so bile 4 z enostavnimi navodili, ki smo jim rekli, da jim bomo pa že kos!

1. igra: vlečenje vrvi

Na brvi čez Kamniško Bistrico smo se v žabji poziciji zagnali v vlečenje vrvi s 1. ekipo. Vlekli smo kot biki, pihali in rili po deskah, a se ni premaknilo v našo korist. Povsem obnemogli smo podlegli nasprotnikovim močem, sopli ter se čudili tej neverjetno preprosti, a tako zahtevni igri. Sledila je 2. runda taiste igre in ponovno smo bili na vrsti mi. Pobrane moči iz 1. igre nam niso dajale upov, a smo se vseeno odrezali bolje. Tokrat je šlo!

Najbolj nas je presenečala ekipa s Perovega, ki je imela v roki očitnega Jollyja – Joca. Kmet, velik in močan kot Martin Krpan, je svojo ekipo nekaj časa le opazoval, proti koncu njihovih moči pa se jim je pridružil in zlahka pometel z vsemi, rešil svojo ekipo, nas uboge žabce pa podrl po tleh kot nič.

2. igra: nošenje deklet prek Kamniške Bistrice

Naloga je, kar se tiče navodil, povsem preprosta. Moški mora prenesti deklet čez brv in nazaj v čim krajšem času. Pogledali smo se po velikosti in kilaži in ugotovili, da bo najbolje, če se te naloge lotita žabi Bogo in Marjeta. Kljub temu da naloga ne zgleda težka, so očitno nekateri sotekmovalci drveli čez brv hitreje kot midva. No, priznam, da se takole še nisem imela čast nositi čez Bistrico. ☺

3. igra: tek za vozom in skodelico kave

Ob letošnjem Cankarjevem letu so na zelo izviren način združili zabavo s kulturo in v igro vpletli dve njegovi zgodbi. V igri je moral eden od tekmovalcev teči za vozom in na vozu sedečemu naliti čim bolj polno skodelico s kavo (beri vodo). V boj

smo podali našo hitro tekačico žabo Darjo, ki je nalogo opravila odlično!

4. igra: petje hvalospevov domačemu kraju (s poudarkom na Kamniški Bistrici!)

Zadnja naloga ni imela fizičnih zahtev, ampak samo še miselne. Naloga je bila, da v pesmi čim bolj predstavimo Tunjice, a če se le da, čim večkrat omenimo Kamniško Bistrico. Zadnjega dela naloge smo se precej dobro držali in v zelo kratkem času uspeli sestaviti kompozicijo Gregorčičeve Soči in ljudske pesmi *Prelepa je ta tunjska fara*. Seveda je morala pevski del naloge prevzeti žaba Marjeta, ki ji je po točkah sodeč najbrž kar dobro uspelo.

Po končanem tekmovanju oz. zabavnem druženju so nas domačini postregli s pijačo in jedačo ter sprostili z glasbeno skupino Las Gafas. Srečanje se je zaključilo s slovesno razglasitvijo rezultatov in podelitvijo simboličnih nagrad, ki jih je podelil sam župan g. Marjan Šarec. Razveselili smo se 2. mesta in kljub nekaterim bolečinam pod rebri sklenili, da je bila udeležba na Perovanju predvsem zabavna in sproščena.

Vsi člani ekipe žabcev se zahvaljujemo organizatorju za povabilo in pridobljene izkušnje.

Marjeta Čimžar
Slika (vir: Kamnik info)

Tunški Kicbil

Pozno nedeljsko jutro, po večeru, ki se ga le malokdo spominja. Polne glave nebistrih misli in novih idej so nas pripeljale na zasnežen Sušakov hrib. V tistem dnevu smo ugotovili, da je pešačenje nazaj v hrib za našo fizično zmožnost prezahtevno, in se nam je porodila ideja o vlečnici. In tako je ideja za idejo vodila v *Tunški Kicbil*.

Po tehtnem premisleku smo se odločili vlečnico postaviti na Umakarjevem hribu, ki se je zaradi senčne lege izkazal za najprimernejšega. Sledila je priprava smučišča,

Ratrak.

za katero smo izdelali ratrak. Po dveh napornih večerih ratrakiranja je sledila postavitev vlečnice, napeljava vlečne vrvi, ki smo jo kupili pobudniki dogodka, ter otvoritev smučišča. Zaradi navdušenja krajanov smo se odločili za organizacijo tekmovanja, ki je zahteval veliko truda. Zaradi neugodnih vremenskih razmer smo imeli veliko dela s pripravo smučišča za samo tekmovanje.

Na dan tekme smo zelo zgodaj pričeli z dokončnimi pripravi smučišča in organizacijo dogodka. Organizirano je bilo tekmovanje s *pležuhi* in smučkami. Skozi celotno tekmo se je proga držala odlično. Otvoritveno vožnjo je opravila naša maskota Olaf. Pred pričetkom tekmovanja nam je na pomoč priskočila družina Mhlavovih, saj je poskrbela za tople napitke, po katerem so z veseljem posegli tekmovalci in navijači. Vožnja je bila v obeh kategorijah opravljena dvakrat. Tekmovalce smo razdelili v

več kategorij: smučanje je bilo razdeljeno na dve kategoriji – ženske in moške, tekmovanje s *pležuho* pa je bilo razdeljeno v tri kategorije – moški, ženske in otroci. Po končani tekmi so vsi prejeli priznanja, najboljši pa tudi medalje.

Za uspešno organiziran dogodek se zahvaljujemo Tinetu Grilcu za izposojlo vlečnice, Marjanu Golobu za izdelavo vlečnih ročk ter Gostilni za Tunco za podarjene glavne nagrade.

Olaf.

Zahvaljujemo se tudi vsem sotrpinom za vso pomoč pri organizaciji dogodka in urejanju proge, prav tako pa se zahvaljujemo tudi vsem tekmovalcem in gledalcem, saj brez vas dogodka ne bi bilo, hvala pa tudi za vse prostovoljne prispevke, s katerimi smo pokrili večino stroškov organizacije.

V upanju na ustrezne vremenske razmere se veselimo na uspešno naslednjo sezono.

Organizatorji Tunškega Kicbila

Foto: Barbara Klanšek

Za tiste, ki *pležuha* (nekje ga imenujejo tudi *ritotres*) ne poznate, ta izhaja iz obronkov Kobanskega v Dravski dolini. Pred več kot 200 leti je bil v tej dolini *pležuh* pozimi edino prevozno sredstvo, ki so ga uporabljali za zabavo na snegu in za vožnjo v dolino ter po drugih opravkih. Prvi *pležuhi* so bili izdelani iz ukrivljene deske neuporabnega soda, na katero so pritrdili dva stebrička ter ju povezali z deščico, ki je služila kot sedež. Na sedež so pritrdili tudi krmilno palico. Kasneje pa so *pležuhi* dobivali modernejšo podobo, saj so ga prilagodili večjim hitrostim, uporablja pa se stara smučka. (Opis *pležuha* je povzet po Wikipediji.)

Utrinek vaškega življenja na sp. Koželjevi domačiji

Pisalo se je leto 1952. Bila je zima. Huda zima. Narava je počivala pod visoko snežno odejo. Iz dimnikov se je mirno valil dim. Ljudje so ostajali doma in posedali ob toplem ognjišču. Nepretrgoma je snežilo dva dni in nič ni kazalo, da bi prenehalo. Snega je bilo že krepko čez meter in pol. Kopičil se je na strehah in nalagal v vse debelejšo plast. Bilo je sredi februarja, na dan sv. Valentina. Pri sp. Koželjevih, kjer sta gospodarili Polonca in Lenka, se je zgodila nesreča. Podrla se je streha na gospodarskem poslopiju, ki je popustila pod težo snega. Zima je kazala svoje zobe, streha pa uničena. Kaj sedaj, sta se spraševali, saj pri hiši ni bilo moške roke v pomoč.

Nekaj dni po nesreči je prišel mimo hiše Janez Čevka, mož njune sorodnice Jožefe. Žalostni sta mu začeli pripovedovati o nesreči in ga prosili, da naj pride s svojo družino živeti k njima na kmetijo. Janez in Jožefa sta v tistem času iskala stanovanje, imela sta že enega otroka, drugi pa je bil na poti, zato sta ponudbo sprejela in se preselila k njima.

Pridno so se zagnali v delo in s pomočjo dobrih sosedov, ki so jim prikočili na pomoč, obnovili in postavili

novo ostrešje na hlevu. Poslopje so uredili tako, da so poleti že nanj pospravili seno. Polonca in Lenka sta videli, da sta Janez in Jožefa zelo gospodarna in delovna, zato sta jima takoj prepisali kmetijo. Mlada gospodarja sta njuno odločitev odgovorno sprejela in začela gospodariti na kmetiji. V letu dni sta popravila spodnji del hleva, leta 1955 sta prekrila staro hišo, narejeno v letu 1630, ki je bila pokrita še s slamo. Za svojo družino in sorodnici sta uredila življenje pod varno streho.

Gospodarnost in delavnost sta si pridobila v otroških letih. Janez Čevka, rojen 17. 8. 1925, se je pri petnajstih letih podal za zaslužkom. Delal je pri dedku v kamnolomu do leta 1943, ko je bil vpoklican v nemško vojsko. Poslali so ga na rusko fronto, tam je bil večkrat ranjen. Po koncu vojne je ostal v Nemčiji in se zaposlil v rudniku. Domov se je vrnil 20. 1. 1947 in se zaposlil kot *holcar*. Delal je po Sloveniji in v Avstriji. Dve leti kasneje je šel služiti jugoslovansko vojsko v Karlovec.

Jožefa Grilc se je rodila 4. 4. 1929. Že kot mlado dekle je hodila na dni-no, da je zaslužila kakšen dinar. Leta 1946 je bila dva meseca v Slovenj

Lenka Koželj, rojena 1878, umrla leta 1958, slikana 1942.

Gradcu pri sestri Micki, kjer je pazila na otroke, leto kasneje pa je šla v Kamniško Bistrico služiti kot gospodinjska pomočnica. V Bistrici je ostala dve leti in tam spoznala tudi bodočega moža Janeza. Poročila sta se 18. 11. 1950, leto po rojstvu prvega sina Ivana. Dokler se niso preselili k sp. Koželjevim sta živela na njenem domu. Tri mesece po prihodu v Lanišče se je rodil sin Peter, družina se je kmalu za Petrom povečala, rodili sta se še Anica in Marija.

Mlada, delavna in gospodarna sta začela kovati nove načrte za izboljšanje kmetije in lažjega dela na njej. Zgradila sta si *kurico* in v njej pitala purane in piščance. Nasproti stare hiše sta začela graditi novo in spomladi leta 1984 so se preselili. Obnovila in povečala sta gospodarsko poslopje, kupila sta priključek BCS, žetveno povezovalno napravo za pšenico. Ta jima je bila v veliko pomoč pri žetvi pšenice. V pomoč je bila tudi ostalim

Janez in Jožefa Čevka s sorodniki pred staro hišo, okrog leta 1960.

Polona Slevce, rojena 1889, umrla leta 1962.

vaščanom in izven vasi, saj so Janeza naprošali, da jim je hodil žet. Ker so včasih na kmetijah sejali predvsem pšenico, je Janez v času žetve imel ogromno dela. Včasih ga je zamenjal tudi sin Peter, da si je Janez lahko odpočil. Kljub težkemu delu na kmetiji sta pridno ustvarjala in vzgajala svoje otroke v duhu in vrednotah, ki sta jih bila sama deležna. Otroci so odrasli, se poročili, si ustvarili svoje družine. Najstarejši sin Ivan, ki je nedolgo nazaj podlegel hudi bolezni, se je poročil s Fani Berlec. Živel sta v Vrhpoljah. Rodila sta se jima dva sinova in hči. Hči Anica se je poročila s Srečkom Štuparjem v Godič. Imata dva sinova. Najmlajša hči Marija se je preselila v Mekinje. Poročila se je z Brankom Petacijem in imata dve hčerki. Sin Peter je ostal doma in z ženo Marijo pridno gospodari na kmetiji. V pomoč sta mu sinova, ki sta vajena kmečkega dela.

Na sp. Koželjevi kmetiji, kamor sta prišla Janez in Jožefa, so že od nekdaj živele gospodarne družine. Iz njihovih vrst je prišlo veliko šolanih otrok. Anton Koželj je bil župnik, ki je služboval po različnih koncih Slovenije. Nazadnje je služboval v Koprivni, tam je tudi pokopan. Umrli je 12. 2. 1906. Bil je dober gospodar in velik sadjar. Naredil je oporoko (njena kopija se hrani še sedaj) in svoje imetje razdelil med nečake in nečakinje. Poleg imetje, ki so ga dobili ostali nečaki, je svoj kožuh izročil nečaku sp. Hribarju, ker je bil z njim v zelo dobrih odnosih.

V Trstu je ustanovil sklad za nadarjene tunjske učence, ki bi nadaljevali s študijem. Nastopila je prva svetovna vojna in preprečila delovanje sklada,

Podiranje stare sp. Koželjeve hiše, 1984.

po vojni pa se je na ta sklad pozabilo. Anton je bil tudi lastnik njive na Bavčniku v Koprivni, ki jo je do njene smrti zapisal svoji kuharici, po njeni smrti pa naj bi pripadla Tunjičanom.

Njegov brat Gregor Koželj, rojen 5. 3. 1837, je bil učitelj v Tunjicah od leta 1862 do 1874. Z ženo Micko Urh – Bukunkovo, s katero sta se poročila leta 1864, sta odšla v Šentgotard. Imela sta 13 otrok. Gregor je umrl 3. 6. 1902 v Šentgotardu, kjer je še vedno viden njegov grob. V okolici Šentgotarda se je govorilo, da dokler bo grob gospoda Koželja obstajal, bo Šentgotard obvarovan pred hudo točo. To naj bi tudi sam izjavil.

Včasih je bilo na kmetijah veliko otrok, ravno tako je bilo tudi pri sp. Koželjevih. Matija Koželj, brat Antona, Gregorja in Aleša, slednji je ostal doma na kmetiji in bil gospodar, se je poročil v Bistričico in tam ustvaril svojo družino. Matija je bil dedek Jožefe Čevka, ki se je po spletu oko-

liščin vrnila na dedkovo domačijo, kjer se je rodil in preživel otroška leta. Z možem Janezom, ki je preminul leta 1998, sta jo lepo uredila in vzdrževala.

Sp. Koželjeva kmetija je velika. Leži na lepem, prostranem, odprtem delu Laniš, od koder je lep razgled na kamniške hribe. Dom stoji ob robu gozda. Tam je mir, je radost, je milina.

Milena Erbežnik Klanšek

Aleš Koželj, rojen 17. 7. 1821, umrl 2. 2. 1902.

Na obisku sestrična iz Amerike, zadaj za hišo stare sp. Koželjeve hiše, 1980.

Janez Čevka vozi tunjske gasilce.

Nekoč v Tunjicah

Dan je bil podoben včerajšnjemu, predvčerajšnjemu, petek enak pone-deljku. Dva dneva v tednu, sobotno popoldne po prazničnem zvonjenju in nedelja ali Gospodov dan, pa sta se vedno razlikovala in sta bila težko pričakovana.

Delovni dan se je pričel že zgodaj zjutraj, še pred sončnim vzhodom. Gospodar in gospodinja sta morala v hlevu postoriti vse, kar je za živino potrebno. Le pri bogatejših kmetih so to opravili hlapci in dekle. Gospodinja je prinesla mleko v *golidi* v kuhinjo, ki je bila črna, ker se je dim valil po prostoru. Mleko je zavrela na ognjišču v glinastem loncu, štedilnikov še skoraj ni bilo. Zraven pa je skuhala še žgance ter kislo zelje, vse pa je zabelila z ocvirki. Jedli so vedno v hiši in ne prej, dokler gospodar ni zmolil kratke molitve. Po zajtrku so se člani družine razkropili po svojih opravilih na polje in v gozd. Če je bila pri hiši še stara mama, je ta pomila posodo in pospravila po hiši.

Sobotno popoldne in nedelja pa sta se razlikovala. Sobotno popoldne so domači izkoristili za pospravljanje gospodarskega poslopja in dvorišča. Dekla ali hčerke pa so poribale lesene podnice po hiši. Ponavadi je gospodinja sobotno popoldne izkoristila tudi za peko kruha. Zakurila je peč, medtem je v *metrgi* zamesila testo; ko je to vzhajalo, je oblikovala hlebce. Vedela je, koliko kruha mora speči, da ga bodo imeli za ves teden. Navadno ga je pekla s črno moko, le ob večjih praznikih z belo. Ko je bila peč ravno prav vroča, je kurišče pometla s posebno metlo, narejeno iz koruznega ličkanja, hlebce je v peč položila z lesenim loparjem, posutim z moko, da se niso prijeli na lopar. Ko je kruh dobil lepo zapečeno skorjo, na kar so se gospodinje dobro spoznale, je hlebce pobrala iz peči s pločevinastim loparjem. Otroci so se svežega kruha zelo veselili, a jim ga mati ni hotela odrezati, češ, da po toplem kruhu trebuh boli.

Med večja kmečka dela je spadala tudi košnja. Praznik sv. Antona Padovanskega, 13. junija, je naznanil pričetek košnje na travnikih. Že pred tem praznikom so domači brez pomoči sosedov ali prijateljev pokosili deteljo na njivah. Takrat še ni bilo radia, da bi napovedoval vreme. Zato so se kmetje opirali na reke na račun svetnikov in na položaj lune, tako so vedeli, kakšno bo vreme. Seno so po prvem dnevu sušenja zložili v kupe, da ni preko naslednje noči preveč *odnehalo*. Kosci so se kar skušali, kdo bo ob prvem svitu prvi zaukal ali kar zapel na travniku. Najboljši kosec je prvi kosil, nato nekaj korakov za njim ostali. Ko je prvi brusil koso, so istočasno brusili tudi drugi. Do sončne pripeke je bil travnik navadno že pokosen. Drugi dan je bilo seno že suho, če je le vreme zdržalo. Seno so lepo naložili na voz in ga *ograbili*, da je lepo izgledal. Če je seno kdaj zdrsnilo z voza ali se je ta prevrnil, je bila to velika sramota in posmeh sosedov.

Žetev je tako kot košnja veljala za zahtevno delo, ki je zahtevalo kar veliko žanjic. Z žetvijo so pričeli po godu sv. Ane, 26. julija. Snope so zložili v kozolec za kakšen mesec, da so se osušili. Avgusta pa se je pričela mlačev. Navadno so s cepci mlatili štirje v pravilnem ritmu. Če se jim je viža zmešala, je bila spet sramota za mlatiče.

Proso pa so na podu sestavili v nasad in ga omeli tako, da so po njem vodili konja. V sredini nasada je bila neka sredica, ki so ji rekli *baba*. Tja so navadno skrili steklenico žganja, da so tisti, ki so nazadnje stresali slamo, imeli večjo vnemo, kdo jo bo našel.

Čas od Miklavža do božiča je bil čas kolin, ker se je podnebje že toliko ohladilo, da se meso ni pokvarilo. Koline so zahtevale veliko priprav predvsem gospodarja in gospodinje. Pripraviti so morali dišave, posušene *špile*, oluščeno proso in ješprenj. Gospodar je pripravil *šrogl*, na katerega so položili prašiča. Najeli so vaške-

ga klavca in vsaj štiri močne sosede, da so držali mrcino, ki jo je gospodinja zredila. Ko so prašiča končno umirili, jim je gospodar postregel s *šnopsem*. Čreva so odnesli na pranje do najbližjega potoka, vse, kar so dobili od prašiča, so koristno uporabili. Davno nazaj so posušeni svinjski mehur napeli na okno namesto šip.

Ženili so se le v predpustnem času, saj je bilo v postnem času in adventu to kar prepovedano. Ponavadi je fant skupaj z očetom in stricem na nedeljo odšel na ogled. Domenili so se za doto, balo in pisma, ki jih je bilo treba narediti pri advokatu. Pri vsem tem pa sta imela bodoči ženin in nevesta najmanj vredno besedo. Veliko veselja za sosede je bil prevoz bale z vozom, na najbolj vidnem delu je morala biti vidna zibelka.

Smrt in pogreb sta neizbežna. Ob takih primerih se je najbolj izkazala sosedska pomoč. Sosedje so prvi prišli v hišo in začeli pripravljati *pare*. Ženske so *štirkale* in likale prte. Daljni iz soseske so morali izkopati jamo, bližnji pa so morali mrliča nositi. Ko je mrlič ležal na *parah*, ga je moral nekdo *ahtati*, za moške moški, za ženske pa ženska. Vsakemu, ki je prišel kropit, je moral reči *b'h lonej*. Pokojnik je moral doma ležati dva večera, da so se kot kropilci lahko zvrstili vsi Tunjičani in žlahta.

Življenje v Tunjicah je bilo težko, posebno še za tiste, ki niso dedovali posestva po starših. Taki sinovi in hčere so iskali delo tudi v tujini. Kot prvi so nekateri hodili sekat les v bosanske gozdove. Najdlje je bil doli Koželov Janez. Škletov – Jur Grkman, rojen 1809, pa se je izučil za puškarja na Dunaju. Nekaj Tunjičanov je odšlo na delo na avstrijsko Štajersko v Leoben, kjer so delali v rudnikih in železarni. Gori so bili France Petek – Jeršinov, rojen 1880, več Žerjavovih in Davčar. V Vestfalijo sta odšli na delo Angela Vrhovnik – Slanova, rojena 1883, in Johana Golob – Komovčeva, rojena 1886.

V Ameriko jih je največ odšlo okrog leta 1910: Janez Vrhovnik – Bovčov, rojen 1896, Ignacij Koželj – Gmajnarjev, Grkmanova družina, Zoklarjev Dionizij, Ukušekovi, Mlakarjevi, Poci-nov Luka, Komovčevi, Voštarski, Pet-

Ukušekova mama, sin Ivan, hči Stanislava in njen mož Božo.

kov, Martinež, Bevšekovi, Sušakovi, Komatarjevi in še drugi; skupaj v tistem času pred prvo svetovno vojno 39. Zaradi težkega dela jih je nekaj mladih umrlo. Komovčev Lojze in Zoklarjev Dionizij sta se pri delu smrtno ponesrečila. Poci novega Luka pa so ustrelili, ker ni hotel *štrajkati*.

Leta 1914 se je pričela prva svetovna vojna. V vojsko je bilo vpoklicanih 88 moških, 31 gospodarjev in 57 fantov. 13 jih je vzela vojna. Škletov Tone je padel med prvimi v najtežjih razmerah v Galiciji. Nekaterih pa po koncu vojne ni bilo domov, čeprav so jih še dolgo pričakovali. Med njimi so bili: Kosirnikov Jur – gospodar, Hrustov Rudolf, Gmajnarjev Lojze, Pikovčev Janez, Birtov Tone, Bovčev Peter.

Po prvi vojni je bilo v Tunjicah kar razvito kulturno življenje. Delovalo je več društev: tamburaši, igralska skupina, sadjarji, sodelovali so pri Sokolih in Orlih, zaradi več hudih požarov so ustanovili gasilsko društvo. Od leta 1897 pa deluje Društvo skupne pomoči, rekli so mu *sekuranc*, ki pomaga prizadetim ob požarih in drugih nesrečah. To društvo deluje še danes in je edinstveno daleč naokoli. Delovalo pa je tudi nekaj nabožnih skupin, deklet in fantov.

Pojavil se je tudi prvi motor, ki ga je imel učitelj Ernest Palčič. Bil je znamke Zündapp – 200 kubični, ki pa se je med vojno izgubil. Vrednost motorja je bila enaka vrednosti 10 krav. Električne pa v Tunjicah še dolgo ni bilo. Ko pa se je leta 1941 pričela druga svetovna vojna, je oblast prepovedala delovanje vsem društvom. Fante do letnika 1926 so vpoklicali v nemško vojsko. Največ jih je odšlo na rusko fronto, kjer jih je pet tudi ostalo. To so Škletov Miha, Omevčev Rudi, Žvabov Stane, Birtov Tone in Rezmanov Ivan. 36 tunjiških faranov je vzela ta vojna in še čas po njej. Vsi so napisani na skupni spominski tabli ne glede na to, kje jih je doletela smrt. Pet tunjiških fantov pa je dalo življenje na moriščih še po vojni.

Za zdravljenje živali je v Tunjicah dolgo leta skrbel vaški živinozdravnik samouk Maks Torkar – Moht. Kmetje so vedno klicali njega, ker je bil blizu, živel je sredi vasi.

Obutev – lesene in usnjene cikle – je v zimskem času izdeloval Gradišekov Johan in morda še kdo. Pri rojstvih otrok je pomagala vaška babica Zoklarjeva mati. Klicali so jo tudi v sosednje vasi.

Še nekaj pomembnih pridobitev za Tunjčane:

- napeljava elektrike, leta 1947;
- betonski most čez Tunjščico, leta 1952;
- zgrajena nova osnovna šola, leta 1966;
- znižan klanec proti Kamniku, leta 1968;
- napeljava vodovoda, leta 1972;
- asfaltirana cesta proti Kamniku – prvi asfalt v Tunjicah, leta 1979;
- napeljava telefona, leta 1983.

golida – posoda za mleko

metrga – lesena miza s prostorom za pripravo kruha

odnehati – sušenje je popustilo

ograbiti – z grabljami oblikovati naložen voz

baba – sredina naloženih prosenih snopov

špila – lesena palčka pri klobasah

šrogl – oder za klanje

šnops – žganje

pare – mrliška miza

štirkati – škrobiti

ahtati – čuvati

b'h lonej – bog lonej / hvala

štrajk – stavka

sekuranc – potujčeno ime za skupno pomoč

Ivan Nograšek

Zgodovina tunjiških domačij

Ukušekovi

Tunjiška Mlaka 1, stara številka 20

Posest ima zemlje po nekdanjih merilih za polovico grunta in je nekoč spadala glede davkov pod usnjarski ceh v Kamniku. Domačija je v starejših listinah vedno zapisana kot Bukovšek. Sčasoma pa so ljudje to domače ime skrajšali.

V lažje dostopnih virih je ostalo zapisano, da sta se Jakobu in Katarini Grkman leta 1834 rodili dvojčici Katra in Marija, ki pa sta obe kmalu umrli. Leta 1836 pa se je rodila še ena Marija. Ostali otroci pa so se rodili prej, med njimi tudi kasnejši gospodar Anton, ki pa niso bili krščeni v Tunjicah. V času Napoleonove zasedbe naših krajev v Tunjicah namreč 20 let ni bilo duhovnika.

Jakob Grkman, umrl 12. 3. 1864;
Katarina Grkman, umrla 10. 5. 1840.

Zapisani otroci:

Anton, 1826–1895;
Katra, 1834–1834;
Marija, 1834–1834;
Marija, rojena 1836.

Ukuškova družina.

Naslednji rod:

Anton Grkman, 1826–1895;
Jožefa Grkman, 1821–1907, njen dekliški priimek je bil Sedušak – Sušakova; poroka 1845.

Otroci:

France, rojen 1845, oženjen v Mekinje;
Simon, rojen 1850, gospodar naprej;
Aleš, 1854–1888, v Ljubljani umrl za kozami;
Janez, rojen 1861.

Janez je 1. oktobra 1880 nastopil službo cerkovnika in organista, nato je vmes leta 1882 še služil vojaški rok. Leta 1905 pa je odšel v Komendo v enako službo na večjo faro in po boljši zaslužek.

Naslednji rod:

Simon Grkman, 1850–1922;
Marija Grkman, rojena 1866, njen dekliški priimek je bil Slanovec – Komatarjeva; poroka 1887.

Ukuškov Maks.

Otroci:

Jernej, rojen 1888, poročil se je z Marijo Grkman – Mlakarjevo. Umrl je leta 1927 v Ameriki;
Janez, rojen 1890, odšel je v Ameriko;
Terezija, 1891–1893;
France, rojen 1893, odšel je v Ameriko;
Jožef, 1895–1953, umrl je v Ameriki;
Marija, 1897–1980, poročena pri Košišu;
Gregor, rojen 1899, umrl star pol leta;
Ana, rojena 1901, gospodarica doma naprej;
Angela, 1907–1907;
Pavlina, rojena 1908, imela je nezakonsko hči Angelo (roj. 1930), poročila se je z Jankom Verbajsem v Šmartno pri Litiji.

Naslednji rod:

Franc Štupar, 1888–1966, Vrtačnikov iz Komendske Dobrave;
Ana Štupar, 1901–1981, rojena Grkman; poroka 1922.

Otroci:

Frančišek, rojen 1924, priženil se je v Godič leta 1951;

Stanislava, rojena 1925, omožila k Janežiču na Perovo, leta 1950;

Janez, 1928–1985;

Alojzij, rojen 1930, umrl star tri mesece;

Alojzij, rojen 1932, poročil se je z Marijo Koštomaj iz Blance, fara Brestanica;

Cecilija, 1935–2006, poročila se je k Prajzu;

Maksimilijan, rojen 1937, poročen v Kamniku.

Po smrti mame Ane je štiri leta na domačiji še sam živel Janez – Ivan. Po njegovi smrti pa kmetijo vzdržujejo Frančiškovi potomci iz Godiča. Stalno pa tu ne živi nihče.

Ivan Nograšek Ukušekov Ivan.

Francetova poroka, 27. 10. 1951.

Bratranci.

Ukušekov Ivan in Lojze ter njegov sin Miro.

Maksova poroka.

Vnuki Ukušekove mame Anči, Božo in Peter, leta 1961.

Jaz, Darko Crnković, vaš sovaščan, se predstavljam nekoliko drugače

Na prijazno prigovarjanje glavne in odgovorne urednice gospe Milene, da napišem nekaj za naše lokalno glasilo *Tunški glas*, sem se odločil, da se vam predstavim nekoliko drugače, kot me poznate iz vsakdana. Mogoče ne čisto drugače, le nekoliko bolj specifično, skozi moje delo in ljubezen do slikanja. Da bi se vam osvetlil tudi v tej svetlobi, vam bom predstavil svoje likovno delo v vezi z upodabljanjem slike *Sproščena*.

K upodobitvi slike sem pristopil po osnovni zamisli, da razvijam ateljejski plenerizem žanrske kompozicije s poudarjeno miselno vsebino. Svetloba, ujeta v sliki, me je navdihovala že od mojih začetnih slikarskih let. V tem navdušenju sem še posebej občudoval Šubičevo sliko *Pred lovom*.

Jurij Šubic, *Pred lovom*, 1883, olje, platno, 87 X 65,5 cm, Narodna galerija, Ljubljana.

Motiv slike predstavlja odprta vrata revne normanske hiše. V podboju vrat stoji moški, lovec, ki pregleduje puško (op. p.: lahko jo čisti ipd.). To je vsa vsebina slike. Vsebinsko je slika dokaj skromna in nezgovorna. Dogodek sam je trenuten, slučajen in neatraktiven, kar pa slikarja Jurija ni motilo. Slikar se namreč posveti svetlobi, ki vstopa skozi odprta vrata v hišo in se dobesedno igra na obleki in obrazu lovca ter optimistično osvetli ves reven prostor s prijaznostjo in domačnostjo. Na sliki je z lahkoto opaziti, kako se sončni refleksi uveljavljajo v senčnih delih slike, kako so iz enotne stene napravili neenotno barvno ploskev in kako se pod njihovo močjo izgublja vrednost lokalne barve in tako dobi pojav plastičnega telesa v sistem barvnih lis.

Če vidimo vse to, bomo spoznali, da je sončna svetloba ter njen vpliv na vizualni vtis upodobljenih predmetov tisto, kar je slikarja v prvi vrsti zanimalo.

Pri iskanju svoje *slike svetlobe* sem postopoma prišel do motiva, kasneje imenovane slike *Sproščena*. V osnovi sem se naslanjal na Šubica in v njegovih slikah iskal povezavo med notranjo prostorsko svetlobo in zunanjo svetlobo, ki dobesedno vdira v notranjo svetlobni mir. Pri vsem tem pa me je ustrahovala tehnična zmožnost takšnega slikarskega efekta. Tehnična zahtevnost je namreč izjemno velika.

Ob vseh teh in drugih nejasnostih, iskanju motiva, kompozicije, barve, oblike, tehnične izvedbe idr. sem kljub temu napredoval. Izdelal sem si nekaj manjših risb in postopoma

izoblikoval podroben načrt, ki sem ga kot vsi umetniki, gradil predvsem v svoji glavi. Tako se je izoblikovalo vse potrebno za likovno, slikarsko upodobitev slike *Sproščena*.

Darko Crnković, *Sproščena*, 2016, akril, platno, 100 X 70 cm, osebni arhiv.

Osrednji motiv slike *Sproščena* je mlajša ženska (op. p.: portretirana je hči), ki sedi na stolu ob velikem oknu in bere knjigo. Kompozicija je zgrajena v delu sobe, tik ob oknu, kjer si ženska z zunanjo svetlobo pomaga pri branju. Na ta način je v sliko ujeta zunanja svetloba, ki vstopa skozi okno in osvetljuje žensko ter del prostora. Svetloba in njeni učinki na strukturo slikovnega polja so eden od ključnih elementov slike in njene sporočila.

Figura sedeče ženske v udobnem naslonjaču je obrnjena z levo stranjo proti gledalcu. Z njene desne je veliko sobno okno. Na okenski polici pa je sobna roža z velikimi listi – dieffenbachia. Okno vizualno uokvirjajo zavesa, ki zaključujejo tudi levo in desno stran sobne stene. Stena se v manjšem obsegu vidi pod nižino okna. Ženska sedi sproščeno, mirno in je v celoti osredotočena na branje. V dlaneh drži veliko svetlo knjigo, s kormolcema in podlahtjo pa je oprta na naslonjala udobnega stola. Na polici okna, skozi katerega prihaja mehka, medla, vendar enakomerna in dovolj svetla naravna svetloba, je dieffenbachia.

chia, ki z listi prekriva sredino okenskih stekel in tako nežno blaži svetlobno moč in kontraste. Skozi stekla okna in liste rože prihajajoča svetloba osvetljuje notranjost prostora, se preliva in v globini izgublja svojo moč ter tako na posameznih elementih slikovne kompozicije ustvarja sence, kontraste, barvne nianse in odboje. Svetloba se najprej dotakne okenskih stekel, v spodnjem delu nekoliko mehkeje kot zgoraj, v sredini pa nežno presvetli v niansah zelene in sivozelene liste dieffenbachie ter se ob straneh okenskega okvirja dotakne modrih zaves.

Z lahkotnostjo ustvarim barvne nianse, svetlobe in sence na figuri, stolu in v sobi. Figuro ženske, ki je oblečena v modro krilo, svetlo sivo majico in rožnato srajco, intenzivneje osvetljuje po desni strani telesa in glave. Z desne se tako naravno preliva in čez krilo tvori svetle vzdolžne in prečne linije, čez desno roko pa se svetloba močno reflektira od knjige oziroma preide mimo nje čez srajco in majico na levo stran telesa v temnino. V tem delu je posebej pomemben odboj svetlobe od knjige, kar vpliva na svetlobne učinke zgornjega dela figure, delno pa

tudi na odboj v dele sten pod okensko polico. Manj intenzivno se svetloba dotakne spodnjega dela figure, stene in stola. V tem delu slikovnega polja svetloba prehaja v temnino, da za naslonjalom stola ponovno tvori večje svetlobne ploskve in linije. Nekoliko bolj intenzivno osvetljuje tudi zgornji del naslonjala stola in tako s sencami orisuje mehak relief tkanine, ki je vdelana v naslonjalo.

Ideja slike je umetniško, s sliko izraziti čustvo sproščenosti. V ta namen sem na podlagi osebne impresije izbral mlajšo žensko figuro, ki naravno odraža perspektivo optimizma, ljubezni, ljubkost, neagresivnost ... Ta osrednji element sem postavil v okolje s pozitivnim, umirjenim, sproščenim ter optimističnim pridihom. Z izbranim motivom in kompozicijo kot celoto sem v celoti realiziral zamisel ustvarjanja čustva sproščenosti.

Gledalec sliko že ob prvem pogledu doživi s simpatijo, podoba ženske, ki bere, v prijaznih barvah in prijetni svetlobi. Kmalu pa se sprožijo tudi povezave vseh elementov kompozicije in motiva – umirjenosti figure, koncentrirano branje, prijetna

zunanja svetloba, tišina, spokojnost. Gledalec postopoma začne razumovati in povezovati sliko ter njen naslov. Šele tedaj se začnejo miselni procesi povezovanja vseh elementov kompozicije in motiva (op. p.: prostor, oblike elementov, mase, teže, smeri, dinamika, barve, simetrija ...) ter čustvenega doživljanja pojma *sproščenosti* (op. p.: mir, tišina, ugodje, prijetnost ...).

Mogoče se vam je zdela predstavitev mojega dela zapleten in zahteven slikarski miselni in delovni proces. Da, to je res. Načrtno slikarsko delo zahteva veliko znanja, izkušenj in marljivosti. Da pa ne bo to izzvenelo preveč ... tako kot pri vsakem drugem delu, upoštevajoč še nekoliko umetniške danosti, ki ti je v zibko položena. Kakorkoli, res pa je, da vse kar delaš z veseljem, ni težko.

S svojim pisanjem vas želim tudi vzpodbuditi, motivirati, da bi se ob naslednjem obisku galerije še nekoliko drugače posvetili ogledu umetnin in da bi pri tem v sproščenosti uživali v slikarjevem sporočilu.

dipl. slikar Darko Crnkovič

Polde Klemenc – umetnik igrive narave

Polde Klemenc se je rodil 12. novembra 1939 na Gozdu v bajtarski družini. Njegov oče je bil rudar, mama gospodinja. Bil je najmlajši od šestih otrok. Že v rani mladosti se je učil, kaj pomeni biti delaven in odgovoren. Doma niso imeli kmetije, zato je služil kot kravji pastirček. Mama je hodila v dnino in s trdim delom odslužila nji-vo, ki so jo dobili v najem. Na njej so pridelovali pšenico, oves, ajdo in ostale pridelke, da so se lahko preživljali. Delo je bilo težko, vse se je obdelovalo ročno. V pomoč so jim bili konji ali voli. Hrane ni bilo veliko in večkrat je bil lačen. Vesel je bil vsakega kosa

kruha, če ga je kje dobil. Tudi v trgovino je mama hodila bolj poredko. Kadar pa je šla, so ji otroci vedno hiteli naproti in ji pomagali nositi koš.

Po zaključku osnovne šole je šel Polde na obrtno šolo v Mekinje, ki je bila v mekinjskem samostanu. Takrat še ni bilo avtobusnega prevoza, zato se je v šolo in kasneje tudi na delo vozil s kolesom. Izučil se je za mizarja. Vajeniško delo je opravljal v mestni mizarški delavnici. Kmalu po zaposlitvi leta 1959 je šel v vojsko v Kragujevac. Tam je ostal ves čas služenja. Bil je kurir. Naučil se je cirilico, ki jo zna

brati še danes. Ob nedeljah je nosil časopis oficirjem, oni pa so ga pogostili s kavico in piškotom. V tistem času so ravno obnavljali kasarno, zato so

Polde in Katarina.

vojaki spali v garažah. Bila je zima, huda zima. Ko so se zjutraj zbudili, so bile odeje zmrznjene. Umivali so se zunaj in zeblo jih je do kosti.

Po vrnitvi iz vojske leta 1961 se je vrnil na delo v Menino v Kamnik. Tam so izdelovali palete in lesene izdelke, kasneje pa krste, ki so jih prodajali po celotni Jugoslaviji. Proizvodnja se je večala, zato so iskali večje prostore in se leta 1968 preselili v Šmarco. Proizvodni program so razširili z izdelavo križev, žar, par, z vsem, kar se je potrebovalo za pogrebe. Žena Minka, ki je tudi delala v Menini, se spominja, da je bilo leta 1985 že 222 zaposlenih. Tam sta se s Poldetom tudi spoznala. Poročila sta se leta 1966 in rodila sta se jima dva otroka. Stanovali so v Kamniku, ker pa sta bila oba doma s podeželja, sta pogrešala naravo in njen mir, zato sta začela graditi hišo v Tunjicah, ki so Minkin rojstni kraj. V hišo sta se s sinom preselila leta 1991, hčerka pa je ostala v Kamniku, v njihovi hiši. Kmalu zatem, ko so se preselili v Tunjice, je Polde zbolel za astmo in šel na operacijo ušes. Zaradi vse slabšega zdravja so ga leta 1994 invalidsko upokojili.

Po upokojitvi je Polde nekoč v Snoviku obiskal sodelavca. Ko sta se sprehajala okoli hiše, je videl, da ima lep skalnjak. Bil mu je zelo všeč in želel ga je imeti tudi sam, saj ima okoli hiše dovolj prostora in slabo, ilovnato, nerodovitno zemljo. S sodelavcem sta šla na Menino planino. Pokazal mu je prostor, kjer je dobival kamenje. Žena Minka ga je razumela in podpirala pri njegovem

hobiju, zato ga je vozila in potrpežljivo čakala, medtem ko je Polde iskal kamenje. Vsakič, ko sta se odpeljala na planino, sta pripeljala kakšno kamenje, Poldetu pa je gorski zrak koristil pri njegovi astmi. Bolje se je počutil in lažje je dihal. Naredil je načrt za svoj skalnjak in začel z delom. Z vsakim kamenjem, ki ga je pripeljal, se je njegov prostor bogatil. Zlaganje kamnov in skal je bilo zelo dobro načrtovano, a vsekakor ne enostavno delo. Vsaka zbrana ureditev je posnemala naravni gorski svet in potrebovala večje in manjše skale. V prostoru, ki ga je Polde izbral za izdelavo skalnjaka, je ustvaril pravo harmonijo. Naredil je slap in ga speljal do mlinčka. Posnemal je naravo, zato je v svoj skalnjak začel saditi različne rastline iz gorskega sveta. Srce ga je gnalo naprej v nove ideje. Prostor je

želel polepšati še z lesenimi izdelki in ker je mizar, po poklicu in srcu, je začel izdelovati in dodajati v prostor brunarice, hiške, cerkev, mlinčke, vodnjake ... V desetih letih je Polde ustvaril pravljичni prostor, ki ga je vredno obiskati, saj se ob pogledu nanj začuti, kako je srčno, pa čeprav težko, prenašal kamenje iz različnih koncev Slovenije k sebi domov. Sebi in naključnemu obiskovalcu je tako približal svojo dušo, ki ga je bodrila in mu dajala moč za izdelavo gorskega sveta v miniaturnem merilu. Pravljичni prostor še nima imena, mogoče ga bo nekoč tudi dobil. Kdor želi videti njegovo stvaritev, jo Polde z veseljem pokaže vsakomur, ki ga obišče. Vas zanima njegova zgodba? Oglasite se pri njem – vesel vas bo!

Milena Erbežnik Klanšek

Luka in Miha.

Janez Cukjati, argentinski Slovenec, obiskal Tunjice

V začetku avgusta je našo vas obiskal Janez Cukjati, duhovnik v slovenski argentinski skupnosti. S svojo sorodnico in mojo prijateljico Marico, ki ga je navdušila za obisk, smo se popeljali po vasi. Od Ogrinove doline, od koder je zelo lep razgled na Kamniške planine, do Zadnjega roba, Laniš in observatorija pri Rezmanu. Vso pot je z zanimanjem poslušal našo krajevno zgodovino in sedanje življenje v vaški skupnosti. Prevzela ga je narava, lepota hribov in kotičkov, od koder je pogled drugačen, mamljiv, in te vabi, da postojiš, se nadihaš svežega zraka ter uživaš v tišini in miru. Pri observatoriju nas je pričakal Valentin Zabavnik in nam razkazal njegovo notranjost. Janez je bil zelo navdušen in dejal, da bi to zanimalo tudi njegovega nečaka Maximiliana, ki študira inženirstvo iz letalske in vesoljske tehnologije.

Janez Cukjati si je želel somaševati z našim župnikom Edijem, zato je bila naša zadnja postaja Vinski vrh in cerkev sv. Ane. Po maši smo poklepetali z Ivanom Nograškom, vaškim kronistom, in Edijem Strouhalom, ki nas je prijazno povabil v župnišče in postregel z domačimi dobrotami.

Lepi razgledi in zgodovina kraja so se gospoda Janeza zelo dotaknili. O teh vtisih nam je navdušeno zaupal:

»Tunjice so zelo lep kraj, podobno kot je vsa narava v Sloveniji. Prav posebnost je cerkev sv. Ane v Tunjicah in tudi župnik je poseben. Kako ima vse urejeno! Zanimiva se mi je zdela zgodovina kraja. Ima nekaj značilnega, česar verjetno ne bi našel nikjer drugje: kako se je že od samega začetka ohranil čut za pomoč revnemu kmetu. Imel sem občutek, da se še danes ohranja solidarnost, ki bi morala biti prisotna vedno, še posebej med kristjani, tako kot se glasi v Apostolskih delih Svetega pisma. Kako bi bilo lepo na tem svetu, če bi večina ljudi to gojila.«

Janez Cukjati se je rodil v številni družini v Argentini. Predno je šel študirat teologijo, je očetu pomagal izdelovati stavbno pohištvo. To mu je koristilo kasneje, ko je obnavljal in gradil kapele v župnijah, kjer je deloval. Novo mašo je imel v domovini svojih staršev, najprej v Šentgotardu, kjer je bil doma oče, nato pa še na Vranji Peči, župniji svoje mame. Po novi maši se je vrnil nazaj v Argentino, kjer deluje med slovensko skupnostjo.

Janez Cukjati z urednico Tunškega glasu pri Rezmanu, ob observatoriju.

Letos avgusta je Janez Cukjati s svojim bratom Francem obiskal domovino svojih staršev z namenom, da v Šentgotardu v cerkvi sv. Gotarda in na Vranji Peči v cerkvi sv. Urha skupaj slavita njegovo 40. in bratovo 35. obletnico nove maše.

Obisk in pogovor z Janezom Cukjati sta name naredila in pustila velik vtis. Naši rojaki in njihovi potomci, ki živijo izven naših meja, in se v njih pretaka slovenska kri, kljub vsem okoliščinam ne morejo skriti, da imamo nekaj skupnega. Občudujemo lepote Slovenije, ki jo nosimo v srcu, ker smo del nje in je ona del nas. To je naša vez, ki je ne more nihče uničiti in prekiniti. In to se pretaka iz roda v rod. Bodimo ponosni, da smo Slovenci.

Milena Erbežnik Klanšek

Z bratom Francem Cukjatijem mašujeta na Vranji peči, župniji mame Katarine Cukjati. Janez je obhajal 40-letnico, brat France pa 35-letnico posvetitve v mašnika.

Na vrhu Virnikovega Grintovca nad Jezerskim. Velik ljubitelj gora, ki je bil velikokrat na najvišjem vrhu Južne Amerike Aconcagui.

Dragi odborniki *Tunškega glasu!*

Zopet je prišel čas, da se vam malo oglasim, ker vem, da ste že v polnem teku za nabiranje podatkov za Glas.

Ko nadaljujem, pa pošiljam pozdrave ne samo vam odborniki, pač pa vsem, ki prebirate TUNŠKI GLAS. Kar težko pričakujem, da dobim zopet kakšne novice iz moje rojstne vasi Tunjice.

Počasi se stekajo poletni dnevi in bo kar hitro treba pripraviti lopato za kidanje snega. Imeli smo, no, saj jih imamo še, vroče dneve, nismo imeli dosti dežja, no ja, smo kar rabili vodo iz pipe za zalivanje vrta, rož in seveda tudi trave. Še en pozdrav in dosti zdravja in veselja vam želi družina Žagar.

Ciril Žagar

Cirilova družina.

Udamov Stane, že pokojni, na obisku v Ameriki pri bratu Cirilu.

Cirilova poroka.

Matijev Janez na obisku v Ameriki pri Cirilu in Mohtovi Jožici.

Matijev Janez na obisku v Ameriki pri sestri Pepi in njenem sinu Francetu.

Dragi Ciril, ob vašem okroglem jubileju, ki ste ga slavili 8. junija letos, vam želimo vse najboljše in najlepše v življenju onkraj luže. Verjamemo, da se ponovno snidemo in nazdravimo ob kozarčku rujnega.

Uredniški odbor

Francoska Polinezija – raj na zemlji na drugem koncu sveta

Otok Moorea – Francoska Polinezija.

Francoska Polinezija je ena najbolj obiskanih pacifiških destinacij. Francosko Polinezijo skupaj tvori 118 otokov, ki pokrivajo 6400 kvadratnih kilometrov površine. Z dvigajočimi vulkanskimi gorami, ostrimi klifi in čistimi smaragdno-turkiznimi lagunami, bujnim rastjem in barvitimi koralnimi grebeni predstavlja najlepši južnopacifiški raj na zemlji. Večina otokov je najbolj znanih po čudovitih bungalovih hiškah na vodi, do katerih te pripeljejo lepo speljane potke nad vodo. Hišice so krite s slamnatimi strehami in predstavljajo pravi čar in zaščitni znak otokov. Ljudje na otokih se še vedno zavzemajo za nemasovni turizem in želijo s tem ohraniti lepoto in pristnost eksotičnih otokov.

Bungalovi so nadstandardno opremljeni in ponujajo udobje 5-zvezdičnega hotela na kopnem. Otoki imajo dokaj omejene kapacitete nastanitev in temu primerne so tudi cene nočitev v najboljših resortih na otoku. Cene se gibljejo od nekaj sto do nekaj tisoč evrov na nočitev. Razkošni bungalovi in vile vključujejo tradicionalno leseno pohištvo, visok strop, slamnato streho ter luksuzno opremo, ki spada poleg. V naslednjih vrsticah pa sledi še podoživljanje enomesečnega potovanja po Polineziji.

Raziskovanje eksotične Polinezije se je začelo z vkrcanjem na ladjo na Novi Zelandiji. Let do Nove Zelandije

iz Benetk je trajal dobrih izčrpavajočih 25 ur. Z Nove Zelandije do prvega pacifiškega otoka smo potrebovali 3 dni. Prvi otok, kjer smo se ustavili, je bil otok Fiji; nato smo pluli do Tonge, Cookovih otokov, otoka Niue in končno smo prišli do Francoske Polinezije in njenih otokov, kot so Tahiti, Moorea in Bora Bora.

Tahiti je največji otok južnopacifiškega otočja z uradnim imenom Francoska Polinezija, ki izvira še iz časa kolonializma. Otok je nastal na podlagi vulkanskega delovanja in tvori skupaj z visokimi gorami prečudovite turkizne koralne grebene.

Omembe vreden je prihod v pristanišče glavnega mesta Papeete. Ko smo se izkrcali z ladje, nas je pričakala živa glasba in plesalke s pisanimi eksotičnimi oblekami, ki so del njihove kulture in noše. Tradicija skoraj vseh otokov je, da z dobrodoščico lepo poskrbijo za goste. Nekateri otočani so nas pozdravili s pisanimi rožnatimi venčki za na glavo, spet drugi so nam delili majhne doma narejene spominčke itd. Na čudovitem otoku Tahiti smo si ogledali botanični vrt, staro polinezijsko svetišče Marae Arahurahu. Obiskali smo tudi eksotično plažo Mahana, ki je meni najljubša plaža na otoku. Tu je bil čas za potapljanje, snorkljanje v koralnem grebenu med pisanimi ribicami. Tudi hrana je bila zelo raznolika – od

tradicionalne morske hrane do tipične evropske hrane, ki so jo prinesli francoski kolonialisti. Ena od specialitet je surova riba *a la tahitiena*. Riba je marinirana v limoninem soku in kokosovem maslu z obilico začimb. Otok je prav tako bogat z lokalnim sadjem in zelenjavo, ki je pripravljena na sto in več načinov.

Naslednji dan smo pripluli do otoka Moorea, ki je meni eden izmed najlepših otokov v Polineziji. Otok je poraščen z bujnim tropskim dežev-

Otok Niue.

Otok Fiji.

nim gozdom, znan po svojih goratih pobočjih, prekrit z nasadi ananasa in belimi peščenimi plažami ter kristalno čistimi turkiznimi lagunami. Najlepši izlet na tem otoku sem imela z *off road* štirikolesnikom. Vodič nam je razkazal najlepše bisere otoka Moorea. Doživeli smo veliko dozo adrenalina, saj je bilo raziskovanje otoka po razgibanem, prepadnem in mokrem terenu super zabavno. Prečkali smo reko, se podili po vulkanski gori vse do kraterja, kjer je nekoč davno lava z izbruhom izoblikovala otok Moorea.

Ustavili smo se na Tongi, ki ji še vedno vlada kralj. Sledili so še Cookovi otoki, Fiji, otok Niue, ki velja za najmanjšo državo in ima največ koralnih atolov na Zemlji. Kot zadnjega smo obiskali še otok Bora Bora, o katerem sanja veliko Zemljanov.

Pravijo, da je legendarna Bora Bora, ki v njihovem jeziku pomeni *narejen od Bogov*, najbolj romantičen in ekskluziven otok Polinezije in našega planeta. Glavni otok leži sredi pravljične lagune, ki ga kot biserna ogrlica obrobijo mali otočki in koralni

Bora Bora – Francoska Polinezija.

greben. Iz sredine lagune se dviga vulkanska gora, ki jo lahko vidite na eksotičnih razglednicah Bore Bore. Laguna ima samo en naraven prehod do odprtega morja, ki vodi do glavne vasice Vaitape, po kateri je bil posnet tudi film. Podvodni svet je bogat z jatami živobarvnih rib vseh mogočih oblik. Večino aktivnosti na rajskih otokih sem preživljala v vodi in še večji del pod vodo, saj se je bilo lepota podvodnega sveta težko upreti. Ko sem bila pod vodo, sem imela občutek svobode in popolnega sožitja z barvitimi atolami. Opazovala sem lebdèche rastlinje, igranje jate ribic, za katerimi sem se podila, saj je laguna kot velik tropski akvarij. Nad gladino sem uživala na belih koralnih plažah s turkiznim obzorjem morja in kančkom sence pod palmami. Najboljša lastnost Francoske Polinezije je, da še vedno ni nasičena s turisti. V primerjavi s Havaji, ki jih v enem mesecu obišče desetkrat več turistov kot Francosko Polinezijo.

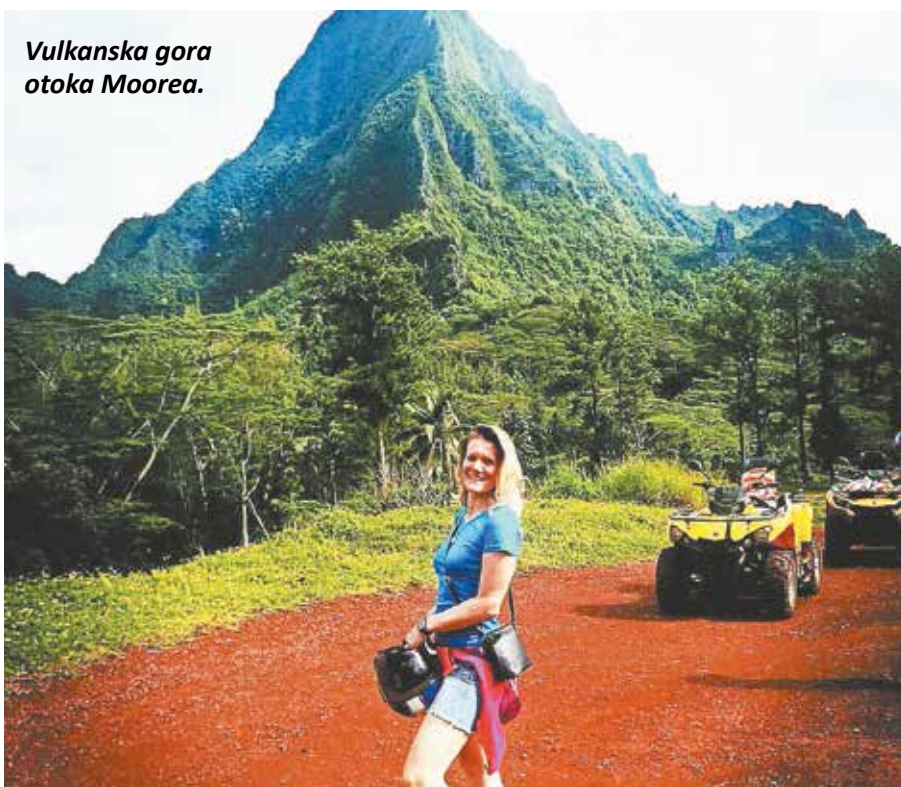
Srčno upam, da bodo Polinezijci še naprej lepo skrbeli za svoje eksotične otoke in jih ohranjali pristne in naravne, kot so vedno bili. Mati narava nam je dala čudovito zemljico in naša naloga je, da jo lepo ohranjamo. Seveda temu ni tako drugod po svetu, kjer se še ne zavedajo škodljivega poseganja v naravo in da se nam vse to počasi že vrača. Ne reče se zastoj, da so polinezijski otoki najlepši koščki biserov na Zemlji. To lahko zagotovo potrdim.

Za konec še pozdrav v jeziku domačinov.

La Ora na.

Lep pozdrav

Andreja Rajendran Zalaznik

Vulkanska gora otoka Moorea.

ROVERWAY: Potovalni tabor po Nizozemski

Roverway je bil tabor skavtov iz skoraj cele Evrope in nekaj drugih držav, med njimi so bile tudi Avstralija, Libanon, Izrael in še se najde kakšna. Tema tega tabora je bila *OPPOSITE ATTRACT*, kar v prevodu pomeni *nasprotja se povezujejo*. Neverjeten občutek, ko se med skoraj 5000 glav množico počutiš sprejetega, povsod kamor prideš, kamorkoli greš. Koliko ljudi, predvsem mladih, je združenih in diha kot eno, lahko si to, kar si – ni važna barva kože, niso važna prepričanja, ni važno, od kod prihajaš, ni važen socialni status, ni važna zunanja podoba, vsi te sprejmejo takšnega, kot si. Veliko je mladih, ki jim vrednote v življenju pomenijo veliko več kot nov telefon, koliko folovarjev imajo na Instagramu ali koliko všečkov dobi njihova fotografija na socialnih omrežjih. Koliko oseb zanima tvoja kultura – kultura, ki jo živiš, v katero verjameš, koliko izveš o kulturah drugih? V Izraelu po končani srednji šoli še vedno služijo vojaški rok, dekleta 2 leti, fantje 3 leta. Izveš, da problemi s službami niso problem samo v Sloveniji, da mladi raje žura-

mo, kot študiramo, ampak še vseeno vsi študiramo, izveš, kako smo si različni in koliko stvari imamo skupnih.

Roverway je bila zame ena izmed najboljših življenjskih izkušenj. Čeprav smo bili v eni državi, smo tam spoznali še veliko drugih držav in predvsem sebe. Res mi ni žal, da sem se udeležila tako nore dogodivščine. Ana, Komenda

Roverway was a brilliant experience for me and a great opportunity to meet new people. The Slovenian scouts I met were all really polite and so friendly. They were all keen to get involved and try everything they could, especially making new friends. Izaak, Velika Britanija

Roverway was just amazing! I was lucky to had this opportunity ... It's a unique experience. Every scout activity it is actually, but this is different: I could see many different cultures and people, and actually talk to some people closest and had fun and unique moments, I learn things about their

country's and about them and realise that ... Is so ... Amazing knowing that exists so many different, but in some way similar, people around Europe at least. It's so nice to realise that exists many good and unique people and also many beautiful and unique places that I have to visit. Ines, Portugalska

Nikoli si ne bi mislila, da lahko en sam tabor tako vpliva name. Pusti na meni tako močen odtis. Pri skavtih sem že dolgo časa, a je bil to zagotovo najbolj nor tabor, na katerem smo spoznali veliko ljudi, veliko različnih kultur in se seveda tudi veliko naučili. Alma, Žiri

Roverway give to me allot of good experiences where I did an amazing activities that I enjoyed and had a such great fun. But that wasn't the best part... Some times when you meet new people you just share some words and good moments with them, but nothing more! In this case I had the opportunity of meet such amazing, different, funny, beautiful and pure people how I could share a little of myself! I didn't meet new people. I meet new friends, and I have saudade of all them! All this happened just because we have been on Roverway. Obrigado. Miguel, Portugalska

Eden lepših spominov za celo življenje. Ko si prve dneve tabora malce zadržan in sramežljiv, po slabih dveh tednih pa imaš kopico mednarodnih prijateljev, se zaveš, kako dragocena izkušnja je Roverway. Z rutko okrog vratu, nasmehom na obrazu ter pripravljenostjo na dogodivščine smo pisali nepozabno zgodbo letošnjega poletja. Neža, Žiri

Roverway je bil dober kot holandski vafelj. In človeku je lahko žal le tega, da ga ni poskusil že kdaj prej. Luka, Ajdovščina – Šturje

Od vseh izkušenj do zdaj je bila Roverway daleč najboljša od vseh in zagotovo si ga bom zapomnila za celo življenje. V samo nekaj dneh sem spoznala prijatelje za celo življenje, ki so me ogromno naučili in mi razširili obzorje. Nina, Žiri

Roverway je potekal tako, da smo se prvi dan vsi zbrali na otvoritveni prireditvi. Lahko si predstavljate okoli 5000 ljudi na peščeni plaži, ki ji ni konca, nebo brez oblaka in zahajajoče sonce. Da pa smo prišli do tega veličastnega in nepozabnega dogodka, se je slovenska odprava, ki so jo vodili Nastja Bojc iz Ribnice, Luka Kobal iz Ajdovščine in Jakob Skvarča iz Žirov, zbrala na sestankih, da se vse zmenimo in se pripravimo na noro dogodivščino poletja 2018.

Roverway je bil z vidika organizacije slovenske odprave pravi zalogaj, a ko smo prispeli na prostor tabora, so bile vse pretečene ure, namenjene pripravam, poplačane. Prostovoljci smo seveda tudi tam mogli poprijeti za kakšno delo, da so lahko udeleženci dobili enkratno izkušnjo, a za večino stvari so poskrbeli Nizozemci, za kar jim gre velika pohvala. Z drugega vidika pa smo imeli tudi mi nekaj prostega časa in kadar nismo kraljevali v vezanju ter postavljanju zgradb, smo se igrali roverčka, lahko smo šli jadrat z lokalnimi vodniki ali pa posedali v čisto svoji hišici na drevesu. Tabor mi bo ostal v lepem spominu po barvitih množicah skavtov iz skoraj vse Evrope in po tem, da smo zajtrkovali dvakrat na dan, saj smo za kosilo dobili enak obrok kot za zajtrk! Jakob, Žiri

V moji glavi se je pogosto porajala misel: »Ooo, samo še to maturo naredim, potem pa Nizozemska in ustvarjanje novih nepozabnih spominov.« Matura je bila narejena in misli so bile samo še pri Roverwayu. Prišel je dan (22. 7.), ko smo se ob 10.00 zvečer v Ljubljani napokali na avtobus in se odpeljali proti Nizozemski. Po preveč urah na avtobusu (13, mogoče 14 ur, nisem čisto prepriča-

na) smo se pripeljali na Nizozemsko. Pogled na peščeno plažo brez konca, nebo brez oblaka, močno sonce in skok v vodo. Postavljanje šotora na peščeni plaži je zabavno, ker klini ne držijo (zato so nam naročili, da potrebujemo dolge kline, ampak saj se razume, da mogoče ne upoštevaš vedno vsega), pesek pa je povsod, dobesedno povsod. Počasi se dan prevesi v večer in Roverway se začne s polno paro. Naslednji dan smo se razdelili na različne poti. To pomeni, da se je vseh 5000 mladih iz 53 držav razdelilo v skupine. Naša skupina je bila skupina 5. V njej pa Finci, Britanci, Portugalci, Španci, sosedi Italijani in mi Slovenci. Skupaj smo preživeli 4 dni. Predvsem smo veliko prehodili, že v prvih 2 dneh smo dvakrat obiskali mesto Utrecht, igrali monopoli po njegovih ulicah, tako da smo ulico kupili s fotografiranjem. Odšli smo na potep dolg 45 kilometrov. Nihče ni vedel točno, kolikšna je razdalja, na začetku smo mislili, da bomo en dan prehodili 20 kilometrov, naslednji dan pa 25, kar ni tako veliko. Na 20 kilometru pa smo izvedeli, da imamo še isti dan pred sabo 25 kilometrov. Po 33 kilometrih pa so nas poklicali, da ne smemo več hoditi in da nas bodo prišli iskat.

Naslednjega dne pa smo se šli kopat na neko jezero v bližini, ko smo na koncu čakali avtobus, smo kar na kolesarski poti plesali makareno, račke in podobne pleske. Ustvarili smo prijateljstva, ki so nerazdružljiva; še danes, kar nekaj mesecev kasneje, se slišimo, si pišemo, obujemo spomine. Spoznavali smo kulturo drugih držav in predstavljali našo kulturo drugim. O Sloveniji niso vedeli veliko, ko smo jim povedali, da izgleda kot kokoš, so bili vsi navdušeni in ho-

dili gledat na zemljevide, če je to res; ko smo jim povedali, da našo državo pokriva 60 % gozda, so bili navdušeni; ko smo jim povedali, da je v naši državi malo več kot 2 milijona prebivalcev, pa so samo začudeno pogledali. Že podatek, da je bilo Slovencev na Roverwayu nekaj čez 100, Portugalcev pa 750, je kar zanimiv. Učenje slovenskih besed je marsikateri večer poskrbelo za smeh in tudi mi nismo blesteli v drugih jezikih, npr. v finščini, portugalščini, italijanščini. Nekega večera sem se z Britanci pogovarjala, od kod prihajam, kako majhna je naša vas (Laniše okoli 25 hiš in 90 prebivalcev) in kako smo vsi povezani, kako si znamo popestriti kakšen praznični dan, kot je cvetna nedelja ali prvi maj. Nasmejali pa so se tudi temu, da okrog rojstne dni praznujemo v povprečju 3 dni s celo vasjo oz. Dolinci in Dolinkami, da se vsi med seboj poznamo. Za nekatere je bil podatek, da sem do 5. razreda obiskovala šolo, kjer nas je bilo v razredu samo 9 in še to 2 razreda skupaj, nepredstavljen. Navdušeni pa so bili tudi nad našo hrano. Krompirjevi cmoki in kompot za večerjo. Čeprav se ni vse izšlo, kot smo pričakovale, se vedno najraje spomnim Aarona, ki ne more razumeti, kako lahko jemo krompir skupaj s sadjem in sladkorjem.

Po delu, kjer smo bili razdeljeni v skupine, pa smo prišli na skupni tabor. Vsi smo bili v depresiji. Cel skupni del smo preživeli v depresiji. Pa ne v tisti, ko si zaprt vase in žalosten, ker to preprosto ni bilo mogoče, ampak v tisti, kjer si pod gladino morja, če smo hoteli v vodo, smo morali po

stopnicah navzgor. Počeli smo vse, od zabave na napihljivih gradovih, plavanja, finske savne, joge, veslanja, petja, plesanja, kuhanja, pogovarjanja ob 3 ponoči o britanski slovnici, smeha, menjanja našitkov in rutk do kolesarjenja, drsanja, raziskovanja, karaok in še bi lahko naštevala. To so bili dnevi, ko spanje sploh ni prišlo v poštev, saj smo jih hoteli preživeti skupaj z vsemi, ki so preživljali tiste štiri dni na naši poti 5. Od 2 do 3

ure spanja na noč in potem nov dan, nove dogodivščine, novi spomini.

Žal pa so dnevi v takšni družbi vedno prekratki in hitro je prišel zadnji večer, ko je marsikdo potočil kakšno solzo. Naslednje jutro pa je bil čas za slovo. Nikoli si nisem mislila, da se lahko v 11 dneh tako navežeš na ljudi, spoznaš toliko različnih kultur. Ustvariš toliko novih prijateljstev. In res je težko, ko veš, da je konec, da

so se stvari zaključile, da čez par ur ne boš več skupaj z vsemi temi ljudmi, ki so postali tvoja nova skavtska družina. Čeprav veš, da greš domov k svoji družini, k ljudem, s katerimi si že celo življenje in jih pogrešaš in neke globoko v srcu komaj čakaš, da jih spet vidiš, jih objameš, vseeno nočeš domov, nočeš zaključiti te zgodbe, ki si jo spisal z vsemi prijatelji.

Katarina Romšak

Moje veselje do fotografiranja

Včasih se za fotografiranje nisem veliko zanimala, saj se mi je vse skupaj zdelo brez veze in dolgočasno. Vem, da sem slikala s starim telefonom, ampak mi ni bilo všeč, ker slike niso bile kakovostne. Pred dobrim letom sem si kupila iPhone, ki seveda dela veliko boljše slike. Zaradi tega me je fotografiranje vedno bolj veselilo. Letos poleti sem na internetu gledala cene fotoaparátov. Naletela sem na enega, ki je bil ravno znižan. Naslednjega dne sem se odločila, da ga bom naročila. Medtem ko fotoaparát še niso dostavili, smo imele s sestrícnama *photoshooting* z mojim telefonom. Takrat sem prišla do tega, da je ljudi v bistvu najboljše fotografirati, saj je hkrati tudi zabavno.

No, kmalu po tem sem končno dobila fotoaparat, s katerim sem zelo zadovoljna. Z njim sem naredila že precej veliko slik – največkrat fotografiram nečaka in nečakinjo (ugotovila sem, da je otroke še najbolje slikati ☺); krst moje nečakinje, šolsko predstavitev v Tunjicah, novembra smo imeli že božični *photoshooting* – spet z nečakoma in mojo sestro. ☺

V prihodnosti si želim biti fotografinja, saj to je nekaj, kar me zares veseli in kjer se vidim uspešno v prihodnosti.

Zala Stele

Moje romanje v Lurd

V dneh med 14. in 20. junijem 2018 sem skupaj s petdesetimi bolniki iz Slovenije romala v Lurd. Petintrideset nas je potovalo s posebnim vlakom, petnajst romarjev pa je prispeło z letalom naslednji dan skupaj z upokojenim koprskim škofom Metodom Pirihom. Romanje je že trinajsto leto organiziralo združenje UNITALSI, ki je bilo ustanovljeno leta 1903. Poleg slovenskih romarjev so se ga udeležili tudi bolniki iz Italije in Bolgarije.

Za romanje me je navdušil bolniški duhovnik (tudi lurški kaplan) Miro Šlibar, ko je ob neki priliki maševal v župniji Preska. Ponudbo sem z veseljem sprejela, saj sem Mariji obljubila, da jo bom po več uspešnih operacijah obiskala v Lurdu in se ji zahvalila. Spremstvo mi je obljubila moja znanca in prijateljica Mira.

Na pot smo krenili z avtobusom zgodaj zjutraj iz Ljubljane. Dobili smo romarske nalepke, na katerih je bilo napisano, v katerem vagonu in kupetu bomo ter tudi številka hotelske sobe. Res odlična organizacija. Z avtobusom smo se peljali do Vidma, kjer smo se presedli na vlak za Lurd. Za vso našo prtljago so skrbeli pridni prostovoljci. Poseben vlak je bil opremljen s kuhinjo, ambulanto in kapelo. Z nami so bili poleg duhovnega spremljevalca Mira Šlibarja še dve zdravnici, več medicinskih sester in veliko prostovoljcev. Na vlaku smo

bili deležni mnogo hrane, imeli smo zajtrk, kosilo in večerjo, poleg tega pa so nas ves čas oskrbovali z vodo.

Na vlaku so se spletle vezi med bolniki, spremljevalci in ostalimi udeleženci romanja. Med vožnjo z vlakom smo se pripravljali na srečanje z Marijo z molitvijo in sveto mašo.

Ko smo prišli v Lurd, smo se nastanili v bolniškem hotelu, ki je zelo blizu lurške votline. Hotel je res udoben, opremljen z dvigali in tudi z invalidskimi vozički.

V soboto, 16. junija, smo prišli k lurški votlini, kjer se je Marija prikazovala Bernardki. Bila sem tako ganjena in presrečna, da so mi stopile solze v oči. Pričeli smo sveto mašo, ki jo je daroval škof Metod Pirih ob sodelovanju duhovnikov Mira Šlibarja, Maksa Kozjeka in lazarista Jožeta Zupančiča. Za petje pri maši je skrbel cistercijanski brat Matevž Pucelj. Po maši smo si ogledali mogočno cerkev v Lurdu in si ogledali njeno pročelje, na katerem je pater Rupnik upodobil vseh pet skrivnosti svetlega dela rožnega venca. Popoldan je bila v Pijevi podzemni baziliki procesija sv. Rešnjega telesa, ki jo je vodil škof Metod Pirih. Nepozaben je bil blagoslov bolnikov in ostalih romarjev. V nedeljo je bila v tej baziliki maša narodov, ki se je lahko udeležili od 25 do 30 tisoč romarjev. Še pred tem pa smo imeli sveto

mašo pri votlini. Nedeljski večer smo sklenili z evharistično procesijo, pri kateri nosijo Marijo. Spremljala jo je velika množica z lučkami. V tem času so se na nebu prikazali črni oblaki in nevarnost nevihte. Ko pa so Marijin kip postavili na mesto pred lurško cerkvijo, so se oblaki razpršili in nebo je postalo čisto modro. To je bil zame pravi čudež. Tudi v ponedeljek smo se udeležili slovenske svete maše pri votlini v družbi slovenskih romarjev, ki so prišli v organizaciji Aritursa. Popoldan smo opravili mimohod ob votlini, duhovnik Šlibar je pokrižal vsakega romarja. Nadaljevali smo z molitvijo križevega pota za bolnike. Zvečer smo imeli družabni večer.

V torek dopoldne smo se z vlakom odpeljali do Vidma, od tam pa z avtobusom do Ljubljane.

Danica Koželj

Foto: Veronika Špacapan

Lošinj

Kot bi trenil, je bilo leto naokoli in z Vzajemnostjo smo se zopet podali proti Dalmaciji.

V Jelšanah smo prestopili mejo, peljali smo se preko Čičarije, Dinarskega gorstva, Gorskega kotarja, Vinodolskega v Kvarnerski zaliv, ki ima otoke Rab, Hvar, Pag – vsi ti otoki imajo bogat gospodarski razvoj. Peljali smo se mimo Reke, ki je največje pristanišče Hrvaške, potem mimo Trsata, tu je romarsko središče, mimo Kraljevice, kjer je dobra klima za zdravljenje raznih bolezni (na primer luskavice). Peljali smo se še mimo enega otoka, ki ga ni na zemljevidu, to je Goli otok, ki so ga po drugi svetovni vojni spremenili v politični zapor. Tja so pripeljali prek enajst tisoč političnih zapornikov iz cele bivše Jugoslavije, le malo jih je preživel. Proti Krku smo se peljali čez Vinodolski kanal in nato skozi Omišalj, Njivice, Malinsko,

kjer je glavna panoga turizem. Vkrkali smo se na trajekt in se odpeljali na otok Cres. Tu se je v preteklosti največ ukvarjalo z ovčjerejo. Sedaj se ta precej opušča, kajti vedno bolj prevladuje turizem. Po celem Cresu je videti značilne *škarfe* – suhe zidove, ki so brez veznega materiala, ampak so zelo trdni. Pozimi je severni del otoka pokrit s snegom, na južnem delu pa je v tem letnem času klima primerna za zdravljenje pljučnih bolezni. Na Cresu je ogromno oljk, ki jih gojijo zaradi olivnega olja, trte, ki jo imajo zaradi vina. Daleč najbolj pa je cenjena kulinarika – pečena jagnjetina. Glavni simbol mesta Cres je cerkev Marije Snežne. Prečkali smo Osorski most, ki poteka čez ozek kanal, ki je bil za časa Rimljanov poglobljen, in smo že bili na Lošnju, kamor smo bili namenjeni.

Lošinj, otok vitalnosti, tisočerič vonjev in okusov, kot mu pravijo domačini, ima zaradi blagega sredozemskega podnebja veliko vrst rastlinja in velike površine borovega gozda.

Otok je več kot 120 let znan kot klimatsko zdravilišče, ki zelo ugodno vpliva na dihalne organe, na kožo in splošno počutje. Nastanili smo se v prenovljenem hotelu ob zalivu Sunčana uvala. Pričakali so nas prijazni gostitelji s pijačo dobrodošlice. Že naslednje jutro smo se po telovadbi in po obilnem zajtrku udeležili organiziranih izletov, ki so vodili na razne strani. Odločila sem se za izlet s posebno ladjico, 120 oseb se nas je peljalo na otok Susak. Včasih je tam živel okrog dva tisoč domačinov, sedaj pa tam živi komaj 150 ljudi. Imajo osnovno šolo s petimi učenci, tam domuje tudi beloglavi jastreb, katerega razpon kril meri 2,80 m. Peščenice plaže, morje je čisto. Po ogledu otoka smo se kopali v morju in proti večeru nas je čakal povratek nazaj na Cres.

Po štirih dnevih bivanja na otoku smo spakirali kovčke in se odpeljali nazaj proti Sloveniji.

Fani Vinšek

Vipavska dolina

V mesecu maju smo se pohodnice odpeljale na izlet in s seboj povabile prijatelje.

Pot nas je vodila v Sežano, kjer smo si ogledali Botanični vrt, katerega začetki segajo v leto 1848, ko je Tržačan Giovanni Scaramanga na robu Sežane kupil posest, na njej zgradil vilo in začel z urejanjem vrta okrog nje. Na vrtu je zgradil rastlinjak s stekleno kupolo. V njem so posajene različne palme, kaktusi in eksotične rastline.

Prijazna vodička nas je popeljala skozi zgodovino parka in na ogled rastlin.

Nadaljevali smo v Vipavsko dolino, kjer smo se s prijaznim vodičem sprehodili po Vipavskem Križu. Po ozkih *gasah* in trgih smo se povzpeli do gradu in se seznanili z burno zgodovino nekoč najmanjšega mesta v habsburški monarhiji.

V kraju Vrhpolje pri Vipavi smo v župnijski cerkvi sv. Primoža in Felicijana občudovali prekrasen mozaik, ki ga je ustvaril umetnik – pater Marko Rupnik. Z njim je opremil celoten prezbitarij. Pri delu je uporabil veliko zlate barve in mozaik kar žari od svetlobe. Z veseljem smo prisluhnili župniku, gospodu Janezu Kržišniku, ki nam je predstavil zgodovino cerkve in pripovedoval o nastanku mozaika.

Posladkali smo se s prvimi češnjami, se odpeljali v Vipavo, kjer smo si

ogledali deltast izvir reke Vipave in se sprehodili po mestu.

Najlepše se moramo zahvaliti gospe Moniki Podjed, ki je bila naša vodička in je pripravila zanimiv in poučen izlet v sončno Vipavsko dolino.

Metka Mestek

Izlet v neznano

Letos smo se cerkveni sodelavci že drugič podali na izlet v neznano. Tokrat smo jo mahnili na Dolenjsko, čeprav smo izvedeli, kam sploh gremo, po tem ko smo se že kake pol ure vozili. Organizacijo tega zanimivega potovanja je letos prevzela Katarina Romšak, ki se je kot organizatorka že nekajkrat izvrstno izkazala, predvsem pri organizaciji oratorija.

Prva oktobrska sobota je bila prava izbira, saj je Tunjice krepko namakalo, na Dolenjskem pa je bilo prijetno toplo in suho. Očitna božja pomoč.

Okrog 8.00 smo krenili iz Tunjic in skoraj poln avtobus je bil v trenutku preplavljen z dobro energijo, ki so jo spremljali molitev, petje in seveda vici ter zanimive prigode.

Naša prva postaja je bila bazilika Žalostne Matere božje v Stični, kjer je župnik Edi daroval sveto mašo. Za orgelsko spremljavo in petje je neumorno skrbela Marjeta Čimžar. Po maši smo si ogledali muzej in del samostana, ki ga je izčrpno opisal pater Maksimiljan. Polni vtisov smo si nakupili nekaj spominkov in se odpravili proti Gostilni pri Obrščaku, kjer sta nas čakala okusno kosilo in dobro dolenjsko vino.

Odlično domače vino pa je bila rdeča nit tudi naše naslednje destinacije. To je bila vinska klet Kozlevčar. Lastnik nam je na degustaciji svojih vin, ki so v glavnem vsa nagrajena z mednarodnimi zlatimi priznanji, predstavil pridelavo teh vin in njihovo trnovo pot do takšnih priznanj. Ta odlična vina, ki so po degustaciji kar malo stopila v glavo, smo si lahko tudi kupili. Ker pa je ta priimek nam pevcem zelo poznan, smo hitro ugotovili povezavo, saj smo slišali nekaj domačih v izvrstni izvedbi lastnika, ki je nečak legendarnega basista Tonea Kozlevčarja in bratranec Tomaža Kozlevčarja (New Swing Quartet).

Vzdušje v tej kleti je bilo fantastično, a kaj ko je luštnega vedno prehitro konec in morali smo se posloviti.

Naša zadnja postaja je bila župnijska cerkev v Trebnjem, kjer župnijo vodi Komendčan Jože Pibernik, ki nas je tudi prijazno sprejel in na hitro opisal zgodovino cerkve, ker se mu je že mudilo naprej k maši. Njegov pomočnik Slavko pa nas je zasul z vici in dogodivščinami, tako da nas je do solz nasmejal. Pozabili smo na čas in za gasilsko sliko je bil na voljo mrak. Tako čas teče, kadar je prijetno in lušno; tokrat je tako tudi bilo. Hvala župniku Ediju in hvala Katarini.

Marina Koželj

Tunjščica – na sliki se lepo vidi naravno obrežno za-
varovanje. Zanimivo je, da kljub temu da ima Tunjšči-
ca v besedi Tunj-, ne teče skozi vas Tunjice, ampak po
vaseh Laniše in Tunjiška Mlaka.

Ulčnek – ime je dobil po tem, ker so včasih od Zoklarja
do Janka, ko še ni bilo ceste (in tudi ne avtomobilov),
po njem vozili.

Potoček, ki priteče iz Vodraža.

Sotočje Ukušekovega grabna in Kurjeka – izvor Ukušekove-
ga grabna izhaja iz Bukušekovega grabna – Bukuje – Buk-
ve, Kurjek pa iz imena Kurje doline. Ime Kurja dolina (glede
na ljudsko izročilo) izhaja iz pripetljaja, ki se je zgodil, ko so
peljali po cesti, ki je takrat potekala nad dolino, kolomaz,
ki so ga delali pri Omevcu. Voz s kolomazom se je prevrnil,
kolomaz pa se je razlil in nanj so se prilepile kure.

Doblič – ime je dobil po tem, ker dolbe vse pred sabo,
tako močan vodni tok ima. Ne teče po Tunjicah, ampak
po dolini med Viševco in Vrhovjem, vendar pa se voda
iz terena tunjiške hiše, ki je včasih spadala pod Vrho-
vje, steka vanj.

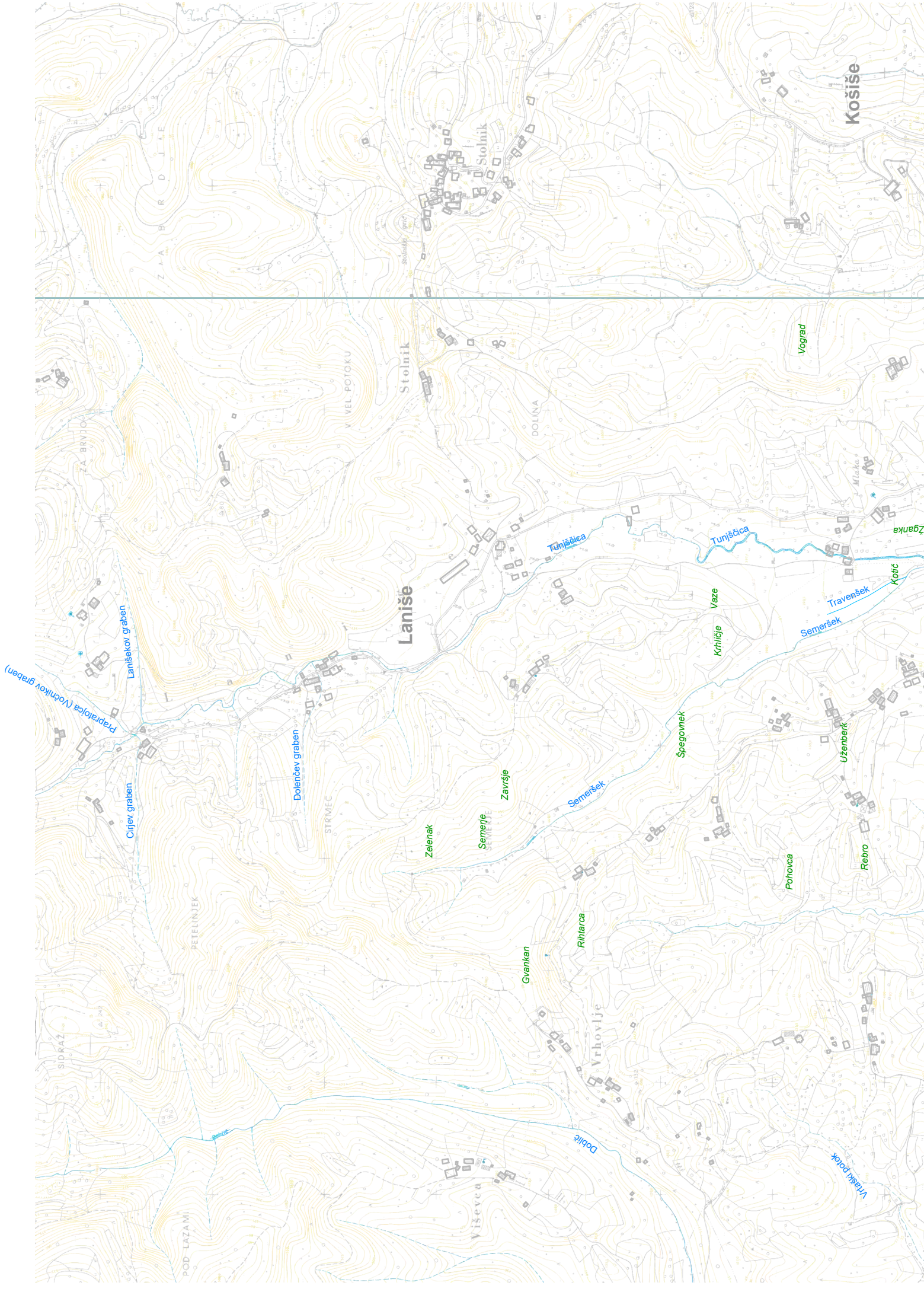
Knežji potok teče po še zelo neokrnjeni dolini, navkljub
temu da poteka po njej tudi cesta Tunjice–Komenda.
Kdor se vsakodnevno vozi po tej cesti, se lahko jezi na
luknje in prah ali pa uživa v lepoti divje narave.

Bukuje je gmajna pod farovžem, kjer gre vsako leto
tudi procesija sv. rešnjega telesa.

Kamne iz Prapratojce naj bi uporabili za zidanje škarpe
pod cerkvijo.

Košice

Vograd

Zganka

Rebro

Vrtaški potok

Dobit

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Laniše

Stolnič

Stolnič

Stolnič

V. VEL. POTOKU

Dolenčev graben

PETELINJEK

POD LAZAMI

Lanišekov graben

Cišev graben

SIDRAZ

Papratolca (Vobnikov graben)

Vaze

Krnljice

Spogovnek

Pobrova

Riharca

Vrhovlje

Gvankan

Zelenak

Semerje

Završje

Semeršek

Tuniščica

Tuniščica

Travenšek

Kotič

Užerbovč

Rebro

Pobrova

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

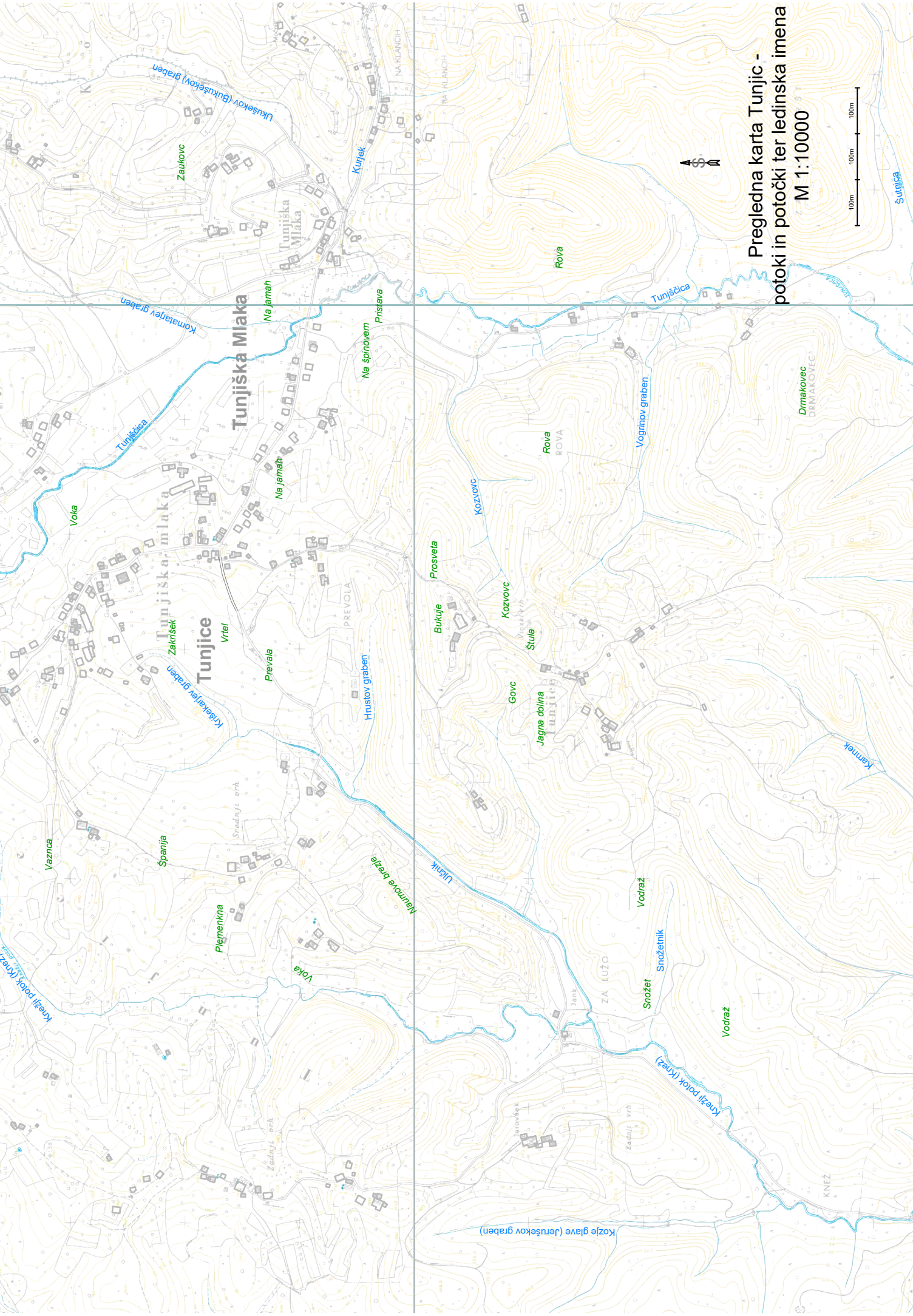
Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Vrtače

Na naši zemlji – potoki in ledinska imena Tunjic

Slovenija je ena najbolj vodnatih držav v Evropi. Za Tunjice pa lahko rečemo, da so ene bolj vodnatih območij v Sloveniji. Poleg dveh glavnih potočkov, Tunjščice in Knežjega potoka, je še vrsta manjših potočkov, ki se zlivajo vanju. Veliko je tudi studencev. Potoki so večinoma naravno speljani, regulacij praktično ni, še obrežnega

zavarovanja je malo. Kar je dandanes redkost. Obrežno zarast večinoma čistijo lastniki, dostikrat postopoma, tako da lahko najdejo svoja skrivališča in senco ob vodi in v njej tudi živali.

Poleg vode pa je ravno tako zelo pomembna zemlja, ki nam daje hrano.

Ena od številnih grap v Tunjicah, ki ob deževju oživi.

Skrivna lepota Tunjic – vidijo se Pikovčeve njive in Na jamah (ko so zidali cerkev sv. Ane, so na tem delu imeli skopane jame za gašenje apna, vodo so nosili iz Tunjščice), dolina Tunjščice pa je zavita v meglico.

Nasad sadja starih sort na Prevali, v daljavi pa se vidi Španija. Po ljudskem izročilu ime izhaja iz besede španovija, ker naj bi si jo lastili oz. jo imeli v španoviji trije bratje, ki so dobili zemljo v dar od viteza, ki so ga rešili v križarski vojni izpod turških sabelj.

Našim prednikom je bila glavni in praktično edini vir preživetja zemlja. Neposredni stik z njo so imeli vsak dan – ne glede na letni čas. Dala jim je *kruh* in dala jim je možnost malega zaslužka. Če je bila mala kmetija, so imeli malo hrane in po navadi veliko lačnih ust, saj je bilo pridelka malo in morali so si ga porazdeliti skozi celo leto. Določen pridelek pa so nosili na *plac*, da so si lahko kupili, česar niso pridelali – sladkor, blago ... Skoraj vsa zemlja je bila obdelana. Še danes, če dobro pogledaš, vidiš sledi njiv, ki so nekoč bile. Ker so ljudje hodili delat na njive, kositi na travnike in sekati v *gmajno*, so predele krajine poimenovali, da so lažje med seboj komunicirali. Npr.: »Danes grem pa v Mašn'co poderat.« Ali pa: »Jutri bomo pa v Vrtelu kosili.«

Z Ivanom Nograškom sva izdelala karto imen potočkov in ledinskih imen, ki so se ohranila vse do danes. Ker večina pozna svoj košček zemlje okoli hiše, prosimo, da nam imena, ki jih veste in ki niso na karti, sporočite, da jo bomo lahko še dopolnili (kontakt: 041 943 485). Tunška zemlja in tunška voda nista *kar eni*, ampak sta pomembni za nas, Tunčane. Zato naj se ve, kako jima je ime.

Mojca Stele Jeglič

Nagrajenci nagradne križanke obiskali Jezersko

Društvo Tunški glas je letošnje leto zopet organiziralo izlet za nagrajence nagradne križanke. Tokratni nagrajenci so se skupaj s člani uredniškega odbora v nedeljo, 17. junija, podali na Zgornje Jezersko, kjer so v spremstvu vodičke lokalnega turistično-informacijskega centra Lucije Muri občudovali naravne ter kulturne lepote kraja. Najprej smo se sprehodili do stare cerkve sv. Ožbolta, kjer nas je sprejel tamkajšnji župnik Janez Ham, ki nam je na kratko predstavil zgodovino kraja in cerkve same, nato pa nam je razkazal njeno notranjost ter dragocene freske. Pot smo nadaljevali do bližnje Eko kmetije Karničar, ki nudi okusne mesne ter mlečne domače izdelke, nato pa smo se ustavili pri koritu z zdravilno mineralno vodo, imenovano jezerska slatina, ki izvira nad Ankovo domačijo. Po krajšem sprehodu skozi naselje smo prispeli do Šenkove domačije, kjer smo se okrepčali z izvrstnim domačim *masunekom*, prijetno popoldne pa smo zaključili z ogledom etnografskega muzeja v Jenkovi kasarni ter kasneje še Planšarskega jezera.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

Vseskozi nas je obdajala prelepa naravna kulisa.

Župnik Janez Ham nam je razkazal notranjost cerkve sv. Ožbolta.

Pred Jenkovo kasarno.

Ogledali smo si obnovljeno Šenkovo domačijo ter poskusili domači masunek.

Med nebom in zemljo

Precej let je minilo, odkar sem prvič letela. Prvo zračno plovilo, ki me je poneslo v zrak, je bilo motorni zmaj. Občutki so bili fantastični! Najbolj zanimiv je bil trenutek, ko je zmajar nos plovila dvignil v zrak, nato pa se spustil vertikalno proti zemlji. Res vznemirljiv občutek.

Naslednji polet je bil z balonom nad Ljubljano. Sestali smo se v Zajčji dob-ravi in se vkrkali v tisto malo košaro. Res je *majčkena*, če jo primerjam s samim balonom. V košari je bilo približno deset oseb, sam polet pa se mi ni zdel nič posebnega. Tista velika gmota, napolnjena z zrakom, se pomika izredno počasi, tako da nisem občutila kakšnega posebnega užitka. Vsi okrog mene so zavzeto opazovali stavbe pod nami, sama pa sem večino časa snemala s kamero. Od tega je minilo štirinajst let, a si niti enkrat še nisem pogledala posnetka. Dobro pa se spomnim, kako lepo so se videle Kamniško-Savinjske Alpe. Še danes sem mnjenja, da je najlepše, kar vidiš v Ljubljani, pogled ravno na te hribe.

Naslednji let je bil s potniškim letalom. Z nekaj postanki je celotna pot trajala približno trideset ur. Ob mirnem ozračju niti čutila nisem, da sem na potniškem letalu, preko deset tisoč metrov nad tlemi. Ko pa

smo prečkali turbulenco, sem imela občutek, da sem stara pet let in se peljem s teto v fiču po makadamski cesti. Vzlet in pristanek letala sta bila še najbolj zanimiva dela leta, saj sem v glavi čutila precejšen pritisk. A bilo je prijetno.

Nato sem spet imela možnost, da se peljem z motornim zmajem. Tokrat sva s kolegom poletela nad Tunjicami. Kako je vse drugače videti s ptičje perspektive. Kar precej časa sem rabila, da sem prepoznala svoj dom. Nato sva letela proti Limbarski gori, jo obletela, se peljala nad mojim sedanjim domom ter se vrnila nazaj na vzletišče.

Pred dvema letoma sem se z Vogarja, to je hrib nad Bohinjem oziroma hrib nasproti Vogla, spustila s padalom v tandem. Preletela sva skorajda celo dolžino jezera. Kljub lepemu vremenu in na splošno lepemu razgledu, slapa Savice zaradi vetrnih razmer nisva smela prečkati. Ker je bil padalec precej živahen, je tako upravljal tudi s padalom. Bilo je fino, dokler se je s tako živahnim zibanjem strinjal tudi želodec. To je trajalo večino leta, le nekaj minut sem raje imela zaprte oči.

Neskončno čudovit se mi pa zdi let s helikopterjem.

V okviru CRT (Cave Rescue Training) za ženske, ki ga izvaja jamarska reševalna zveza Slovenije, sem se pridružila skupini treh Irank, štirih Nemk, dveh Turkinj, dveh Bosank in štirih Slovenk. Sama sem bila najmanj redna tečajnica, a ker sem, kar sem, mi to včasih pride prav in si dovolim, kar si. Seveda s privoljenjem dotične osebe. CRT je tečaj, kjer smo se punce učile reševanja iz jam in drugih jamarskih veščin. Pod vodstvom inštruktorja smo na primer postavile žičnico, ročno nabijale svedrovec in delale sidrišča. Slednje je eno najpomembnejših stvari, ki se delajo v jami, saj če ni narejeno pravilno, ogrožáš sebe in druge. Je lahko smrtno nevarno.

Najprej je treba najti mesto, kjer bo sidrišče postavljeno. To pomeni, da mora biti skala trda, da se ne drobi in da se vrv, napeta na sidrišče, ne dotika ničesar – ne skale, ne zemlje. Iskanje primerne mesta zahteva, da se s kladivom potolče po skali in preveri, če je dovolj trdna. Ko najdeš primeren prostor, se nabijač – kronski svedrovec – nasloni na skalo in s kladivom udarja po njem. Vsakokrat je treba svedrovec zasukati, saj se v sredini nabira prah skale. Zaradi prahu je treba po nekaj udarcih svedrovec izvleči ter iz njega in luknje prah izpihati. To pomeni, da je postopek kar zapleten, predvsem dokler pri tem nisi suveren. Ko je luknja narejena, se vbije *fix*, pritrdi svedrovec z vponkami in namesti vrv. Ko sem ugotovila, kako to gre, je bilo vse skupaj šala mala. Na koncu smo demonstrirale izvek ponesrečenca iz jame. Odlično jim je šlo. Sama sem bila *ponesrečenka*.

Vsekakor se mi je najbolj dopadel dan, ko smo imele vajo na Brniku pri Slovenski vojski. Najprej sta nam predavala dva pilota častnika in gorski reševalec – letalec. Izredno zanimivo je bilo predavanje o helikopterju Cougar 532. To je dvomotorno večnamensko plovilo za transportni prevoz, ki so ga razvili v Franciji. Po nekajurnem poslušanju smo pisali preizkus znanja. Tudi naš jamarski

inštruktor je bil z nami. Reševali smo skupaj, saj večina deklet slovenskega jezika ne razume in je bilo treba sproti prevajati.

Po kosilu je sledilo tisto najzanimivejše. Na letališču smo si nadeli čelade in očala, pilot – inštruktor pa nas je še enkrat nagovoril ter ponovil, kako se gibljemo v bližini helikopterja. Najprej smo demonstrirali vstop in izstop iz plovila, nato pa smo imeli še vajo z nosili, na katerih je bil *ponesrečenec*. Po šest reševalk je dvignilo nosila in jih neslo do helikopterja, v katerega smo vstopile v pravilnem vrstnem redu z nosili, naredili polet in nato iznos nosil po pravilnem postopku. Res je bilo fascinantno! Prijazni in veseli fantje, ki to mrcino obvladajo, so se mi zdeli enkratni, ko so izvajali akrobacije v zraku. Kljub cviljenju in vpitju ostalih žensk sem sama uživala maksimalno. Res, da sta bila le dva kratka poleta, a tistega užitka zlepa ne bom

V tandemu.

pozabila. Še danes, po tolikem času, imam v ušesih tisti čudoviti zvok enkratnega helikopterja.

Zdaj čakam in si želim še poleta z raketo ... ☺

Barbara Vrhovnik Burja

Zima

Vrnimo se 40, 50 let nazaj in osvežimo spomin na dolge mrzle zime in s snežno odejo pokrito zemljo, kar je bilo dobro za njen počitek. Na sneg, ki je velikokrat zapadel že konec novembra in se obdržal tudi do marca. Veljal je pregovor, da sneg, ki zapade na sv. Andreja (30. novembra), sto dni leži in žito mori.

Danes so zime mile, z malo snega, žita pa v naši vasi tudi ne sejemo – zaenkrat. Ko smo hodili v šolo peš v vsakem vremenu, v mrazu, da je *škripalo* pod podplati, smo komaj čakali, da smo prišli do stare šole pri cerkvi, kjer sta bili v obeh razredih visoki lončeni peči. Ob njima smo se drenjali do pouka in si greli premrzle roke in noge. Tudi obleka je bila slabša kot danes, no, zmrznil ni nobeden. Punce so redko imele dolge hlače, sankale smo se v *kiklah*, tudi čevlje smo vsak večer sušili na peči, da smo jih zjutraj obuli za v šolo. Ni bilo kombinizonov, skibuck, pancrjev. Pa smo se vseeno vsako prosto uro po šoli

sankali, kepali, smučali so se bolj fantje in to do trde noči – danes to redko vidimo, sploh po domačem bregu. Računalnik, internet, TV so vzeli zdravo življenje naši mladini.

Druga zimska zadeva, ki mi ne gre iz glave, je delo v *gmajni*, spravilo drv. Vse se je naredilo na roke, zmeraj smo izpod snega vlekli veje in hlode ter vlačili in vozili domov. Danes v gozdu pojejo žage, rohnijo traktorji, ki vso nasekano *robo* z vitli z vlečejo iz vsakega grabna in še take strmine do ceste – če te ni, jo naredijo. Leta nazaj smo

vse ročno žagali, cepili z macolami metrska debela. Spomnim se, da je oče na dva ali tri dni, opoldne, ko je bilo malo topleje, brusil, pilil ročne žage, za doma in za sosede. Obstajale so žage *amerikanke*, imele so posebne zobe. Bog ve, če je še kje kakšna. Proti pomladi, ko se je že malo ogrelo, pa smo drva žagali na *sekular*, to je bila žaga na električni pogon. Žagali smo kratka polena za štedilnik in daljša za peč, za žganjekuho in za svinjsko kuhinjo. Zapleteno, a ne?

Ivanka

Na obisku pri Ivanu Nograšku, varuhu tunjiških zgodb

Že dolga leta se ukvarjam z ljudskimi pravljicami in povedkami, tako ali drugače. Pred slabim desetletjem je izšla knjiga *Čuden prečudež*, celo z naslovnico s tunjiško cerkvijo. V knjigi so zbrane različne zgodbe, ki sva jih z Ireno Kotnik zbirali od Cerkelj do Motnika, od Šmarce do Bistričice in Zakala. Takrat sem spoznala veliko pripovedovalcev, predvsem pa dobrih zgodb, ki odsevajo duha in posebnosti naših krajev. Zanimanje za pripovedovanje se obuja, na kar kažejo tudi različni pripovedovalski dogodki. Tudi z Društvom Tunški glas in Knjižnico Franceta Balantiča Kamnik pripravljamo v okviru pohodniškega festivala Tunjiško pravljичno raziskovanje. Družine z otroki na krajšem pohodu spoznavajo lepo tunjiško okolje, potem pa sledi pripovedovanje, s katerim obujamo preteklost in se tudi zabavamo ob šegavih zgodbah. Šele po izidu knjige *Čuden prečudež* sem spoznala Ivana Nograška, s katerim smo že nekajkrat sodelovali na različnih dogodkih, tudi v Slovenskem etnografskem muzeju in na

Kamniškem večeru, ki ga v avgustu organiziramo skupaj z Društvom svetega Jakoba na vrtu frančiškanskega samostana. Če bi bile njegove zgodbe del prve antologije kamniških pravljic in povedk, bi bila ta veliko bolj bogata. Tako pa naj na tem mestu zapišem upanje, da bodo njegove zgodbe kdaj objavljene v lepi knjigi, kar bi si nedvomno zaslužil.

Ker se spomin na stare zgodbe izgublja, je Ivanovo poznavanje, hranjenje in zapisovanje toliko bolj dragoceno. Zgodbe so del nas in naše identitete. Zato Ivanu Nograšku lahko rečemo, da je varuh tunjiških zgodb in tudi zgodovine.

Včasih je bilo več pogovora in več zgodb

»A veš, kako je bilo? Bil je Brnusov Peter, ki so mu otroci v Kamniku zmeraj radi nagajali. Ko so mu enkrat spet nagajali, je pa h Kramarju v trgovino skočil in s pulta potegnil lesen meter in z njim tekel za otroki. Ampak otroci

so mu ušli, potem pa je meter nazaj prinesel in rekel: 'A nimate nobenega daljšega metra, ta je prekratek!«

Tako je Ivan Nograšek začel pripovedovati eno od mnogih zgodb, ki jih je našel, zapisal in ohranil pred pozabo. Takšnih in podobnih zgodb ima shranjenih še veliko. Na primer o Brnusovih fantih:

»Pri Brnus so bili trije fantje, pa nobeden ni bil poročen. Janez in Lojze sta kuhala šnops, Grkmanov Tone pa je hodil po ta šnops. Zanj je plačal, denar pa sta Lojze in Janez zataknila v luknjo za špirovcem na podstrešju. Enkrat pa je Lojze povedal, kje imata shranjen denar. Tone je pa potem gor zlezel, vzel denar in z njim kupil šnops. Potem pa sta ga brata enkrat dobila in ga zvezala in sta ga peljala v Kamnik na policijo. To ni bilo tako dolgo nazaj, to je bilo približno kakšnih štirideset let nazaj.«

Zdaj pa je teh zgodb manj, ker ni več pogovora in ker se ljudje manj družijo. Vendar pa je Ivan Nograšek veliko lokalnih zgodb zapisal in tudi objavil.

»O divji jagi so se tudi veliko pogovarjali. To je Nivčarjev oče zmeraj pripovedoval. V Stranje je hodil v vas. Enkrat ga je napadla divja jaga in je nekje za enim štorom obležal. Imel pa je tudi to težavo, da so ga fantje preganjali in kadar je bil sneg, je ritensko hodil od doma do Stranj, da je napačne sledi v snegu pustil. Ko so fantje videli stopinje v snegu, so rekli, da je že šel domov in tako je imel mir. Zaradi divje jage je treba vselej, kadar se smreka poseka, v štor usekati križ. Jaz to še zmeraj delam. Ampak moraš iz enega mesta narediti križ, ne smeš se prestopiti. Takšna so bila pravila, tako so nas učili. Divja jaga se sliši, kakor da bi psi cvilili, pa ropotanje se sliši. Menda gre vse to proč od Rima. Če te divja jaga sreča, se moraš za tisti štor uleči, v katerega je križ usekan. Potem gre ta divja jaga mimo tebe. Zato je imel vsak štor usekan križ. Tudi kadar so postavljali stavbe, so na vsak vogal dali križ.«

Ivan je rekel, da so to le kratke zgodbe, potem pa je pokazal bloka, polna zapisov z lično in čitljivo pisavo.

Zgodbe rad deli z drugimi.

»Tako pišem zato, da bo kdo drug lahko bral za menoj.« V enem bloku so zapisane vaške zgodbe in ljudsko izročilo, v drugem pa ima zapise iz resnične zgodovine, kakor pravi sam.

Skrivnostna železna skrinja s šestimi ključavnicami

To so prepisi iz župnijskih knjig, statusa animaruma tunjiške župnije. Na primer: leta 1807 umre hudo bolan duhovnik Andrej Pogačnik, rojen v Šentjerneju; leta 1808 so Francozi zasedli naše kraje, v strahu pred njimi domači župnik Anton Muhovec iz Žirovnice, sicer stric pesnika Francea Prešerna, pobegne na Štajersko. Veliko zanimivih zapisov je Ivan preverjal. V župnijski knjigi je na primer našel navedbo dogodka, potem pa je v Narodni in univerzitetni knjižnici poiskal časopise iz tega časa in poiskal dodatne podatke. Tako je v župnijski knjigi našel podatek, da je neki Grošelj ubil svojo ženo, kaj več pa ne. Znano je bilo le ime mesta, kjer se je zgodil uboj, in sicer so temu kraju ljudje rekli Grmada. Tam je bil kupček dračja in vsak, ki je šel mimo, je na ta kup moral vreči vejo in reči: »Bog se usmili te duše.« V župnijski knjigi je bil seveda naveden datum vpisa, zato je poiskal časopise iz me-

seca vpisa. Našel je imeni moža in pokojne žene, datum umora, ni pa našel podatka, če je bil morilec tudi obsojen.

Za zgodovino domače vasi se je začel zanimati, ko je spodbudil Toneta Palčiča, da je napisal knjigo o Tunjicah. Takrat je bil predsednik krajevne skupnosti in v tej vlogi je pomagal Palčiču pri zbiranju različnih podatkov. Zbira tudi različne druge vire. Njegova zbirka je bogata in raznovrstna, nekaj starih dokumentov je celo originalnih, med svojim raziskovanjem po arhivih pa je pridobil tudi veliko kopij. »S Tonetom sva šla k župniku, župnik je pa povedal, da je na podstrešju župnišča velika stara železna skrinja. Ta je imela kar šest ključavnic in s Tonetom sva se zelo potrudila, da sva jo odklenila. Pregledala in prepisala sva kar nekaj gradiva, pregledala sva vse župnijske knjige, ki se jim reče status animarum. Zabeleženi so vsi krsti, poroke in smrti. Iz tega sva razbirala zgodovino kraja. Ljudje so zapisani po hišah. Če kdo kaj išče, je najbolje, da pove domače hišno ime, ker so se številke zamenjale, prav tako so se zamenjevali tudi priimki. Od leta 1970 pa sam vodim mrliško knjigo. Vse smrti imam zapisane od leta 1940. Vsako leto

umre približno šest krajanov.« Žena Ani pravi, da je začel zbirati različne dokumente in zapise že veliko prej, preden je postal predsednik krajevne skupnosti. Najstarejši dokument je iz leta 1784, hranjene ima tudi kakšne testamente in rokopis pesmi o sveti Peregrini. Ko je umrl Tone Palčič, je njegov arhiv vdova podarila Ivanu.

Drobci iz preteklosti še vedno zanimajo ljudi

V župnijskih knjigah je Ivan Nograšek našel veliko zanimivih vpisov, ki so za današnji čas zelo nenavadni. Na primer za nekoga je župnik zapisal, da je hodil plesat v neko hišo, zapisana je bila celo hišna številka. »To je bil hud greh, še hujši greh pa je bil, če se je ženska oblekla v maškare,« je med smehom povedal. Te so bile vse zapisane! Včasih je župnik hodil po domovih obhajati in ljudje, ki so ga srečevali, so morali poklekniti, kdor ni, je bil zapisan v tej knjigi. Prav tako so bili zapisani tisti, ki na sveto Ano niso bili pri maši, ampak pri štantih. Zapisani so tudi tisti, ki so bili zaprti, na primer zavoljo tatvine ali pretepa. Vpisi so bili za vsako hišo posebej.

Pravi sicer, da gradivo hrani v škatlah in da ga nima povsem urejenega. Stare zgodbe pa zapiše takoj, ko mu jih kdo pove. Mnogokrat ga tudi sprašujejo in prosijo za pomoč, na primer ob obletnicah ali porokah pomaga sestaviti rodovnike ali priskrbi zgodovino domače hiše. »Enkrat sta tule po Tunjicah hodili dve ženski in slikali hiše. Zato so nekateri mislili, da sta z občine in da slikata črne gradnje in so se začeli pregovarjati z njima. Ampak ženski nista govorili slovensko. Pa jih je le eden razumel, ki je govoril angleško, da prihajata iz Amerike in da iščeta rojstno hišo njenega deda. Potem so poklicali mene in sem jima lahko povedal kaj o njuni družini. Zelo sta bili veseli!«

Vsi se zanimamo za svoje korenine, ker se sprašujemo, kdo smo in od kod prihajamo. Ivan Nograšek pa je eden redkih, ki jih tudi odkriva, ne le zase, pač pa za celo skupnost.

Mag. Breda Podbrežnik Vukmir
Foto: Barbara Klanšek

Pripovedovale so se pravljice

V nedeljo, 24. junija, je Društvo Tunški glas skupaj s Knjižnico Franceta Balantiča Kamnik že drugo leto zapored v okviru Pohodniškega festivala v Kamniško-Savinjskih Alpah organiziral Tunjiško pravljичno raziskovanje. Tokratni dogodek se je odvil v Ogrinovi dolini, kjer so se pravljice pripovedovale pod Košiševo plahuto, pred tem pa so si pohodniki v skoraj dve uri trajajočem pohodu po Tunjicah pod vodstvom domačinov ogledali krajevne znamenitosti.

Tudi letošnje leto je vreme poskrbelo, da se pohodniki na pohod niso

podali brez dežnikov, a dobra volja in predvsem želja po odkrivanju lepote narave ter svojevrstnih kulturnih bogastev je poskrbela za dobro vzdušje med udeleženci, ki so se zbrali na parkirišču pred Gostilno in picerijo za Tunco. Pohod sta vodila domačina Ivan Nograšek, ki je zbranim odstiral bogato vaško zgodovino, ter Tone Podjed, ki je pohodnike vodil po manj znanih poteh krajevnosti skupnosti Tunjice, najmlajše pa je z zabavno pripovedjo o veručinah poročnih dogodivščinah nasmejal Anže Slana. Pohodniki so se tokrat podali v Košiše, kjer so si ogledali danes že zasure vhode v rove tunjiškega rudnika premoga, se sprehodili mimo Verovškove kapelice ter dobro ohranjene stare Verovškove domačije, pot pa nadaljevali po gozdni poti do Observatorija Rezman, kjer jih je nagovoril njegov oskrbnik Valentin Zabavnik.

Tunjiško pravljичno raziskovanje se je nato nadaljevalo pod Košiševo plahuto, kjer sta pripovedovalski dogodek v organizaciji Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik z uvodnim nagovorom napovedali predsednica Društva Tunški glas Milena Erbežnik Klanšek ter direktorica knjižnice Breda Podbrežnik Vukmir. Pravljice so poleg direktorice knjižnice pripovedovali še Ivanka Učakar, Mija Murovec ter duo Vroča župa.

Mija Murovec je med pripovedjo predla na kolovrat.

Goran Završnik in Rok Kosec (duo Vroča župa) sta med pripovedjo poskrbela za dramatično glasbeno podlago.

Direktorica knjižnice Breda Podbrežnik Vukmir.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

Zbrane je pozdravila predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek.

Pred Observatorijem Rezman jih je pozdravil Valentin Zabavnik.

Kamfest letos prvič tudi v Tunjicah

Letošnji festival Kamfest je postregel z nekaj novostmi. Med vidnejšimi je bilo novo prizorišče – Mobilni oder, ki je dnevno menjal lokacije. Drugi dan festivala, v soboto, 11. avgusta, se je prvič ustavil tudi v Tunjicah. Povabilu glavnega organizatorja Kamfesta, Kulturnega društva Priden močic, se je odzvalo Društvo Tunški glas in pomagalo pri organizaciji glasbeno-plesnega dogodka na Ekološki kmetiji Jeršin, pred koncertom pa je samostojno priredilo pripovedovalski dogodek s krajšim sprehodom po bližnji okolici. Pot do tunjiške cerkve sv. Ane so s pripovedovanjem pravljic popestrile Katarina Nahtigal, Ivanka Učakar in Katja Puntar, domačin Ivan Nograšek pa je zbranim predstavil delček bogate krajevne zgodovine.

Katja Puntar se je predstavila s hudomušno pripovedjo iz Krškega.

Katarina Nahtigal, ki je navdušila s pripovedjo iz Afganistana.

Po zanimivem in poučnem pohodu, ki ga niso zmotile niti dežne kaplje, so se obiskovalci podali na Jeršino vo domačijo, kjer se je v organizaciji Kamfesta na Mobilnem odru odvijal koncert žive glasbe – Etno disko. Za zelo pestro in raznoliko glasbo – od kontemplativnih melodij do divjih ritmov v afriških, latino in arabskih barvah – je s skupino poskrbel Jan Tomšič, obiskovalci pa so se v prijetnem vzdušju prepustili plesu.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek Jan Tomšič.

Ivanka Učakar se je v pripovedi osredotočila na Tunjice.

Najmlajši so z zanimanjem prisluhnili pripovedi.

Udeleženci Mednarodne revije starodobnikov obiskali Tunjice

Člani kamniškega Društva starodobnih vozil smo letos 19. in 20. maja spet uspešno izvedli tradicionalno Mednarodno revijo starodobnikov, na kateri se je predstavilo 22 najstarejših starodobnih avtomobilov od letnika 1889 do 1945, 14 starodobnih motorjev od letnika 1900, 13 starodobnih mercedesov od letnika 1924, 12 starodobnih kadilakov od letnika 1953, 24 starodobnih vozil članov našega društva in 16 spremljajočih motorjev Harley Davidson.

Ta edinstvena tovrstna revija v Sloveniji se je začela s prihodom udeležencev v Slovenia Eco Resort pod Veliko planino, kjer so bila vozila razporejena po celotnem območju in na ogled obiskovalcem do večernih ur.

Po uradnem dopoldanskem začetku revije z nagovori predsednika društva g. Miroslava Vrhovnika, predsednika Zveze starodobnih vozil Slovenije g. Janka Uratnika, predsednika Zveze starodobnih vozil Hrvaške g. Antuna Presečkega in direktorja Slovenia Eco Resorta g. Matjaža Zormanana so obiskovalce razveseljevali priljubljeni *Kunštni prleki iz Prleške republike*. Aktivni udeleženci in gostje smo potem odšli z dvema starodobnima avtobusoma in skupino mercedesov na tri krajše izlete v Zdravilni gaj Tunjice in baročno cerkev sv. Ane v Tunjicah, v servis tehničnih pregledov Avto Kve-

der Lukovica ali pa na ogled Loškega muzeja v gradu nad Škofjo Loko.

Iz Eco Resorta se je prva skupina klubskih starodobnikov in gostov odpeljala v Tunjice, kjer smo najprej obiskali Zdravilni gaj Tunjice. Pozdravil nas je lastnik tega vedno bolj znanega in privlačnega kraja Drago Vrhovnik, ki nam je predstavil zgodovino njegovega razvoja in delovanje njegovih energijskih točk. Obiskovalce nas je pozdravila tudi direktorica Katja Jelovčan. Po pogostitvi sta nas v dveh skupinah odpeljala na deset energijskih točk. Udeleženci smo bili navdušeni, ko smo tudi sami občutili dejavno energijo, eni več, drugi manj, toda vsi smo bili zadovoljni. Tudi vsi, ki so bili prvič tamkaj, so povedali, da se bodo še vrnili.

Vsak je dobil tudi *živo vodo*, ki jo polnijo v Zdravilnem gaju.

Potem smo se odpeljali k župnijski cerkvi svete Ane v Tunjicah, kjer nas je pričakal domači župnik. Povedal nam je, da je to lepo baročno cerkev med letoma 1762 in 1766 zgradil komendski župnik Peter Pavel Glavar, znameniti vzgojitelj, gospodarstvenik in mecen. Predstavil nam je zgodovino in nam razkazal to priljubljeno romarsko cerkev. Izvedeli smo tudi za posebno zanimivost, da je cerkev postavljena točno v smeri Stari grad

Mercedes, letnik 1924.

– Kamnik – sredina zvonikov cerkve – vrh Triglava. Z veseljem smo si ogledali tudi lep razgled in okolico cerkve ter pohvalili župnika, ker ima lepo urejeno okolico in veliko cvetja.

Odpeljali smo se nazaj v Eco Resort, kjer smo se ponovno zbrali in nadaljevali s programom naše revije.

Naslednji dan se je revija nadaljevala v Arboretumu Volčji Potok s podelitvijo priznanj in modno revijo starodobnih oblačil udeležencev naše revije iz obdobja posameznih naših starodobnih vozil.

Na koncu smo si vsi zaželeli, da se tretji teden v maju 2019 znova srečamo.

Miro Vrhovnik in Slavka Muršak
Foto: Slavka Muršak
in Janez Kukec Mezek.

Zdravilni gaj Tunjice.

Modna revija udeležencev.

Razstava vozil v Slovenia Eco Resortu.

S preventivnimi projekti za boljšo prometno varnost

»Delo z mladimi je naložba v boljšo prometno varnost, ki si je zagotovo želimo prav vsi.«

Kljub temu da mineva že peto leto, odkar sem prebivalec Loke pri Mengšu, vam z gotovostjo zatrdim, da sem v srcu še vedno Tunčan in tako bo tudi ostalo.

Pisalo se je leto 2011, ko sem bil deležen povabila, da napišem prvi članek *Varno z motornimi kolesi*. Z veseljem sem to tudi storil, saj sem mnenja, da se lahko prometnim nesrečam izognemo tudi z branjem preventivnih člankov, in upam, da sem s pisanjem dosegel svoj namen.

Mineva šestnajsto leto, odkar sem zaposlen na Postaji prometne policije Ljubljana, kjer opravljam delo vodje izmene. Veliko svoje energije vlagam tudi na področje preventive, saj sem mnenja, da je delo z mladimi naložba v boljšo prometno varnost, ki si je zagotovo želimo prav vsi.

Delo z mladimi terja poseben pristop, pričnemo že z najmlajšimi, z obiskom vrtcev v vseh starostnih kategorijah. Predstavimo jim osnove

varne udeležbe v cestnem prometu, kot so hoja po vozišču, kjer ni pločnikov ali pešpoti, uporaba pločnika, poudarek je na dobri vidnosti – svetla oblačila, uporaba odsevnih teles in nenazadnje tudi vožnja v vozilih, kjer je velik poudarek na uporabi varnostnih pasov, ki jih starši žal vse prevečkrat pozabijo uporabljati. Prav tako je zelo pomembna uporaba zaščitne čelade pri kolesarjenju in drugih podobnih aktivnostih. K

sreči v zadnjih letih v Tunjicah ne beležimo hujših prometnih nesreč, čemur je gotovo pripomogla tudi ureditev lokalne ceste Kamnik–Tunjice z urejenim pločnikom in boljšim stanjem vozišča.

Preventivne aktivnosti se v nadaljevanju izvajajo tudi na osnovnih in srednjih šolah.

V letu 2017 sem skupaj z Agencijo za varnost prometa pričel izvajati meni osebno zelo pomemben program *Vozimo pametno*. Program je primeren za dijake od 2. do 4. letnika, saj se v tej starosti osebe prvič srečujejo z opravljanjem vozniškega izpita in s tem kot vozniki s samostojno udeležbo na cestah. Program zajema statistiko prometnih nesreč med mladimi, posledice prometnih nesreč in ključne dejavnike tveganja med mladimi

"Naj nepremišljen mladostniški korak ne spremeni življenja vam in drugim".

Sandi Sheikha, Postaja prometne policije Ljubljana

(alkohol in droge, hitrost, uporaba mobilnih telefonov ...).

Na omenjenih delavnicah dijakom nazorno prikažem *POSLEDICE PROMETNIH NESREČ IN ODGOVORNOST*, ki jih kot vozniki lahko nosijo ob povzročitvi prometne nesreče. Odziv dijakov je izjemen in prepričan sem, da s tovrstnimi preventivnimi delavnicami izboljšujemo stanje na naših cestah in smo korak bližje *VIZIJI 0*, katere cilj je nič hudo telesno poškodovanih in nič mrtvih v prometnih nesrečah.

Do sedaj sem bil udeležen ali priča številnim dogodkom, nekateri med njimi so bili tragični, drugi nevarni, tretji pozitivni ... Za vedno pa mi bo v spominu ostal dogodek, ki se je zgodil 28. julija 2017, ko se je na avtocesti med Vodicama in Šmartnim zgodila prometna nesreča. Žal se je spominjam tudi z grenkim priokusom, saj sem spoznal, kako so nekateri ljudje brez občutka do sočloveka, ko je treba pomagati. Na kraju prometne nesreče se je prvi ustavil

občan g. Sašo Gorjanec, poškodovancu nudil prvo pomoč in o njej obvestil policijo. S kolegom policistom Aljažem Čušem sva takoj odšla na kraj nesreče in skupaj poškodovanemu, ki je doživel srčni zastoj, nudila masažo srca vse do prihoda reševalcev. Oživljanje je trajalo več kot trideset minut, saj so bile reševalne ekipe zasedene. Kljub temu da smo udeleženca na kraju uspešno oživeli, je kasneje v bolnišnici žal izgubil življenje.

Kasneje sem v pogovoru žal ugotovil, da so bili poškodovanemu kljub dejstvu, da je bil promet zelo gost, saj je bila ravno jutranja konica, pripravljeni pomagati redki, med prvimi je bil g. Gorjanec. Ko je iz daljave videl ležati na tleh človeka, se je nemudoma odločil pomagati in mu rešiti življenje.

Zaradi omenjenega dogodka nas je sprejel takratni predsednik Državnega zbora dr. Milan Brglez in vodstvo Ministrstva za notranje zadeve ter Policije.

Zaradi želje po izboljšanju prometne varnosti sem leta 2018 uspešno opravil izpita za izvajanje varne vožnje A in B kategorije. Tako sem septembra 2018 postal član izvrstne ekipe vrhunsko usposobljenih inštruktorjev varne vožnje v AMZS Centru varne vožnje na Vranskem, kjer trenutno pogodbeno izvajam usposabljanje za voznike začetnike.

Še vedno sem prepričan, da biti policist in inštruktor ni le poklic, temveč poslanstvo.

Ob zaključku pa bi želel povabiti vse, ki vas zanima poklic policista, da se glede možnosti zaposlitve pozanimajte na najbližjih policijskih postajah, oziroma se nam pridružite na informativnih dneh, ki bodo potekali spomladi prihajajočega leta 2019.

Želim vam varno in srečno leto 2019.

**Sandi Sheikh
Policist Postaje prometne
policije Ljubljana**

Požar pri Rezmanu v Košišah

22. oktobra je pri Rezmanu v Košišah prišlo do požara. Pogorela je dvesto let stara sušilnica za sadje, po domače imenovana *paštla*. Letošnje leto je poskrbelo za obilno letino sadja in sušilnica je v jesenskem času kot mnogo let pred tem služila svojemu namenu. Žal pa je med zadnjim sušenjem prišlo do požara, ki je *paštlo* zgodovinske vrednosti popolnoma uničil. Po ogledu in pogovoru z lastnikom Valentinom Zabavnikom, ki ima namen prihodnje leto po pridobitvi ustrezne dokumentacije *paštlo* ponovno zgraditi, smo člani odbora Društva skupne pomoči Tunjice sklenili, da se potreben material za ostrešje nabavi iz članarine, saj je šlo za manjši požar. Ob tem pa vse krajanke naprošamo, da po svojih močeh g. Valentinu priskočite na pomoč. Nikoli namreč ne vemo, kdaj jo bomo potrebovali tudi sami. Že vnaprej se v imenu društva zahvaljujem vsem, ki mu boste na kakršen koli način pomagali.

Srečno, zdravo in uspešno leto 2019 vam želimo člani odbora Društva skupne pomoči Tunjice.

**Predsednik društva Justin Klanšek
Foto: Matjaž Sedušak**

Vizija župnije za prihodnost

Župnija je ozemlje, ki povezuje občestvo nekega kraja, je skupnost krščenih, ki nas povezujejo naslednja dejstva: vera v Troedinega Boga, življenje po razodetju, ki nam je razodeto v Svetem pismu, življenje s sedmimi svetimi zakramenti in življenje po nauku cerkvenega učiteljstva.

Današnji čas zahteva novo vizijo župnij. Za župnijo, ki Bogu hvala še ima župnika, ni dovolj, da v njej potekajo samo dejavnosti na minimalističen način. Župnija ni samo servisna postaja, kjer bi se opravljala samo še krščevanja in pokopavanja, saj te dejavnosti lahko opravi tudi duhovnik od drugod, ali pa se iz svojega kraja pripeljemo do duhovnika, ki ima svojo rezidenčno župnijo nekje drugje. Župnija je kakor živi organizem: z njo se živi, iz nje se zajema življenjska moč, prepletajo jo vezi in dejavnosti laikov ter duhovnikov. Zaradi spremenjenih okoliščin v naši domovini se nam v bližnji prihodnosti obeta združevanje manjših župnij z večjimi; v prihodnosti bo župnij manj, a bodo prostorsko večje in bodo zajemale večje število župljanov.

Nekdanji model delovanja župnij, ko se je govorilo, da je življenje v župniji odvisno samo od duhovnika, ni več primeren za današnji čas. Župnija mora biti prepletena z odnosi in dejavnostjo laikov oz. ljudi vseh generacij, še posebej z dejavnostjo in interesi, ki se tičejo mladih in generacij srednjih let, ki živijo po družinah. Škofovska sinoda mladih, ki je pod geslom *Mladi, vera in razločevanje* potekala v Vatikanu od 3. do 28. oktobra 2018 in ki so se je udeležili tudi predstavniki iz Slovenije, je imela cilj, kako današnjo mladino bolj kakovostno vključiti v življenje Cerkve oz. župnije. Po župnijah so mladi in ljudje srednjih generacij, ki si še kako želijo, da bi bili aktivno vpeti v življenje in delovanje župnij. Mladi hočejo biti slišani in si želijo več ustvarjalnega duha. Želijo si, da se jih potrdi v

njihovi odgovornosti za vero in prihodnost Cerkve. Dosedanje delovanje skavtov in animatorjev na oratorijih v posameznih župnijah so le nekateri pozitivni primeri, kako mladi lahko poskrbijo za vzgojo otrok in mladine po načelih krščanskih vrednot in v njih utrjujejo čut pripadnosti krščanski veri in župniji.

Župnija je velika družina ljudi različnih generacij in interesov. Da smo si na jasnem: mladi si želijo zgleda in pomoči starejših generacij, v starejših si želijo videti pristne vzornike in učitelje, a to še ne pomeni, da bi mlade zaradi neizkušenosti zapostavljali in preslišali njihove ideje, pobude in predloge. Mladi nam lahko s svojo neobremenjenostjo z življenjem vlijejo veliko več vedrine in odločnosti, kot si mislimo. Papež Frančišek je na samem začetku sinode pozval navzoče škofove, naj vstanejo in naravnost pogledajo obraz mladih in situacije, v katerih se nahajajo. To pomeni, da je sedanjost in prihodnost treba živeti in načrtovati skupaj z mladimi in jih nikakor ne pustiti samih. Ugotovitve in sklepe sinode bo treba na terenu začeti aplicirati in se učiti timskega dela tako z mladimi kot z vsemi generacijami v župniji. Iz zaspanosti po posameznih župnijah bo treba prebuditi obe strani: tako pastoralne delavce kot posamezne župljane, ki se na župnijo obrnejo samo takrat, ko to njim paše. V župnijah bo treba veliko bolj poskrbeti, da se v njej najde vsak posameznik, da se v njej vsak posameznik čuti dobrodošlega in zaželenega. A prijetnega občutja pripadnosti župniji ne bo mogoče vzpostaviti, dokler se ne bomo navadili, da župnija nikakor ne more biti kraj tekmovalnosti oz. nekakšnega *garbanja* med seboj in zaničevanja drug drugega, s čimer se včasih lahko srečujemo na delovnem mestu, nemalokrat pa tudi v družinskem krogu. Na te deformacije v odnosih bo treba po župnijah opozarjati pravočasno, da se v organizem župnije določene

anomalije ne bi zarasle kot rak rana, ki bi sprožala nadaljnje nelagodje ali pa občutek manjvrednosti ali pa celo občutek večvrednosti pri posameznikih.

In zakaj to omenjam? Če gre za vero posameznika, ta posameznika usposablja in ga celo sili k spreobrnitvi najprej samega sebe. Drugače je sklicevanje na vero v Boga samo še lažna fasada oz. nekakšna besedna igra, ki ne le utrjuje in celo mori duha tistega, ki v veri taca na mestu, ampak je za mlajše rodove tako sklicevanje na vero v Boga lahko neverodostojno in celo odbijajoče. Želimo si župnijo s srcem, župnijo, kjer bi se znali veseliti talentov drug drugega ter kjer bi znali in zmogli nekoliko več ponosa nad dejstvom vere v Boga pa tudi več ponosa drug nad drugim.

Edi Strouhal

Eno je potrebno: Oratorij Tunjice 2018

*Eno je potrebno, da ljubili bi,
eno je potrebno, Baraga uči,
eno je potrebno, da Jezusa spoznam,
eno je potrebno, da se mu predam.*

Refren letošnje himne na oratoriju je čisto preprosta in razumljiva razlaga letošnjega oratorija. Kaj smo letos skozi temo spoznavali in delali na oratoriju, se skriva v teh parih verzih. Postali smo prijatelji – tako otroci kot animatorji, naučili smo se nekaj novega o Jezusu in Baragi oziroma Frideriku Ireneju Baragi. Če še ne veste, kdo je Friderik, vam lahko povem, da je bil misijonar. Misijonar, doma iz vasi Dobrnič na Dolenjskem. Natančneje – živel je v Mali vasi v malem gradu. Zanimivo je to, da je imel doma že zaročenko, a je na koncu vseeno postal škof. Celotno zgodbo poznajo vaši otroci, nečaki, vnuki in najbolje, da kar njih povprašate po kakšnem detajlu, saj smo si za celo zgodbo vzeli cel teden časa.

*Na misijon ga je poslal Gospod,
tam čez ocean mu je pokazal pot.
Pripravljen zapustiti je bil svoj rodni kraj,
oznanjat Indijancem je šel Tvoj raj.*

V prvi kitici se lahko najdemo letošnji animatorji (animatorke: Anja Slana, Anja Jerič, Lucija Vrhovnik, Manca Vidmar, Tadeja Hlade, Zala Stele, Klara Podjed, Nika Železnikar, Maruša Kosirnik, Katja Jerič, moja malenkost in pa naš najboljši animator Rok Hlade) in gospod Edi. Na nek način smo tudi mi misijonarji. Vere ne oznanjamo širom po svetu, jo pa predajamo vašim otrokom. Lahko se zgodi, da bo prav nekdo izmed teh otrok naprej širil vero, mogoče tudi širom po svetu, nikoli se ne ve.

Tudi letos so se priprave na oratorij začele že nekoliko prej, vendar mnogo kasneje kakor lani zaradi šolskih obveznosti starejših animatorjev. Animatorji so pokazali svojo pripravljenost in v nekaj tednih *nagrunтали* vse potrebno, da se je oratorij lahko začel. Na tem mestu se še enkrat zahvaljujem vsakemu animatorju posebej za še en čudovit teden, ki smo ga skupaj izpeljali, brez njih oratorija ne bi izpeljali, kot smo ga. Kako zgleda normalen dan animatorja? Načeloma se dobimo vsaj 1 uro, preden se začne oratorij. V tem času do konca zvadimo jutranjo igro, pripravimo

pripomočke za katehezo. Ena ura je včasih kratka, včasih dolga, a večino kakšna zadeva ostane nenarejena in jo naredimo spotoma. Otroci prihajajo kakšnih 10, 15 minut prej. Začnemo z bansanjem in petjem. Po igrici sledijo kateheze, po katehezah pa delavnice. Zanje material pripravimo že na tridnevni pripravi pred oratorijem, po prostorih pa ga razdelimo zjutraj. Med katehezami sodelu-

jemo z gospodom župnikom, potem pa 45 minut vodimo kateheze zunaj, kjer poskusimo otrokom besede pokazati v praksi.

Med delavnicami pomagamo otrokom, ki potrebujejo pomoč, nekateri animatorji pa priskrbijo in poskrbijo vse za velike igre. Po delavnicah imamo kosilo in kakšno minuto za odmor. Popoldne pa se lotimo velike igre, kjer se otroci igrajo. Za eno igro, ki traja med 1 uro in pol in 2 urama, porabimo približno 3 ure priprav. Dve uri, da se spomnimo, kaj bodo otroci delali, in 1 uro, da vse potrebno pripravimo. Otroci domov odidejo okoli 16.00. Animatorje pa čaka še pospravljanje, refleksija, priprave na naslednji dan; domov pa odidemo kakšni 2 uri po odhodu otrok. Čeprav preživimo pred cerkvijo kar veliko število ur, to radi počnemo, saj se med vsemi temi dejavnostmi, nalogami pletejo prijateljstva, zanimivi in zabavni spomini.

*Kako ravnal bi, da v srcu bo toplo?
Mora biti čisto, nenavezano.
Da me teža greha ne bremeni,
da me milost Božja blagoslovi.*

V drugi kitici letošnje himne se najdemo tako animatorji in otroci. Vsak po svoje raziskujemo samega sebe. Kako biti boljši, kot smo sedaj, kako hoditi za Njim. To pa počnemo na katehezah. Kateheza je glavni del vsakega oratorija v Sloveniji, to je tisti del oratorija, ki ga naredi posebnega, drugačnega od drugih podobnih poletnih dejavnosti. Ko na zanimiv način spoznavamo našo vero.

*Spoštuj naravo, ki obdaja te;
rastline, živali in vse narode.
V vsakem se skriva košček Boga,
tega, ki poslal je škofa Baraga.*

V tretji kitici imamo kratek opis, kako živeti življenje, ki nam je dano. Čisto preprosto, brez kompliciranja, z močno vero. Čeprav vsi vemo, da življen-

je le ni tako preprosto, pa lahko kdaj pomislimo na to in poskusimo živeti, kar se da enostavno in polno.

Seveda smo tudi letos otroke odpeljali na izlet oziroma so se na izlet sprehodili kar sami. Pot do Šenturške Gore ni bila prenaporna, sicer pa je z njimi celotno pot hodil Baraga, no, bi hodil, če ga ne bi na sredini poti ugrabili. Otroci so z iskanjem listkov ob poti sestavili uganko in našli Barago. Ko se je prikazalo sonce, pa so nas prišli ohladiti gasilci s Šenturške Gore.

Kljub kakšni dežni kaplji smo letos spet preživeli en super teden z vašimi otroki. Upam, da se naslednje leto zopet vidimo.

Katarina Romšak

Srečanje starejših

V soboto, 8. septembra, na praznik Marijinega rojstva, smo člani ŽPS skupaj z našim duhovnikom Edijem gostili naše starejše župljane.

Ob 13.30 je bila priložnost za sveto spoved, med mašo ob 14.00 je lahko vsak, kdor je želel, prejel zakrament bolniškega maziljenja. Tako pomirjeni in spravljeni s seboj smo srečanje nadaljevali v naši zimski kapeli. Najprej nam je zapel otroško-mladinski zbor, nekatere mlade članice obvladajo tudi inštrumente, kar je res pohvalno in jih je prijetno poslušati. Pridružil in zapel nam je tudi cerkveni zbor, ob prigrizku in dobri kapljici pa smo zapeli tudi vsi skupaj. Dobili smo tudi simpatična darilca, ki sta jih izdelala Dragica in Tone Vrhovnik, za kar se jima lepo zahvaljujemo. Popoldan nam je v tako prijetnem druženju kar prehitro minil.

Vsi skupaj pa si želimo, da se ta tradicija v Tunjicah nadaljuje, zato naslednje leto v še večjem številu kličem NA SVIDENJE.

G. T.

Foto: Dragica Vrhovnik

Farški dan v Tun'cah

V letošnjem letu je padla ideja za prvo družabno srečanje tunških faranov. Po začetnih idejah o srečelovu, ansamblu, velikem šotoru in družabnih igrah smo se odločili za izvedbo na bolj špartanski način. Vsaj kar se tiče zgoraj omenjenih stvari. Gasilske klopi (tako smo jim rekl' v Domžalah), ki so v lasti Društva skupne pomoči, so tudi tokrat prenašale težo naših riti, ki pa so se pod obilnim kosilom še dodatno obtežile.

Pod vaško lipo, ki pa zaradi velikosti še ne razpolaga z razkošno senco, se nas je zbralo okrog 100. Takoj po nedeljskem privilegiju kristjanov, obisku svete maše, se je večina odločila, da bo malo pa vendarle ostala na skupnem kosilu in klepetu. Tudi tokrat so se gospodinje lepo izkazale in napekle ogromno sladkih dobrot, ki so poskrbele, da nam kljub kislim obrazom, videnim čez teden, ni bilo hudega.

Z nasmehom na obrazu smo se razšli in odločili, da je bil to dobro zapravljen čas in naložba v boljše odnose.

Zberi pogum in se nam pridruži naslednje leto še ti.

Boštjan Jelovčan

Gostili smo dr. Karla Gržana

Človek, pogosto ponižan v svoji nevednosti, premalo cenjen, spoštovan, a hkrati tako poln dobrote, zaupanja, notranje lepote, ki je premore, in duhovnega zavedanja, četudi si ga sam ne priznava. Smo marsikaj in naše odločitve ter dejanja nas zaznamujejo, oblikujejo, gradijo. Ljubezen proti sovraštvu, upanje nasproti obupu, mir daleč pred zvodenelim strahom, kaosom in nemirom ...

Vsakdo med nami ima svoje tegobe, življenjske prepreke, s katerimi se sooča dnevno, težave, ki jih povečuje pred brezskrbnostjo in preprostostjo. Žal vedno bolj pogosto pa tudi tendenco po lastništvu nad materialnimi dobrinami, ki naj bi v naše življenje prinašale srečo, a nas pogosto držijo v primežu podrejenosti in odvisnosti. Narava, živali in ljudje pogosto ostajajo zanemarjeni, prezrti. Pristni medsebojni človeški odnosi se izgublajo na račun strnjenega tempa življenja, vedno pogostejši je individualizem, ego pa vse prepogosto nadzoruje nas same. Tudi tiste, ki se z njim zavestno vztrajno bojujejo. A poleg nas samih, ki smo edini, ki lahko spreminjamo naše razumevanje

sveta in posledično soustvarjamo drugačno skupno prihodnost, na naše življenje žal vztrajno vpliva tudi družba sama.

Dr. Karel Gržan, magister teologije in doktor znanosti s področja literarnih ved, je eden izmed tistih, ki se trudijo za dobro družbe, medsebojnih pristnih človeških odnosov, ohranjanja narave, prebujanja duhovnega zavedanja ter spodbujanja ljubezni do vsega, kar življenje ponuja, glasno spregovoriti. Izraziti svoje mnenje. Za marsikoga pravo, za druge napačno. A dr. Karel Gržan dodaja, da se vsi neprestano učimo, izobražujemo in predvsem delamo napake, zato ni pomembno, da se z vsakim izraženim mnenjem strinjamo, temveč da gremo preko njega in si ustvarimo svoje lastno.

V nedeljo, 4. marca, smo imeli to čast, da smo njegovim mislim prisluhnili tudi v Tunjicah. Odzval se je namreč povabilu Društva Tunški glas in poslušalcem, ki so napolnili avlo podružnične šole, odkrito spregovoril o svoji knjigi *95 tez, pribitih na vrata svetišča kapitalizma za osvoboditev od zajedavskega hrematizma*. Na pobudo poslušalcev,

ki so ga zasipali z vprašanji, so teme premikale meje znanega in naučenega, Cveta Zalokar Oražem pa je spretno krmarila med njimi in dopolnjevala Gržanovo pripoved.

Simbolično darilo, ki ga je po končanem pogovoru v zahvalo za prijetno popoldne obema poklonila predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek, je bilo samo po sebi zadosti zgovorno: hlebec domačega kruha ter kos domače klobase, vse postreženo na doma izdelanih lesenih pladnjih. V življenju iskrena ter pristna darila in pokloni namreč štejejo največ.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

Kolumna k'r enega Tun'čana

Petnajstega oktobra je deževalo. Človek bi zvečer lahko v roke vzel kakšno knjigo in naredil kaj pametnega za svoj mentalni življenj, ampak tega ni storil. Precej bolj elegantno in nadvse lažje mu je bilo sesti pred televizijo in skakati med različnimi programi ter iskati tisto, kar bi nahranilo potrebo po večerni sprostitvi, preden se je dokončno sprostil v horizontali med rjuhami in zaspal. In naslednjega večera je celotno ceremonijo ponovil znova.

Kaj je lepšega kot instant zabava, ki nam jo ponujajo vsi možni programi? Jeseni sem sodeloval v izredno zabavnem in manipulantskem gledališkem eksperimentu. En oziroma dva od segmentov predstave nekako govorita ravno o tem. Vsi čakamo, pričakujemo, spremljamo črno škatlo. Četudi pravimo, da televizije pa res ne gledamo, da ni nič pametnega na programu. Ah, dajte no ... Zakaj potem spremljate *reality showe*? In zakaj se po vogalih hiš govori o Kmetiji, Baru, Sloveniji, ki naj bi imela talent?

Vsi (žal) počasi zapadamo v neke vrste instant populizem. Preskakovanje po kanalih, dokler ne najdemo nečesa, čemur se lahko priložnostno nasmejimo, je precejšen pokazatelj tega. Redkokaj nas kaj zadovolji in na koncu se zadovoljimo z nečim (pod) povprečnim. S tistim, kar je na razpolago – kar je na razpolago večini, kar je popularno.

Pa nas kaj strezni? Mislim, res strezni? Odvisno od posameznika. Če se vpraša avtorja teh vrstic, je bil eden od njegovih streznitvenih trenutkov monolog Marka Rentona v *T2 – Trainspottingu. Choose life ...* 250 sekund govora, ki nas opiše v nulo. Brez pate-tike. Brez nakladanja. Z jajci.

Tok zavesti med pisanjem teh vrstic uhaja drugam; oziroma tja, kamor mora iti. Proti življenju v sodobni družbi, tudi na periferiji, kamor Tunjice pravzaprav sodijo. Včasih (no, vedno bolj) se zdi, da so Tunjice razpete med sodobnim pojmovanjem družbe in tradicijo – bolje rečeno: načinom

življenja v preteklosti, ki se ga je treba držati – ker se to pač počne. Takorekoč so razpete med liberalnim in konzervativnim. V bistvu ni s tem nič narobe, vse dokler ena stran druge ne začne zatirati. In zakaj se to počne? Verjetno zaradi strahu – tradicija se boji novega, novo se boji starega in ga hoče potlačiti. Mar se obe strani ne moreta dopolnjevati? Vse bolj se zdi in kaže, da leta 2018 očitno ne.

Podobno je sicer povsod. In vedno se je dogajalo nekaj podobnega. Prvi liberallec med ljudmi je bil verjetno tisti od naših prednikov, ki je pogledal iz jame in se odločil, da si bo zgradil hišo in ne bo več prenašal, da mu voda s kapnikov kaplja na glavo, medtem ko spi. V glavi je imel nekaj novega. Verjetno so ga čudno gledali in je večina še vedno vztrajala pri svojih jamskih bivališčih. Podobno so čudno gledali vse nosilce nečesa novega, liberalce svojega časa. In so ostali postopoma začeli prevzemati reči od svojih naprednih sosedov in znancev, saj so sčasoma sami postali čudni, ker da še vedno živijo nekje za svojim časom in v jami s kapniki. Seveda je bilo zraven en kup jamranja, kako je bilo včasih v jami lušno. Pa s(m)o preživeli. In šli naprej s časom.

Zato mi iskreno ni jasno skoraj že posesivno in nadvse ljubosumno navezovanje na tradicijo. Da ne bo pomote – s tradicijo ni nič narobe in še dobro, da je. Je sestavni del družbe in nas tako ali drugače določa. Zaradi tradicije smo Evropejci, Slovenci, Tunjčani in zaradi nje se razlikujemo od Nemcev, Kitajcev, Avstralcev. Zaradi nje smo lahko oblikovali svojo kulturo, ki je nastajala v prostoru in času in ki v prostoru in času še vedno nastaja, se razvija, izpopolnjuje. Tradicija je fajn, vendar se občasno pozabi, da sta ravno prostor in čas ključna za njeno razumevanje in dožemanje. Prostor, v katerem nastaja naša krajevna tradicija, ostaja isti, spreminja pa se čas. In letnice so se močno zamenjale, minila so desetletja, stoletja, zgodil se je napredek (kakršenkoli že ta je). Tradicija pa ostaja. Vendar jo je treba gledati in

jo spoštovati skozi prizmo začetka 21. stoletja. Morda zaradi pomanjkanja te prizme pride do posesivnosti.

Je bilo včasih res tako zelo bolje? Je bilo res tako zelo bolje, ker ni bilo avtomobilov? Je bilo bolje, ker je bila v vasi samo ena televizija, se je oralo s konji in se je orodju reklo malo drugače, kot pa mu rečemo danes? Ne vem. Nisem živel v tistih časih. Živim sedaj. In se spominjam, kako je bilo 20 let nazaj. Kaj je bilo prej sem izvedel iz pripovedovanja starejših. Za ostalo je tu tradicija. Vem, da je bilo nekdaj drugače, pa zato ne mislim, da bi morali še vedno živeti nekje v 50. letih 20. stoletja. Pa dajmo malo pretiravat ... Dajmo reč, kako je bilo dobro živeti v času, ko se je gradila tunjiška cerkev. Gotovo je kdo od naših prednikov trdil to. Pa so ga verjetno njegovi nasledniki gladko utišali, ker niso živeli pod Marijo Terezijo, ampak so zemljo tlačili kasneje. Se je res tako težko sprijaznit s tem, da je treba iti s časom naprej? Da so tudi naši predniki šli s časom naprej in so preživeli. Včasih je težko, ker pač živimo v hektičnih časih. Temu se vsi bolj ali manj uspešno prilagajamo. Ali nam kaj drugega sploh preostane? Lahko živimo v tradiciji (v prostoru brez časa) in smo do konca nostalgični, ampak ... verjemite, čas bo šel naprej in tako misleče prej ali slej povozil, dotolkel.

Treba se je strezniti. In živeti naprej. Seveda ne vsak zase, človek je le družabno bitje in potrebuje druge ljudi okoli sebe. Tu pa nam zelo pride prav sodobna tehnologija, ki je toliko in toliko let nazaj ni bilo. Če damo na stran, da je veliko stvari, prikazanih na televizijskih programih, samih sebi namen in brez vsebine, se tu in tam najde kaj dobrega, koristnega in vrednega ogleda (*Trainspotting* na primer). Kar je pa tudi eden od primarnih namenov televizijskega medija – izobraževanje gledalcev. Enkrat vmes je šlo nekaj precej narobe in sedaj smo, kjer smo.

So pa tudi družbena omrežja neverjetno fajn zadeva, ki je šla malo po svoje; precej po svoje. Človek si olajša dušo

in na ekran izlije svoje misli. Predvsem to pride prav, ko je treba komentirati, šimfati, kritizirati koga (ali pa kaj – npr. radarje, glasbeni program določenih festivalov, izbiri kostima pri nedeljski sveti maši). Elegantno se je skrivati za nekakšno semi-anonimnostjo elektronskih naprav in spletnih strani, ki vsrkavajo podatke v svoje globine in občasno izvržejo kaj neprebavljivega. Seveda z obrazložitvijo, da ima vsak pravico do svojega mnenja. In vsako mnenje je najbolj pomembno in najbolj resnično.

Pa četudi to temelji na popolnoma izmišljenih in nepreverjenih trditvah ter dejstvih. Meni osebno je najljubša tista, ki pravi, da če človek spi preveč mleka, postane homoseksualec, ker baje mleku dodajajo *homo gene*. To pa je čisto legalno, saj na tetrapakih jasno piše, da je to mleko homogenizirano. Seveda se to sliši povsem verjetno, *homo* in *gen* v isti besedi ... Resno? V življenju sem spil kar precej mleka, tudi homogeniziranega. Verjetno ti mleku dodani geni še niso začeli povsem delovati ... Misli ne bom nadaljeval, mislim, da je ilustrativno prikazano, kaj si mislim o čem takem in vsaka dodatna beseda bi bila potrat časa in energije.

Mogoče ... mogoče se tudi sam skrivam, pa ne za elektronskimi mediji, ampak za nečim bolj tradicionalnim – za papirjem. Morda. Ne vem. Upam, da ne. Tole izlivam, ker lahko. Ker se mi zdi, da vsi preveč jamramo (z mano vred). Očitno taki smo. In taki smo, ker smo vse preveč instant. Če nečesa ne dobimo takoj, smo užaljeni. In je vse narobe. In potem jamramo.

Za vsem tem je pogosto kaj zadaj; včasih sebičnost (kot je govoril že Cankar), zavist, nevednost, ozkoglednost, nestrinjanje ipd. Ampak ... a je res tako težko včasih ljudi enostavno pustiti, da živijo po svoje? A jih je treba zmerom tlačiti v sebi lastne kalupe, ki niso nič drugega kot samo blede maske površine, ki se dela, da ima globino? Ko pa se pogleda pod to površino, se ne najde nič drugega kot v žaganje pomešan prah, ki se tam nabira od pamtiveka in posamezniku zasipa oči, da jih ni več mogoče izprati. Mogoče bi se temu reklo zaplankanost ...

Je treba zmerom vse komentirati in govoriti, kako je vse slabo (Kako hipokrezijsko, kajne – kaj pa v bistvu trenutno delam?)? In kako bi vsak lahko naredil bolje? Kaj pa, če bi kdo kaj ukrenil? Enostavno in lahko se je skrivati za facebookom, instagramom, snapchatom in komentirati, objavljati fotke. Kazat' svojo rit na milijon načinov in gledat', koliko ljudi bo to rit pogledalo, lajkalo in šeralo. In seveda nekaj novega, mogoče tujerodnega, iz principa zasovražiti', pomendrat' in najboljše vreči v Kolpo ali natakiniti na tehnično oviro.

Tunjičani se, iskreno rečeno, bojimo novih, tujih in neznanih stvari. Vse, kar nam ni podobno ali se zaradi svojega načina (ali pa principa) ni prilagodilo nam staroselcem, bomo uničili enkrat za vselej. Zažgali na grmadi ali pa utopili v tistem pljunku Tunjščice. Čeprav vsi vemo, da nas tujci (Sirijci na primer) ne bodo posilili. Da migranti z vzhoda za končno postajo na svoji poti ne bodo vzeli Slovenije ali celo vesoljnih Tunjic. In da nas ti ne bodo spreobrnil v islam (čeprav

se le-ta v svojem bistvu od krščanstva sploh ne razlikuje prav veliko).

Ja! Komentiram, jamram, se ne strinjam ... Kdo bi rekel, da vsiljujem svoje mnenje. Recite mi hinavec; mogoče pa to sem. Pa veste kaj? *Dol mi visi*. Želel sem si samo spucati dušo, dati na plano, kar si mislim. Mogoče povedati, da nimam nič proti, da skupaj z milenijci in drugimi generacijami živim v letu 2018. Da mi je tradicija všeč, vendar trdim, da je k pojmovanju le-te treba pristopati, kot se danes k takim stvarim pristopa – na sodoben način. Da v migrantih najprej vidim človeka in ne opice čokoladne polti. Da jem gluten in laktozo. Da nisem vegan, mi je pa všeč veganska hrana. Da sem se streznil ... Da trdim, da instant življenje ni dobro. Da je do takega razmišljanja lahko priti, samo možgane je treba vklopiti.

Dajmo se vsi malo streznit. Samo malo. In bomo videli, da ni vse tako zelo slabo. Da se morda v tujerodnih zadevah najde tudi kaj dobrega. In da se s tem da živet'. *Choose life!*

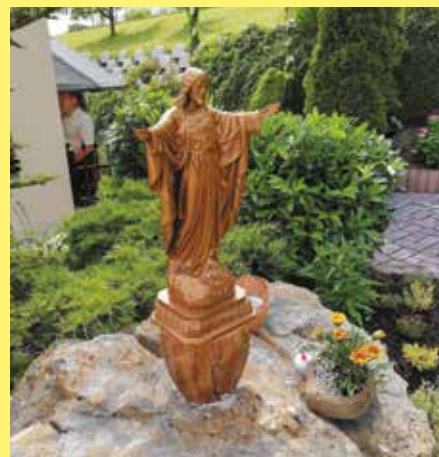
Anže

Zlata maša p. Lavrencija

Tudi letos je cerkva Srca Jezusovega pri Golovcu gostila zlatomašnika. V zahvalo za 50 let duhovniškega poklica je p. Lavrencij Anžel OFM, ki sicer deluje v samostanu v Kamniku, daroval slovesno sveto mašo. V nagovoru je naprej povedal, da je hvaležen za dar duhovniškega poklica, prav tako pa je izrazil hvaležnost za iskreno prijateljsko povezanost z Juretom Koželjem, zadnjim tunjiškim novomašnikom. Z veseljem je sprejel povabilo, da bi obhajal svojo zlato mašo v tej, po njegovih besedah, mali cerkvi, ki pa je bila zgrajena iz velike ljubezni. »*Prav zato lahko rečemo, da je to posebno romarsko središče, tako da bi lahko rekli, da je gospod Jure rektor tega romarskega središča,*« je med nagovorom šaljivo pripomnil pater. Blagoslovil je tudi kip Srca Jezusovega, ki je imitacija kipa, ki stoji pred baziliko v Fatimi. S tem je cerkva na poseben način povezana s Fatimo, njenimi skrivnostmi in priporo-

čili, ki jih je Marija tam posredovala. Po zlato maši je sledilo druženje pod nadstreškom Pr' Golovc', kjer je zbrane pogostil Jože Koželj, ob tem pa naj se zahvalimo tudi tunjiškemu župnijskim pevcem, vsem, ki ste spekli pecivo, in seveda vsem, ki ste se udeležili in molitveno podprli, lahko rečemo, tudi našega p. Lavrencija. Bog vas živi!

Jure Koželj

Malo drugačen pogled na našo zgodovino

Društvo Tunški glas je v nedeljo, 13. maja, na Jeršinovi kmetiji v Tunjicah gostilo Simona Proseno, ljubiteljskega zgodovinarja, ki je v predavanju z naslovom *Zgodovinska izvirnost Slovenije* zbranim predstavil svoj pogled na uradno napisano zgodovino Slovenije, ki pa se z vsakim novoodkritim arhivskim virom, arheološko najdbo in s pomočjo bogatega ljudskega izročila dopolnjuje in ponuja svojevrsten, unikaten vpogled v življenje naših prednikov.

Poznati lastno zgodovino pomeni razumeti naš današnji način življenja, ki v drobcih še vedno ohranja preteklo bivanjske, družbene, socialne, ekonomske, politične, duhovne in kulturne prvine, obenem pa skozi osebne kot družbene dogodke priča o nenehnih spremembah in predvsem vzrokih zanje. Simon Prosen se je zato v uri in pol trajajočem predavanju osredotočil na pomembnejše zgodovinske prelomnice in dogodke v življenju prebivalcev, ki so živeli na ozemlju današnje Slovenije, kot tudi na novo odkrita dejstva, ki uradno zgodovino v določenih segmentih dopolnjujejo in omogočajo njeno širše razumevanje, obenem pa v posamezne domneve in prepričanja

vnašajo dvom in z novimi dognanji spodbujajo k njihovem nadaljnjemu raziskovanju. Osredotočil se je na najstarejše arheološke najdbe v Sloveniji, ki so pomembne tudi za razumevanje širše svetovne zgodovine, ter na različne družbene, socialne, kulturne ter duhovne sfere naših prednikov v več zgodovinskih obdobjih, ugotovitve pa podkrepil z navajanjem dotičnih virov in dokumentov.

Skozi predstavljena dejstva so poslušalci spoznali, da se tudi uradno spisana zgodovina spreminja, saj se nenehoma dopolnjuje z novimi odkritji in dognanji, zato so takšna predavanja, ki podrobneje razjasnijo tiste malo manj znane in raziskane sfere življenja naših prednikov, zanje še toliko bolj zanimiva. Slednje je poudarila tudi predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek, ki je predavatelju v zahvalo podarila leseno tablo z zemljevidom Slovenije, ki jo je izdelal Justin Klanšek. Z darilom ga je spodbudila, da svoje bogato znanje predaja naprej, ob tem pa si kraje, ki jih bo obiskal, na zemljevidu vestno označuje in za prihodnje rodove piše svojo, osebno zgodovino.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

Karni in staro védenje

Na predavanju *Zgodovinska izvirnost Slovenije* v mesecu maju v Tunjicah, je poslušalce najbolj zanimala tematika *staroverstva*. Ker se tema dotika vseh nas in ker je v tem času prišlo veliko novih spoznanj, je prav, da jo ponovno osvetlimo.

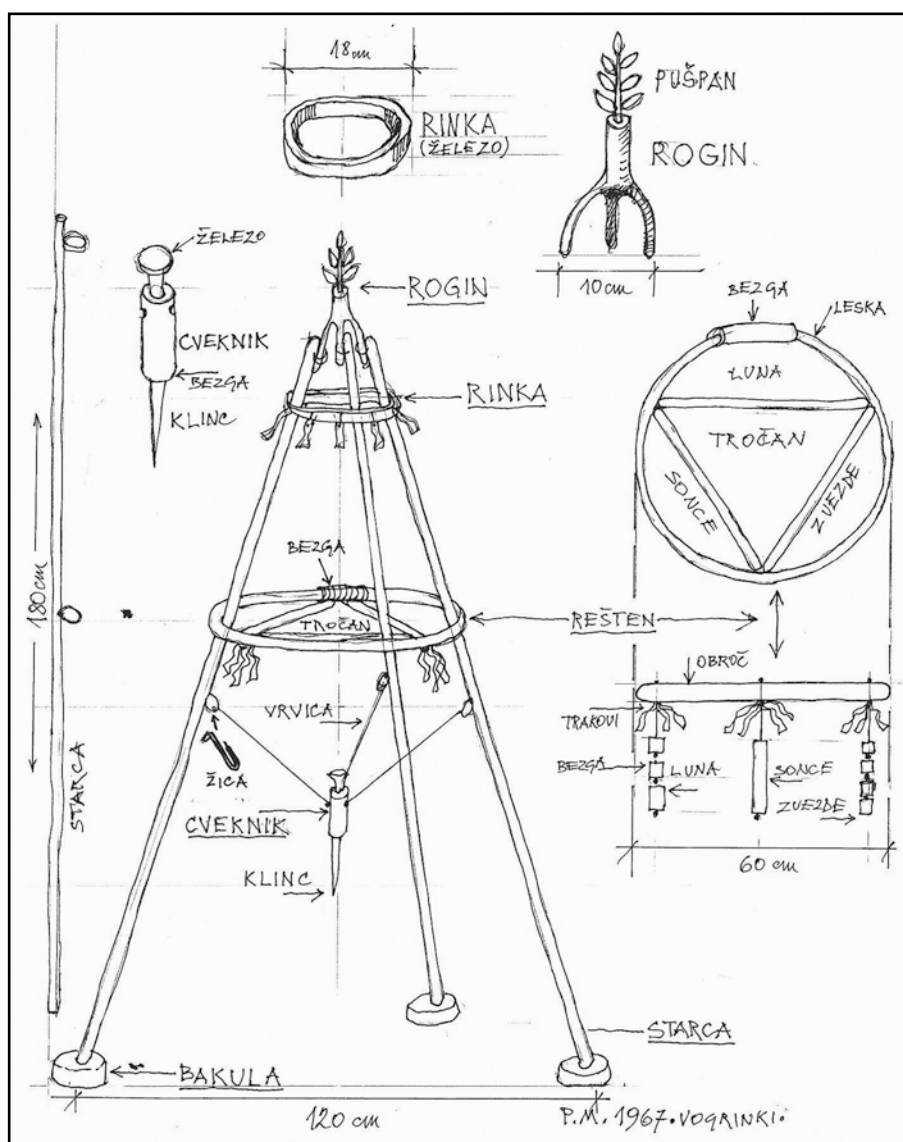
Najprej pogledimo pojem *staroverstvo*. Na žalost je oznaka zavajajoča. Kot *staroverstvo* je bila poimenovana modrost, ki jo je po nareku tamkajšnjih še živečih staroselcev zapisal Pavle Medvešček in izdal v knjigi *Iz nevidne strani neba*. To ni bila stara vera, temveč način življenja, ki je temeljil na modrosti oziroma védenju, ki so ga predniki črpali predvsem iz narave. Z naravo so bili v tesnem stiku. Močno so se zavedali, da so odvisni od nje. Zato so jo opazovali, se učili od nje, jo spoštovali in častili. Žal se dandanes ne zavedamo, da smo tudi mi od narave še kako odvisni, vendar nam način življenja to prikriva. V tistem času je ljudska modrost nadomeščala knjige, internet, vremenoslovje, farmacijo, zdravstvo, radiestezijo, zavarovalnice ... Tudi obstoj Društva skupne pomoči v Tunjicah ohranja in povezuje staroselsko skupnost. Prebivalci vaških skupnosti so bili namreč v preteklosti zelo povezani. Medsebojno pomoč pa je danes zamenjalo zavarovalništvo. V knjigi *In večno bodo cvetele lipe* Ivan Sivec opisuje uporabo leskovih palic za iskanje vodnih virov. To znanje je danes poznano kot radiestezija, zagotovo so jo začeli uporabljati skupaj s kmetijstvom. Kljub temu da ljudje niso imeli današnje tehnike in tehnologije, so živeli veliko bolj polno življenje. Mirno lahko rečemo, da so živeli duhovno življenje.

Pred približno 7000 leti so se naši predniki na področju današnje Slovenije začeli ukvarjati s poljedelstvom in kmetijstvom. Kmetje se ne selijo, ampak živijo na stalnem prostoru in so zato od njega tudi odvisni. Zato lahko naše prednike imenujemo staroselci.

Ljudje v naravi puščamo sledi. Vidne in nevidne. Vidne so ceste, hiše,

mostovi ... Med nevidne sledi pa spadajo energije, ki jih oddaja narava, in zapisi, ki so jih v naravi in arhitekturi pustili naši predniki. Ravno tako kot imamo zapise v telesu, in sicer v genih. Nevidne sledi lahko čutimo vsi, le vedeti moramo, da obstajajo, in si dovoliti, da jih začutimo. Zato ima vse, kar smo naredili v naravi, zapise. Energija in zapisi se močno povečajo, če pri gradnji objektov upoštevamo nekatere dejavnike: staroselsko arhitekturo, umestitve v prostor, simbole ... To lahko vidimo in čutimo v cerkvah, samostanih, kapelah ... V zadnjem času ponovno odkrivamo tročane. Pred kratkim je bil odkrit tročan v neposredni bližini

Kranja, ki smo ga poimenovali *Karnijski*. Ta tročan je izjemen zaradi treh posebnosti: oddaja veliko količino energije, še vedno deluje v neposredni bližini velikega mesta in vidno je, da je krščanstvo nadaljevalo s starim védenjem ter ga nadgradilo z novim znanjem. Do sedaj so bili tročani odkriti le na področju Posočja in Primorske. Karnijski tročan pa potrjuje dejstvo, da je narod Karnov poseljeval obe področji: Primorsko in tudi Gorenjsko. Zato sem prepričan, da so imeli staroselci na področju današnje Gorenjske podobno modrost in védenje kot na področju Posočja in Primorske. Zato so precej verjetno tudi Gorenjci poznali brtin (lesena okrogla palica z vrezanimi trikotnikom), trojak (trinožno stojalo v obliki piramide) in kabrc (glinena piščal trikotne oblike). Imena so verjetno drugač-

Trojak iz knjige *Iz nevidne strani neba*.

na, namembnost pa je enaka. Vendar pa je to le delček mogočne ljudske modrosti. Vsi poznamo kozolce, še posebno toplarje, ki so narejeni po principu svete geometrije (ta je pravzaprav osnova staroselske arhitekture). Na hiše, večje predmete in tudi les so vrezovali hišna znamenja, ki so jim rekli cahn. Kako tročan izgleda, je zelo dobro vidno tudi pri tunjiški cerkvi. Okrog nje so namreč v obliki trikotnika razporejene tri kapele, ki tvorijo trikotnik – tročan. Med seboj so povezane z nevidno energijsko črto, ki je ne moremo videti, lahko pa jo čutimo. Kapele imajo različne posvetitve. Povezane so v celoto, ki deluje uglašeno in veliko močnejše, kot pa vsaka kapela posamično. Postavitve tročana okoli cerkve potrjuje domnevo, da je krščanstvo le naslednja stopnja vere prvotnih staroselcev.

Karni je najstarejše znano ime za prebivalce, ki so prebivali v naših krajih. Žal so še neznan in neraziskan narod. Preden so Rimljani okupirali naše kraje, so Karni poseljevali področje današnje vzhodne Furlanije – torej od Ziljske doline do Ogleja in Trsta – ter današnjo Gorenjsko in Notranjsko. Seveda današnje oznake pokrajin le približno ustrezajo tedanjim razmeram. Skoraj nemogoče je določiti natančne meje.

V Tunjicah so našli sledove stare ceste, ki je povezovala Tuhinjsko dolino s Kranjem preko Kamnika in Tunjic. Označena je kot rimska cesta. Kot vemo, so na Ljubljanskem barju odkrili kolo, ki je bilo del voza, staro 5200 let. To nedvomno pomeni, da so naši predniki uporabljali kolesa oziroma vozove in naredili ceste 3000 let preden so Rimljani sploh prišli v naše kraje. Posledično so imeli naši predniki tudi zelo razvito trgovino. To potrjujejo rimski pisci, ki so zabeležili, da je po Jantarni cesti, ki je tekla mimo Ljubljane, potekala živahna trgovina s težkimi vozovi, še preden so sami prišli sem.

Karni so imeli stike tako z Etruščani kot tudi z Iliri, kar je vidno v kulturi, ljudskem izročilu, jeziku in arheoloških najdbah. Karni so se močno upirali Rimljanom, vendar neuspešno. Obstaja zapis o tem, da se je več-

ja skupina prebivalcev današnjega Trsta (tedaj se je imenoval Terg) po neuspešni obrambi pred Rimljani umaknila in se naselila nekje v okolici reke Ljubljanice. Rimljani so celotno področje, kjer so živeli Karni, uvrstili v svojo X. provinco. Čas razpada rimskega cesarstva je zelo slabo raziskan, prav tako nam manjka tudi pisnih virov, zato je rekonstrukcija tedanjega dogajanja zelo otežena. Med procesom razpadanja rimskega cesarstva so svoje kraljestvo na našem področju in celotni današnji Italiji ustanovili Goti. Ti so bili sestavljeni iz različnih plemen, ki so se pred Rimljani umaknili na vzhod čez Donavo. Ko so postali močnejši od okupatorja, so se vrnili na svojo zemljo. Področje današnje italijanske pokrajine Furlanije so leta 568 zasedli Langobardi, malo kasneje so jih premagali Franki in zato Karnija ni mogla biti več samostojna dežela.

Drugačna zgodba pa se je odvijala na zahodni strani nekdanje Karnije. Z vzhoda so prihajali Obri, ki so se jim Karni bolj ali manj uspešno upirali. Na severu – na področju nekdanjega Norika – se je oblikovala samostojna država Karantanija. Na področju današnje Gorenjske in Notranjske pa se je malo kasneje ali celo vzporedno oblikovala kneževina Karniola (latinsko Carniola). Ime Karniola je pomanjševalnica imena Karnija (latinsko Carnia), torej Mala Karnija. Ohranila se je knjiga iz 7. ali 8. stoletja, ki jo je napisal neznani geograf iz Ravene, kjer je opisal tudi Karniolo. Zabeleženo je, da je imela 25 mest, od katerih je danes poznan le Kranj (latinsko Carnium), ki je bil prestolnica kneževine. Ostala je samostojna najmanj do leta 822, ko so se Karniolci pridružili upor Ljudevita Panonskega proti Frankom. Na žalost je bil upor zlomljen, zato se je posledično povečal vpliv Frankov,

Kabrca.

ki so tedaj preimenovali frankovsko kraljestvo v Sveto rimsko cesarstvo. Skozi zgodovino je Karniola nekajkrat spremenila svoje ime, ohranila pa je suverenost in avtonomijo. Preimenovala se je v Krajnsko krajino, nato vojvodino Kranjsko. O samostojnosti vojvodine Kranjske veliko pove obred poklonitve dednih dežel novoi-zvoljenemu cesarju. Po izvolitvi cesarja je le-ta moral obiskati kranjske stanove v Ljubljani in jim prvi priseči lojalnost, šele nato so stanovi prisegli tudi njemu. Poleg Kranjske sta imeli tak privilegij le še dedni deželi Koroška in Štajerska. Deželni stanovi so prisegali v slovenščini. Ravno ti deželni stanovi so naročili in plačali Juriju Dalmatinu prevod Biblije v slovenščino, kar dokazuje, da je bilo plemstvo slovensko.

O veličini Kranjske je pisal že Janez Vajkard Valvasor v knjigi *Slava vojvodine Kranjske*, ki v tedanjem času glede na izredno bogato vsebino, ni imela konkurence. *Slava vojvodine Kranjske* je končno prevedena v celoti. Še pred Valvasorjem pa je Kranjsko opisoval Janez Ludvik Schönleben v zbirki treh knjig *Carniola antiqua et nova* – Starodavna in nova Karniola, ki pa žal še nima prevoda v slovenski jezik.

Simon Prosen

... Zgodovinska izvirnost Slovenije ...

Brtin.

Anekdota

Moji spomini sežejo tja daleč v moje otroštvo, bilo je obilo igranja in razposajenosti pa tudi dolžnosti, ki smo jih morali otroci sprejeti. Tisti čas smo imeli pri hiši vedno delavce – zidarje. Moja starša sta namreč hišo in gospodarsko poslopje gradila popolnoma na novo, saj je bilo med vojno vse požgano.

Hodila sem mogoče v drugi ali tretji razred osnovne šole. Med počitnicami so me poleg mojega očeta tudi zidarji poslali po cigarete v trgovino, ki je bila kar nekaj kilometrov oddaljena. Moj oče je bil sicer kadilec in njegove cigarete *drava* brez filtra sem poznala, ampak zidarji so mi naročili in povedali čisto druga ime: na cigaret *ibar – marava – zeta* – to so bila imena, ki se jih je bilo težko zapomniti za otroka, starega osem, mogoče devet let. V trgovino sem šla kar ponosna, da so meni zaupali tako pomembno nalogo. Toda kmalu ob poti me je ustavil žuboreči potok, v njem so plavale ribe, na travniku

sem videla raznobarvne metulje, ki so letali s cveta na cvet, ustavila sem se pri velikem mravljišču in opazovala mravlje, kako tekajo sem ter tja, le na imena cigaret sem pozabila. V trgovini me je prijazna trgovka lepo pozdravila in počakala za pultom, da me postreže. Ker se nisem spomnila, mi je pomagala, vzela sem tri vrste cigaret, le četrtega imena se nisem spomnila. Zato mi je ostalo nekaj drobiža v roki in vzela sem še zavitek napolitank, ki so se kar ponujale s police, v dobri veri, da jih odnesem domov, jih skrijem in sama bi jih jedla. Po poti domov nisem videla nobene živalce več, le na napolitanke sem mislila. Prehodila sem več kot pol poti, iz cekarja sem vzela napolitanke; samo eno bi pojedla, sem si mislila. In res sem odvila zavojček in ugriznila vanjo, še danes čutim tisti nebeško dober okus, napolitanka se mi je kar topila v ustih in še ena in še ena ... kako blažen občutek ... in zavojček napolitank je bil prazen. Grem v klanec proti domu in takrat se spomnim, da ene škatle cigaret nimam – kaj pa zdaj, se mi je začela oglašati vest. Kar prehitro sem bila

doma. Ja, doma sem se pa zlagala, da teh cigaret pač niso imeli. In kje imaš denar, je zanimalo očeta, ali si mogoče kaj drugega kupila? Spet sem se zlagala, da nič! Konec tedna grem v dolino, ustavil se bom v trgovini in vprašal trgovko, kakšna je resnica, je rekel. In tudi to je storil. Po tistem sem upala, da se mogoče trgovka ne bo spomnila, kaj sem vzela v trgovini, a je vse povedala očetu.

Že od daleč sem videla očeta, ki je prihajal domov, kar zazeblo me je pri srcu. Že na dvorišču me je poklical k sebi in mi rekel, najprej se boš opravičila zidarju Jožetu, zakaj je brez cigaret, potem se bova pa še midva pomenila. Zelo mi je bilo hudo, s sramom in solznimi očmi sem stopala proti zidarju, toda on me je pogladil po moji skuštrani glavi, mi obrisal s svojo nerodno roko solzice in rekel očetu, pusti otroka pri miru, ti pa mi boš drugič že prinesla cigarete, a ne! Kako sem mu bila hvaležna ...

Fani Vinšek

'nga

Najuniverzalnejša od vseh tunjskih besed se mi zdi beseda *'nga*. Ker vedno slišim to besedo le v pogovornem jeziku v Tunjicah, sem mislila, da je to dokaj lokalna beseda, a ko sem *pogogljala*, sem odkrila, da je ta beseda kar vseslovenska – le malo drugače se naglašča. *'nga* (ənga) pomeni pravzaprav zaimek za vse besede, je pa tudi pridevnik in glagol. Naj navedem primer: »*'ngav* Francl je šu k *'ngavmu* Tonetu pu *'nga*, da bi pu *'ngau* *'ngavga* *'nga*.« Po navadi v praksi ni toliko *'ngavih* besed v eni povedi, večinoma sta ena ali dve taki besedi, saj se sicer lahko izgubi prava sporočilnost stavka.

Mojca Stele Jeglič

Napoleonove smreke

Zgodilo se je po vojni. Takratna ljudska oblast je bila sila mačehovska do podeželja, ki je bilo takrat še v veliki večini kmečko. Odločbe za obvezno oddajo mleka, mesa, *špeha* in masti so bile stalnica. Vsi, ki so imeli kmetijo, so imeli obvezno oddajo. Vse obvezne oddaje so bile zelo slabo ali skoraj kaj plačane. Med letoma 1949 in 1950 so se spomnili še na obvezno oddajo lesa. Sklican je bil masovni sestanek na sedežu KLO-ja. Posebno so bili povabljeni kmetje, ki so bili lastniki gozdov. Na sestanku je prišel aktivist iz okraja in član gozdnega gospodarstva. Šlo je za preverjanje gozdov, ki bi prišli v poštev za obvezno oddajo. Aktivist je razložil politično situacijo države, predstavnik gozdarstva pa, kakšni gozdovi pridejo v poštev. Predsednik KLO-ja je prebral imena vseh lastni-

kov večjih posestnikov gozdov, pri tem pa je izločil lastnike manjših. Ko je prišel do gozdnega posestnika Janeza, ki se je rad pobahal, je predsednik rekel: »*Kajne* Janez, ti pa nimaš starega lesa, pa ne prideš v poštev za oddajo.« Janez se je razhudil rekoč: »*Kaj da nimam, v naši gmajni stojijo še smreke iz Napoleonovih čajtov.*«

Gozdno orodje so bile sekira, žaga, cepin in konjska vprega. In kdor ni imel domače delovne sile in je najel sekače, se mu račun ni izšel. In z obvezno oddajo lesa so šle tako tudi Napoleonove smreke.

špeh – zabela

KLO – Krajevni ljudski odbor

Tone Šmidovnik

Tunški Peter

Peter se je rodil malo poseben. Ko je odrasel, ni bil sposoben za delo in ga tudi ni zanimalo. Vsak dan je šel v Kamnik, se sprehajal po mestu in prosil za kakšno stvar. Tam je dobil tudi ime *Tunški Peter*. Ljudje so mu dajali hrano, najraje pa je imel napolitanke. V šoli v Kamniku je na hodniku zmanjkalo več parov čevljev in eden izmed učencev je dejal, da je videl *Tunškega Petra*, da se je sprehajal po šoli. Vodstvo šole je javilo na ljudsko milico, da bi se stvar raziskala. Miličnik je šel poizvedovat na Petrov dom, kjer ga ni našel doma. Domači mu niso znali povedati, kje naj bi bil, zato so mu rekli, da je pri oddaljenem sosedu, kjer pomaga v *štali*. Miličnik je šel v to hišo, se sprehodil po dvorišču in zaslišal glasno govorjenje na podu. Misleč, da je Peter tam, je odprl vrata in zagledal pravkar zaklano kravo, ki so jo dajali iz kože. Sreča v nesreči je bila, da sta se lastnik krave in miličnik, ki je bil doma s komendske Mlake, poznala. Začela so se pogajanja, ker je bil to črni zakol, kar je bilo strogo prepovedano. Lastnik krave se je zelo dobro spogajal, da ni bil kaznovan. Dal je nekaj lesa za gradnjo hiše, ki jo je gradil miličnikov brat. Kako pa jo je odnesel Peter, pa ni znano.

štala – hlev

Tone Šmidovnik

Črnogorčeva žena je v časopisu prebrala oglas, da v Mariboru zaposlijo delavce na gradbišču. Takoj svojega moža pošlje v Slovenijo, vendar se je on že naslednji dan vrnil domov. Žena ga vpraša: »*Jao Jovane, pa zašto si se vratio kući?*« »*Pa slušaj ženo. Na avtobusnoj stanici sam pročitao MARIBOR – RUŠE. Pa sam se vratio.*«

Predlog za preimenovanje

Prehitrim voznikom po novem v Tunjicah trda prede. Takorekoč čez noč se je sredi Tunjiške Mlake na precej nedolžnem ovinku pojavila siva škatla z dvema luknjama – čisto pravi tunjiški radar. Zgroženi smo sprejeli odločitev, da bo treba po vasi sedaj voziti po omejitvah.

Poštenemu in pragmatičnemu človeku se na tem mestu zastavi enostavno vprašanje. Je to sploh smiselno? Bodo ljudje sploh vozili tistih 50 kilometrov na uro ali bodo še vedno pritiskali na plin? Glede na vse prebrano v komentarjih neimenovanega družbenega omrežja, ki govorijo o tem, kako bodo kamniški redarji kmalu ostali brez glav in reproduktivnih organov (tole je spisano novembra, stanje mestne redarske službe konec decembra je torej še zavito v tančico skrivnosti), postavitev tunjiškega radarja nikakor ni smiselno, še manj pa zdravo.

Predvsem je pri postavitvi tunjiškega radarja sporno to, da imamo vsi občutek, da so nam kršene ustavne pravice. Postavitev sive škatle na robu cestišča nikakor ni demokratično dejanje. Da se stacionarni radarji postavljajo ob avtocestah in drugod, je popolnoma razumljivo in pravilno – nikakor pa to ne sodi v strnjeno naselje, kakršne so Tunjice. Predvsem zato, ker ima v Sloveniji oblast ljudstvo. Kjer po navadi stojijo stacionarni radarji, ljudstvo ne živi, v Tunjicah pa. Če je v naši državi zagotovljena enakost pred zakonom, naj se to zagotovi tudi s postavljanjem tovrstnih zadev – torej: ali postavitev radarjev v vseh vaseh ali pa nikjer!

Močan protiargument postavitvi tunjiškega radarja je njegova zunanja podoba. Sivina pravokotne oblike nikakor ne sodi v naše idilično vaško podeželsko okolje. Niti pod razno se ne staplja v arhitekturno celoto okolice, v kateri stoji. Bolje bi na primer bilo, da bi se ga zakamufliralo v majhen kozolček ali v z bobrovcem krito pasjo uto, nikakor pa ne zgleda, da stvaritev kovinskostive barve stoji sredi vasi. Aktualno bi bilo seveda tudi začeti razpravo o tem, kako se krši neokrnjenost naravne dediščine. Vendar bi bilo to aktualnejše, če bi tunjiški radar stal nekoliko nižje ob mostu čez Tunjščico. Vendar so se postavljavci le-tega pametno odločili, da ga tja ne postavijo, saj tam prekoračitev hitrosti praktično ni.

Nenavadno pa pri vsem skupaj je, da se vsem mnenjem in resnici na ljubo precej inovativnim pristopom k reševanju problema, ki se jih bere v globinah svetovnega medmrežja, še ni pojavila peticija, ki bi s podpisi skušala rešiti problem in enkrat za vselej premaknila tunjiški radar nekam drugam – npr. k šoli, v Laniše, na Favšen rob.

Ker očitno prestavitve tunjiškega radarja ne bomo še tako kmalu dočakali, bi zadevo lahko imenovali nekoliko drugače. *Radar* se sliši precej zlovešče in daje celotni zadevi negativen prizvok. Predlog tega prispevka je, da se besedo preimenuje. Slovnični spol bi lahko bil ženski – enostavno; ker gleda na cesto in ima vse pod kontrolo. In ker gleda po cesti, naj se tako tudi imenuje; mrcina naj se tako kliče *pocestnica*.

nekega novembrskega večera s kozarcem vina

Anže Slana

Obvestilo vsem krajanom uporabnikom vaških klopi

Pred leti sem se odločil in odgovorno sprejel, da na hrambo prevzamem vaše mize in klopi. Za ta namen sem zaprl in odstopil prostor na gospodarskem poslopiju. Vsak krajan ima možnost, da si jih lahko brezplačno izposodi za svojo uporabo. S tem namenom so se tudi naredile. Za dvig se je treba predhodno najaviti, ravno tako za njihovo vrnitev. Če se dvigne večje število kompletov, jih je treba rezervirati, ker jih posojamo tudi zunanjim uporabnikom. Verjamem, da je za večje praznovanje ali dogodek datum določen mesec dni prej, razen za rojstvo otroka. Zato je

primerno, da se pokliče in naredi rezervacija.

V letošnjem letu se je začelo dogajati, da ob vračilu klopi in miz čedalje več ljudi ne pokliče, če je kdo doma, da se jih prevzame. Namesto tega se jih preprosto pripelje in zloži zunaj prostora. Še večja zmeda je, če jih pripelje več strank, potem sploh ne vem, kdo jih je vrnil. Za ta namen je zvezek, kamor se beleži, kdo in kdaj jih dvigne in kdaj jih vrne. Tako je bolj pregledno, da se ve koliko jih je na posoji in kdo si jih je izposodil. Stranka se podpiše pri dvigu in tudi pri vračilu.

Sami veste, da vam pomagam pri nalaganju in razkladanju. Ni pa moja dolžnost, da za vašo zabavo sam pospravljam. Želim si, da se red ponovno postavi nazaj. Zato sem se odločil, da se s 1. 1. 2019 plača 20 € akontacije pri dvigu, ki se jo vrne, ko se mize in klopi pripelje nazaj. Seveda ob predhodni najavi, da bo kdo doma in da se zložijo nazaj v prostor, ki jim je namenjen. V nasprotnem primeru plačana akontacija ostane meni. ☺

Vesele božične praznike, obilo zdravja, sreče in veliko lepih praznovanj v letu 2019 vam želi Gradišek Justin.

Narodne noše

V Kamniku vsako leto vsak drugi vikend v septembru Zavod za turizem, šport in kulturo tradicionalno prireja Dneve narodnih noš in oblačilne dediščine. Lani je prireditev porušilo vreme, letos pa je bila napoved enaka, a se ni uresničila. Bilo je sončno ter vroče in prireditev je odlično uspela.

Tunjičani smo včasih sodelovali z vozom in konjsko vprego, kar pa je žal zamrlo, ker se je število udeležencev krepko zmanjšalo, tako da sodelujemo le še kot manjšina pod kamniško tablo. Letos smo bile same ženske in morda ima tudi kak Tunjičan kje skrito svojo nošo, ki bi jo lahko včasih malo prezračil. Lepo bi bilo zopet zbrati skupaj kako skupinico, ki bi predstavljala Tunjice. Čeprav je morda prireditev že malo obrabljena, je treba poudariti, da je uvrščena med 20 najodmevnejših festivalov kulturne dediščine v Evropi in ima dolgoletno tradicijo.

Sicer pa se tudi same ženske znajo krasno zabavati in preživeti smo čudovit dan, a si vseeno želimo kake vesele tunjiške skupine.

Marina Koželj

Tunjiška manjšina na Dnevih narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku.

Miklavžev pozdrav Tunjicam

Medtem ko ste se nekateri počasi odpravljali spat, se napravljali v svoje pižame in počeli stvari, ki jih ob večerih navadno počnete, se je v moji peči še zadnjič zakurilo in speklo nekaj piškotov. Nato pa smo se skupaj s parkeljni in angelčki spustili na Zemljo in se odpravili na dolgo pot po Tunjicah.

Tunjice so čisto prevelike, da bi vse prehodili v enem zamahu. Ponovno se je traktor izkazal za izvrsten pripomoček, ki nam je olajšal hojo navkre-

ber in navzdol po tunjiških klancih. Seveda so bili tega zelo veseli tudi parkeljni, ki so mi pomagali nositi koš, poln dobrot in daril, in tako jim ga ni bilo treba nositi na ramah.

S celotnim spremstvom smo se, potem ko je padel mrak, odpravili od hiše do hiše in najbolj pridnim razdeljevali darila. Dela je bilo veliko, saj so tunjiški otroci kot po navadi res zelo pridni. Nekateri so nas prav zvedavo pričakovali in smo jim darila izročili, nekatere pa smo obiskali

ponoči in jim v pripravljene peharje darila nastavili malo kasneje, ko so sladko spali. Vsi pa so z iskricami v očeh odpirali zapakirana darila in vreče, polne dobrot, igrač, mandarin in ostalih pritiklin.

Povsod ste nas lepo in z odprtimi rokami sprejeli, slišali smo veliko molitev, pesmic in pričevanj o tem, kako zelo pridni so vsi. Parkeljni so med obdarovanjem spotoma zbirali tudi prostovoljne prispevke, ki so jih skrbno pospravili in čuvali kot punčico svojega očesa. Na koncu našega obdarovanja smo se odločili, da del vaših darov podarimo naprej v dobrodne namene. Tako bo vaš dar krenil izza tunjiških meja in razveselil otroke tudi drugje. S tem smo jim vsaj malo polepšali praznični čas in skok v 2019.

Dragi Tunjičani, Miklavža ste prijazno sprejeli, za kar se vam celo spremstvo nadvse lepo zahvaljuje. Upamo, da smo vas s svojim prihodom razveselili in obljublamo, da se naslednje leto zopet vidimo. Če boste tako pridni, kot ste bili do sedaj, se zagotovo bomo. Do takrat pa bom skupaj s pomočniki pripravljaj in zavijal darilca, pekel piškote in v zlato knjigo zapisoval vsa vaša dobra dela. In iskreno komaj čakam, da vas spet obiščem.

Vaš tunjiški Miklavž

Na obisku pri Mohtovemu (Torkar) Ivanu, 7. 7. 2018, kjer pridno kmetuje na svoji domačiji na Vinskem vrhu v Miklavžu pri Ormožu.

Podjetje pošlje svoje uslužbenke na izobraževalni seminar. Med njimi sta tudi žena in ljubica istega moškega, ki pa je ostal doma. Po končanem seminarju se vsi skupaj še fotografirajo. Ko mož doma gleda sliko, pokaže na ljubico in ženo vpraša: »Kdo je to?« »Oh, to je pa ena ta prava; ves večer se je nacejala, plezala po mizah in se ponujala moškim.« Ko je šel mož naslednjič k ljubici, mu tudi ona pokaže sliko, na kateri mož pokaže svojo ženo in jo vpraša: »Kdo je to?« Ona pa pravi: »Oh, to je pa ena dolgočasna ženska, ves večer se je poljubljala s svojim možem in se za nas sploh ni menila.«

Miklavž obiskal Tunjice

Kot prejšnja leta je tunjiške otroke v cerkvi sv. Ane tudi letos obiskal Miklavž. Pričakala ga je velika množica majhnih nadbudnežev, ki se niso bali ne parkljev ne angelov.

Člani Miklavževe skupine so zaigrali igro o očetu, ki se je hvalil svojima sinovoma, kako dober je bil v šoli. Spričevalo, ki ga je njegov najmlajši sin našel na podstrešju, pa ni bilo ravno spričevalo odličnjaka. Mama je dogajanje spremljala nekako ob strani z eno samo željo, da se njena fanta in mož ne bi sprli. Tako se je tudi zgodilo. Zgodba se je srečno končala, saj je oče priznal, da se je malo preveč hvalil, sinova pa sta sklenila, da se bosta bolj učila. Tako ju bodo cenili učitelji in sošolci.

Večer so polepšali angeli s petjem in plesom, ki so jim sem in tja ponagajali parklji.

Po igri je Miklavž vsakega od otrok poklical k sebi. Otroci so pogumno prihajali k njemu in se brez strahu pogovarjali z možem, dobrotnikom s škofovsko palico in kapo.

Pred cerkvijo so otroke in starše pogostile prizadevne tunjiške gospodinjice. Tako se je s prijetnim druženjem končalo 31. miklavževanje.

Marjeta Humar
Foto: Matjaž Sedušak

Najdaljši Lunin mrk

Letošnje leto si bo večina v astronomskem smislu zapomnila po lepem popolnem Luninem mrku, ki je bil povrh tega še najdaljši v tem stoletju. K predstavi je poleg velike medijske pozornosti v času predpočitniškega zatišja pripomoglo tudi dejstvo, da je mrk nastopil v prvi polovici noči, ko večine ljudi še ne premami spanec.

Lunini mrki sicer niso nekaj tako izjemnega kot Sončevi, saj oba lahko opazujemo skoraj s polovice Zemlje. Kdaj sploh lahko nastopi najdaljši mrk; kaj mora biti izpolnjeno, da nastopi tak mrk, oziroma od česa je odvisna dolžina? Lunini pa tudi Sončevi mrki nastopijo takrat, ko nekoliko nagnjena Lunina tirnica prečka ravnino, po kateri Zemlja kroži okrog Sonca. To se zgodi večinoma dvakrat na leto v nekaj manj kot poletnih razmakih. Če se prva dva – vedno se pojavita Sončev in Lunin mrk v paru – pojavita v januarju, lahko dočakamo še tretji par v decembru. Za dolžino je najpomembnejše dejstvo, kako točno čez sredino Zemljine sence gre Luna; bližje kot gre sredini, daljši mrk je. Naslednje je dejstvo, da mora Luna biti čimbolj oddaljena, saj to pomeni tudi, da najpočasneje kroži okrog Zemlje in se dlje časa zadržuje v območju Zemljine sence, čeprav je njen premer tudi manjši, toda ne toliko kot je manjša hitrost. Nekaj prinese še oddaljenost Zemlje od Sonca, toda vsi naslednji vplivi imajo vedno manj vpliva na dejanski čas trajanja popolnega mrka. Letošnji popolni mrk je trajal 100 minut oziroma 1 uro in 40 minut, najdaljše trajanje pa je lahko 107 minut. Mrk pripada 129 ciklu sarosov, ki se je začel 10 junija 1351 s prvim polsenčnim mrkom, v katerem bo serija 71 luninih mrkov, žal večina delnih in polsenčnih, sedaj pa smo ravno v obdobju, ko v 129 seriji sarosov nastopajo popolni lunini mrki – enajst po številu. Saros pomeni skoraj identično ponovitev mrka po 18 letih 11 dnevih in 8 urah. Torej bomo lahko podoben mrk opazovali leta 2036, vendar ne julija, ampak prve dni avgusta proti koncu noči,

saj bo to 11 dni in osem ur kasneje in mrk bo nekaj minut krajši, saj bo šla luna takrat skozi Zemljino senco že nekoliko bolj pri robu. Če so mrki tako predvidljivi, bi morali opazovati podoben mrk tudi leta 2000? So ga! A z druge polovice Zemlje, saj se je dogodek zgodil osem ur dneva prej, torej podnevi, ko z naše polovice zemlje Luna sploh še ni bila vidna. Tokrat se je mrk začel s Sončevim zaidom, a smo se lahko prepričali, da je bilo kakšno resnejše opazovanje mogoče šele z nastopom Navtične noči, ko je že precejšen del lune zašel v Zemljino senco.

Zemljina senca ima približno dvakrat večji premer od Lune. Kako močno rdečo Luno bomo videli med mrkom, je odvisno predvsem od tega, kako blizu središča sence potuje.

Med popolnim mrkom Luna ne presvetljuje neba kot takrat, ko je osvetljena, in praktično vidimo vse zvezde kot takrat, ko na nebu ni Lune.

Oddaljenost Lunine poti od središča same Zemljine sence igra pomembno vlogo o tem, kako svetla oziroma kako temna ali rdeča bo Luna med mrkom. Bolj tesno potuje Luna mimo središča Zemljine sence, tem temnejši oziroma bolj *krvavo* rdeč bo sam lunin mrk. Ta vidik rdečkaste lune se da lepo izračunati, ni pa oddaljenost poti od samega središča edini vidik. Precej močan vpliv imajo tudi piroklastični izbruhi na Zemlji še delujočih ognjenikov, ki v višje predele atmosfere izbruhajo velike količine prahu, ki naredi senco temnejšo in seveda čezno potujočo Luno tudi. Seveda ocenitev, kako temna je Luna med mrkom, ni ravno lahka naloga, saj se človeško oko na temo prilagodi precej podobno kot fotoaparat, ki s časom in nastavitvijo odprtosti zaslonke kompenzira pomanjkanje oziroma šibkost svetlobnega vira, v našem primeru Lune. Za realističen pogled bi moral za vse posnetke uporabiti iste čase. No, če se s podobnimi zagatami še niste imeli časa srečati, imate priložnost že januarja prihodnje leto, a ne za zaspance, saj se bo dogajal v drugi polovici noči proti jutru.

Tone Špenko

V najlepši luči se Luna pokaže v trenutkih, ko se približa robu sence, saj takrat na njej vidimo celo paleto barv.

Staro ročno orodje, ki so ga nekoč uporabljali v Tunjicah, nekaterega še danes

Cimaraki – orodji za tesanje tramov, za levičarje in desničarje.

Oblič – za ročno oblanje.
Štrajfmus – mizarsko orodje za natančno označevanje spojev pri izdelavi skrinje, omare, pručke itd.
Šrekvinkl – za merjenje različnih kotov.

Tesarsko dleto za dolbenje lukenj pri vezavi ostrešja.
Rašpla za brušenje lesa.
Lajkmesr – orodje za lupljenje lesa.
Tesarski vinkl – za označevanje pravokotnih linij.

Puntaka – namenjena za izdelovanje lukenj v stebrih pri kozolcu.
Večnamenska tesarska sekira.

Ročne žage z različnimi širinami listov.

Plankača – tesarsko orodje za tesanje tramov.

Večnamenska vojaška ruska sekira – sekira, izvijač, žaga.

Kolarsko orodje za izdelavo utorov.

Ročni lesni svedri za vrtanje lukenj.

Kovani tesarski žebliji.

Ročna črpalka za črpanje pijače iz sodov.

Sakralna posoda.

Ohranjeni šiviljski kroji Rezke Vinšek, Mhlavove moškre, okoli leta 1965. Kroj je bil izdelan za vsakega naročnika posebej. Na vsakem kroju je ime osebe, za katero je naredila kraj.

Konjska podkev iz turških časov, najdena v Tunjicah, in današnja konjska podkev.

Šivalni stroj.

Stari peglezn na žerjavico in prvi električni likalnik.

Ročna kangla, s katero je duhovnik pri krstu polil z žegnano/blagoslovljeno vodo dojenčka.

Šiviljski meter, škarje za debelejšje blago in tanjše blago, kreda za krojenje, fingret – naprstnik.

Replika vrtalke, kakršno je uporabljal stari Zotlarjev oče Janez, ki je bil pobudnik in ustanovitelj Društva skupne pomoči Tunjice.

Uredila: Milena Erbežnik Klanšek

Zakaj potoček žubori

Si se že kdaj vprašal, zakaj potoček žubori? Ne? No, potem ti pa povem tole zgodenco.

Nekoč so živeli kamenčki le v gorah. Vsak za sebe. Žalostni, ker so sami in ves čas pri miru. Dolgo let so lahko pogledovali le proti nebu, kjer so videli leteti ptice. A sami niso mogli leteti. In tudi ne poskakovati, kot so to počeli gamsi. Čutili so veter, kako jih boža po licih. Poslušali so mravlje, kako so se pogovarjale. Oni

pa so vse lahko le nemočno opazovali. Doli v dolini pa je tekla voda, vsa umazana od zemlje, ki jo je dobivala na svoji poti. Nikogar ni imela, da bi se z njo družil in igral. Tako je bilo veliko let.

Nato pa je enkrat zabobnelo, zagrmelo. Pa še enkrat. Vse se je treslo. Vse se je premikalo. V kraje je prišel gospod potres. Groza. Kakšen kaos je nastal. Nato pa je po vsem tresenju in gromenju nastala tišina. Velika tišina. Kar

naenkrat pa se je zaslišalo žuborenje tam nekje doli. Od vse groze in trepetu so kamenčki popadali v dolino v vodo. Najprej se je voda ustrašila, kaj je zdaj to, kdo jo moti. Nato pa je postala vsa vesela, da je dobila prijatelje kamenčke. Kamenčki pa so bili tudi veseli, da niso bili več pri miru. Od zdaj naprej jih je nosila voda s sabo na svoji poti. Voda pa je postala čista in modra.

Še zdaj se sliši njihovo veselje, da so se spoznali. Kar prisluhnite potočku, kako žubori.

Mojca Stele Jeglič

Gobe

Gobe ali glive so rastline brez klorofila, ki se hranijo zajedalsko ali pa so gniloživke. Poznamo kar sedemdeset tisoč vrst gob, ki v večini rastejo poleti in jeseni, ko je dovolj vlage in toplote, ki ju potrebujejo za rast.

Pri nas oziroma v naši okolici poznamo okoli 500 užitnih gob, 40 zavarovanih, okoli 100 pogojno užitnih in približno 30 strupenih vrst gob. Pogojno užitne so gobe, ki so surove strupene ali dokaj strupene, ko pa so termično obdelane na približno 90° ali 100° Celzija, se izločijo nekateri strupi in postanejo užitne. Nekatere so prav okusne (npr. rdečkasta mušnica, bolj znana pod imenom biser-nica).

Bisernica.

Nabiranje gob naj nam bo užitek in obred. Ne pozabimo, da smo v gozdu gostje. Gobe pobiramo in nabiramo previdno, s spoštovanjem do narave, ki nam je to dala. Ne brcamo gob, ki jih ne poznamo, tudi neužitne pustimo pri miru, ker so prav tako pomembne za gozd in podrast kot ostale. Ne plašimo divjadi, ne uničujemo podrasti, gobe očistimo na mestu, kjer smo jih pobrali, in kar je zelo važno, gobe nabirajmo v pleteno košare, da lahko trosi gob padejo nazaj v gozd, in ne v plastične vrečke, kjer se kuhajo in izgubljajo aromo. Zavedajmo se tudi, da se nam ni treba prav do gozda pripeljati z avtom,

kajti sprehod je zelo koristen. Bog ne daj, da pri gobarjenju delamo škodo kmetom. Bili so tudi primeri, ko so gobarji (ki to niso) uničili, prerezali žice električnega pastirja.

Vsak laičen nabiralec gob naj se drži pravila, da nabira le tiste užitne gobe, ki jih res pozna, če niso 100 % prepričan, je bolje pustiti užitno dobro gobo, kot pa pobrati strupeno, kajti s tem ogrožajo življenje sebi in svoji družini, znancem; se pravi vsem, ki bi te gobe uživali.

V naših krajih (v okolici Tunjic) se najraje in največ nabirajo gobani oziroma jurčki. Sam sem že več let član gobarskega društva Kranj in raje nabiram več vrst gob, čeprav priznam, da ko v naravi vidim lepega jurčka, mi srce hitreje zabije. Mimogrede naj povem, da imamo tudi v Tunjicah ustanovljeno gobarsko društvo, katerega sem tudi član. Društvo uradno ni registrirano, ne gre nas pa podcenjevat, kajti nekateri naši člani imajo zakupljene gobarske parcele na Lipovcu in drugod po Sloveniji. Vstop in sprejem v naše društvo pa je zelo zahteven in težak, kajti vsak član mora izpolniti kopico testov in nalog v učnem centru gostilne Slanovec.

No pa se vrnimo h gobanom, poleg gobanov (boletus) oziroma jurčkov, se pri nas nabirajo tudi lisičke, nekatere golobice in marele (dežniki). Golobic je pri nas približno 85 vrst, najbolj pa so priljubljene in okusne modrikasta, rjavo-zelena in zelenkasta golobica. Nekatere so tudi neužitne ali strupene, niso pa smrtno strupene, povzročajo samo želodčne težave.

Modrikasta golobica.

Rjavo zelena golobica.

Zelenkasta golobica.

Užitnost golobic se lahko ugotavlja tudi z jezikom ali vonjem, če golobica ne peče, ne greni ali ne smrdi, je užitna. Zavedati pa se moramo, da užitnost s pokušino lahko naredimo samo pri golobih in mlečnicah.

Pa se vrnimo h gobanom, pri nas je poznanih okrog 30 vrst gobanov, nekateri so užitni (večina), nekaj je pogojno užitnih, par neužitnih, strupena pa sta volčji goban in vražji goban.

Volčji goban.

Vražji goban.

Pri nabiranju pa nam najbolj dvignejo tlak oziroma nas razveselijo poletni goban, črni goban ali ajdovec, rumeni goban, borov goban in pa jesenski goban.

Poletni goban.

Črni goban.

Rumeni goban.

Borov goban.

Jesenski goban.

Kar se tiče lisičk, je stvar bolj preprosta, večina nas pozna to okusno lepo rumeno gobo, ki pa se deli na navadno lisičko (pri nas so to bele, blede in oranžne), čokato lisičko, žametno lisičko in divji lisičkovec, ki pa je surov strupen.

No pa še nekaj o marelah; te delimo na orjaške marele (dežnike), ki zrastejo do višine 50 cm, klobuk pa ima premera 30 cm (obroček je pri vseh užitnih marelah premičen – po betu gori, doli), potem sta tu še beli in grbičasti dežnik.

Orjaški dežnik.

Beli dežnik.

Grbičasti dežnik.

Opozorilo: Surovi dežniki škodujejo. Nikakor jih ne smemo zamešati z manjšimi smrtno nevarnimi dežniki, premera klobukov 2–10 cm.

Sedaj pa se moramo dotakniti tudi strupenih gob. Vsak gobar bi moral

dobro poznati vse najbolj strupene gobe, kot so: zelena mušnica, koničasta mušnica in panterjeva mušnica (pegasta mušnica).

Zelena mušnica.

Koničasta mušnica.

Panterjeva mušnica.

Slikovni prikaz smrtno nevarnih mušnic.

Seveda so enako strupene, čeprav na oko manj atraktivne tudi rdečkasta razcepljenka, poljska koprenka, bleđičasta rdečelistka in obrobljena kučnica.

Pri določeni užitnosti ali neužitnosti tudi strupenosti ne smemo odločati na osnovi enega znaka – na primer barve, okusa ali oblike. Ne se zgledovati po polžih, ki z lahkoto jedo zelo strupene gobe. Pravilno določanje je le na osnovi več znakov. Zlasti barva je zelo varljiva, tudi okus. Rimski cesar Klavdij je pred smrtjo dejal, da je jedel najbolj okusno gobo, ko mu je žena pripravila zeleno mušnico za večerjo. Torej možje pazite, kaj prinese iz gozda in kaj vam bo pripravila žena.

Naj vam za konec zaželim veliko sreče pri nabiranju vam ljubih gob in vas prosim, da gozd zapustite tak, kot je bil pri vašem vstopu. Samo od nas je odvisno, koliko časa bomo še imeli gozd in gobe.

Tunjice, 5. 11. 2018

Marjan Šmidovnik – Pikov'c

Trojček marel je Tine našel malo po svojem rojstnem dnevu. Kljub svojim letom se vsako jutro poda v gozd nabirat gobe. Če pa gob ni, gre na sprehod oziroma na obhod.

Jurčke (dvojček in trojček) je Tine Šmidovnik – Ogrinov našel ravno na svoj 86. rojstni dan.

Nekaj zapis-kov iz kronike

Pred 670 leti – 1348

25. januarja 1348 katastrofalen potres na Koroškem poruši Beljak in povzroči podor 2166 metrov visoke gore Dobrač. Zasuje in zalije 17 vasi. To je bil najhujši potres v zgodovini naših krajev.

Pred 200 leti – 1818

Luka Čeč odkrije notranjost Postojnske jame. Od tedaj naprej se je obisk jame vedno povečeval.

Pred 120 leti – 1898

12. decembra 1898 z Dunaja pripeljejo prvi avto v Ljubljano. Pripeljal ga je baron Anton Codelli. Za tem novim tehničnim čudom so po Ljubljani tekli ljudje.

Pred 100 leti – 1918

- Zaradi razpada Avstro-Ogrske monarhije po prvi svetovni vojni propade tudi njihov denar, zato dinar postane plačilno sredstvo v Sloveniji.
- Takoj po koncu prve svetovne vojne izbruhne huda bolezen

– španska gripa, ki po Evropi terja med 50 in 100 milijoni žrtev, več kot minula vojna. Takrat so tudi v Tunjicah sezidali vežico na pokopališču – *totenkamro*, ker umrli niso smeli ležati doma.

Pred 90 leti – 1928

- 1. septembra začne radio Ljubljana poskusno oddajanje.
- Italijanska vlada zapove, da morajo vsi slovenski otroci na Primorskem pri krstu dobiti italijansko ime.

Pred 60 leti – 1958

11. oktobra 1958 začne TV Ljubljana oddajati lastni program. Bilo je še zelo malo televizijskih sprejemnikov in vidnost slabo pokrita.

Pred 50 leti – 1968

Leta 1968 je bil znižan in razpotegnjen zelo strm klanec na cesti proti Kamniku. Še kar veliko let pa ni bil asfaltiran.

Pred 10 leti – 2008

23. avgusta 2008 hud vihar s točo odnese celotno streho na tunjiški šoli.

Ivan Nograšek

Zemljo krast v modri in zeleni

Če se je kdo v nedeljo, 8. aprila, vozil ali sprehajal po Kamniku in tudi njegovi ožji okolici, je verjetno nalezel na ljudi, ki so zaverovani v svoje (pametne) mobilne telefone krožili po mestu. In mnogi od njih niso govorili po naše. V s soncem obsijanem Kamniku je namreč potekal uradni (svetovni) *Ingress Mission Day*.

Ingress se je začel, ko so evropski raziskovalci v Cernu odkrili skrivnostno energijo, ki se manifestira skozi pomembne točke človeškega sveta, skozi *portale*. Skrivnostna energija pa je seveda razdelila človeštvo na dva dela, v dve skupini, na modre in zelene. *Resistance* ali uporniki se zoperstavljajo tej energiji in se borijo za svobodno voljo človeštva, razsvetljeni (*Enlightened*) pa vidijo v njej novo stopnjo človekovega razvoja in jo dobrohotno sprejemajo. In zaradi tega se po celem svetu vzemajo posamezni *portali* in se borijo za prevlado. Uspešnost posamezne strani pa je odvisna od delovanja posameznih igralcev – *agentov*. In svet nikakor ni več tak, kot smo mislili, da je.

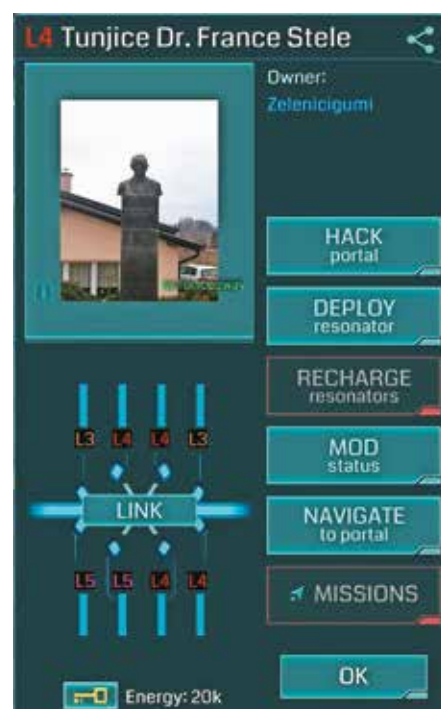
Gremo nazaj. Tiste aprilske nedelje se je po Kamniku na veliko zavzemalo t. i. *portale* in se bojevalo za prevlado. Kdo je zmagal in drugi ekipi ukradel največ zemlje, niti ni važno, je bil pa zato za en dan Kamnik središče svetovnega dogajanja; več kot stotina udeležencev s celega sveta je

raziskovala kamniške skrite kotičke in njegove znamenitosti, saj se ingressovska energija udejanja skozi najrazličnejše spomenike – in v Kamniku je teh *portalov* res veliko.

Verjetno se množici ljudi vse skupaj zdi velika izguba časa. Vendar se preko te *obogatene realnosti* igralec lahko tudi česa nauči. Ne samo tega, kako drugemu ukrasti košček ozemlja, ampak tudi marsičesa o krajevni (ali pa tudi širše lokalni) zgodovini, dediščini, spomenikih in veliko drugega. Zanimivo pa postane takrat, ko se začenja posamezne spomenike povezovati med sabo in ustvarjati večja ali manjša trikotna polja ...

Niso pa *portali* samo v Kamniku in v mestnem okolju. Energija se skozi *portale* udinja na celem svetu – tudi v Tunjicah. Verjeli ali ne, se v našem malem kraju, ki ni gosto posejan s *portali*, občasno zgodi prava bitka med posameznimi agenti. Precej zaželen *portal* se nahaja, kje pa drugje, kot pri cerkvi sv. Ane. Interesantna *portala* sta tudi Bitenčevo znamenje in pa spomenik dr. Franceta Steleta. Enkrat so *portali* zeleni, drugič modri; vsekakor pa ne ena in ne druga stran še ni rekla zadnje besede in boj se nadaljuje.

V Tunjice zaidejo tudi eni najboljših ingressovih agentov na Kamniškem; pripadnost svoji skupini (in resnici)

Primer portala in njegovih osnovnih podatkov.

vestno uresničujeta TomLooway in Mungo666 (prvi zeleni razsvetljenec in drugi modri upornik), pa tudi vsi ostali, ki obiskujemo tunjiške spomenike in zase za določen čas vzamemo posamezen *portal*.

Če torej v Tunjicah vidite koga, ki pohajkuje naokoli in v okolici katerega od križev, cerkve, šole gleda v svoj telefon, ni nujno, da svoji nesmrtni ljubezni pošilja sporočilo, da namerava koga poklicati ali da pač brska po spletu. Resnica je lahko mnogo bolj zanimiva, napevna in bojovita. Mogoče rešuje svet – ga varuje pred skrivnostno energijo ali pa le-to skuša vpeljati v človekov vsakdan.

Zelenicigumi

V začetku novembra so se na jugu Slovenije pojavila velika polja, ki so se raztezala od Primorske do Dolenjske in vključevala tudi Osrednjo Slovenijo in Hrvaško. Eno od polj pa je povezovalo Italijo, Slovenijo in Hrvaško.

Ingress pogled na Tunjice. Pike označujejo položaj portalov. Nekaj se jih nahaja še v Lanišah.

Najin poročni dan

Mladoporočenci, uredništvo *Tunškega glasu* Vam želi, da v ljubezni premagujete ovire, v slogi sprejemate življenjske odločitve in s spoštovanjem prisluhnete drug drugemu. Želimo Vam življenje, polno harmonije, skupnega zadovoljstva, zdravja, miru in nepozabnih doživetij.

Nataša in David Debeljak

23. junija sta se poročila Nataša Traven iz Tunjiške Mlake in David Debeljak iz Srednje vasi pri Šenčurju. Civilni obred je potekal v poročni dvorani Občine Kamnik, cerkveni pa v podružnični cerkvi sv. Katarine in Radegunde v Srednji vasi. Skupen dom sta si uredila v Srednji vasi pri Šenčurju.

Tamara in Matej Blazinšek

V začetku oktobra sta se poročila Tamara Novak iz Tunjic in Matej Blazinšek s Konjskega. Civilni obred je potekal v petek, 5. oktobra, v poročni dvorani občine Slovenske Konjice, dan kasneje, 6. oktobra, pa mu je v cerkvi svetih Treh kraljev na Treh kraljih (Slovenjebistriško Pohorje) sledila še cerkvena poroka. Skupen dom sta si ustvarila na Brezovi pri Šmartnem v Rožni dolini.

Barbara Klanšek

Andreja in Anand Raj Paul Rajendran

23. junija sta si večno zvestobo obljubila Andreja Zalaznik iz Tunjic in Anand Raj Paul Rajendran iz Bangalorja, Indija. Civilni obred je potekal v Gostilni Repnik na Vrhopolju pri Kamniku. Spoznala sta se na križarki leta 2013, kjer sta skupaj delala štiri leta in potovala okoli sveta. Živita v Tunjicah.

Novorojenčki

Jakob Erce – Krišekarjev

Marcel Osredkar – Grkmanov

Jakob Uršič – Nivčarjev

Eva Planinšek – Ogrinova

Eva Zobavnik – Užarjeva

Žan Koželj – Petrov

Jernej Krumpestar – sp. Košišev

Eljan Petek – Grlušekov

Izak Prosen – Udamov

S pesmijo v praznične dni

Društvo Tunški glas je tudi letos priredilo glasbeno poslastico za vse ljubitelje prijetnih melodij in s pesmijo zaključilo uspešno leto. Tokratni dogodek *S pesmijo v praznične dni* se je odvil v soboto, 8. decembra, gostji pa sta bili citrarka Jasmina Levičar in sopranistka Martina Zapušek. Skupaj sta s prijetnimi zvoki nežnega glasbila ter angelškega glasu obiskovalcem pričarali nepozaben in repertoarno izredno raznolik glasbeni večer.

Srečali sta se pred 15 leti na Prevorju, od takrat dalje pa njuni glasbeni poti iščeta le še vzporednice. S čustveno izjemno polnim melosom ljubezenskih, domoljubnih, sakralnih, ljudskih in narodnih melodij skrbita, da se poslušalci ob glasbi združujejo in ob prijetnih melodijah za trenutek pozabijo na vsakodnevne preizkušnje mnogo prehitrega in pogosto brezosebnega vsakdana. S svojim nastopom sta zbranim v avli POŠ Tunjice pričarali zares prijeten večer nepozabnih melodij, ki bodo v njihovem spominu ostale še dolgo.

Besedilo in foto: Barbara Klanšek

V letu 2018 smo se poslovili od naših krajanov

Ni res, da so odšli – nikoli ne bodo. Ujeti so v naša srca. S spomini bodo vsak naš korak spremljali v tišini.

19. januarja je umrl **RUDOLF VINŠEK – Mhlavov Rudi**. Življenje se mu je izteklo v 87. letu starosti. Dolga leta je delal v Kemijski industriji Kamnik.

15. aprila je umrla **MARIJA ŠMIDOVNIK – Jernejeva**. Zapustila nas je v 83. letu življenja. Dekliška leta je preživel v Loki pri Mengšu.

10. junija je umrla **ANGELA VRHOVNIK – Bovčova Angela**. Smrt jo je prehitela pred 72. rojstnim dnem. Več let jo je mučila bolezen.

7. septembra je umrla **TEREZIJA SLANOVEC – Grlušekova Rezka**. Mesec dni kasneje bi napolnila 84 let življenja. Rojena je bila na Vovkovi domačiji. Bila je znana vaška gostilničarka.

V letu 2018 so umrli Tunjičani, ki so živeli drugod

Aprila je umrl **STANE ŽAGAR – Udamov**. Živel je v Mostah, letos bi dočakal 90 let. Pokopan je v Komendi.

16. septembra je v 87. letu umrl **TONE VRHOVNIK – Holcarjev**. Živel je na Mlaki pri Kranju. Pokopan je na Kokrici. Zadnja leta je živel brez obeh nog. Bil pa je vseeno vedno dobre volje.

Janezu Majcenoviču v spomin

V začetku letošnjega decembra je v 86. letu umrl Janez Majcenovič s Perovega. Bil je častni občan občine Kamnik. Najbolj znan kamniški pevec je kar 33 let prepeval pri najstarejšem pevskem zboru Lira v Kam-

niku. Poleg tega pa še pri več drugih zborih in skupinah, na mnogo prireditvah pa tudi kot solist. Pevsko ga je v mladosti usmerjal in mu svetoval njegov oče Jože. Srednjo glasbeno šolo je obiskoval v Ljubljani.

Pred leti je vsako leto na praznik sv. Ane njegov bariton odmeval s kora tunjske cerkve. Tudi zaradi njega marsikdo ni hotel zamuditi te maše. S skupinico Kamniški koledniki Rokom, Božem in Tomažem je prepotoval vso Evropo, vse do Švedske, ter obe Ameriki in Avstralijo. Če si ga obiskal na domu v bližini Titanove tovarne, ti je vedno rad povedal kakšno zanimivo zgodbo, ki so jo priljubljeni muzikanti kot gostje doživeli po svetu.

V Tunjicah smo ga zadnjič poslušali lansko leto ob blagoslovitvi Grkmanove kapelice, ki je postavljena v spomin na njegovega prijatelja kolednika Roka Lapa.

Janez se je rodil v delavsko-obrtniški družini na Perovem. Po poklicu je bil profesor matematike in fizike. Poučeval je na srednji šoli Rudolfa Maistra v Kamniku. Tudi pri vojaki je vodil glasbeni orkester. Bil je navdušen planinec, krajevni zgodovinar in šahist. Vedno je sodeloval pri kulturnih prireditvah v Kamniku. Vodil je tudi Društvo kamniških plavalcev. Prepeval je na veliko prireditvah pri planinskih kočah na Kredarici, Jalovcu, Kokrškem sedlu in drugod.

Njegov pevski dom pa je bil pri orglah na obeh kamniških korih, kar pa so mu v službi očitali, da ni sprejemljivo za njegovo pedagoško službo. Zaradi tega je moral za nekaj časa službo poiskati v zavarovalništvu. Po upokojitvi po letu 1995 je še vedno rad zahajal do sv. Primoža in vedno do križa gori nad cerkvico sv. Petra.

Ivan Nograšek

Stare fotografije iz Mhlavove skrinje.

Jože Grkman, Mlakarjev, in Nace Vinšek, Mhlavov.

Mhlavova stara hiša, leta 1963. Na motorju je Ivan Nograšek.

Rezka Vinšek, Mhlavova mama, mesi testo za kruh.

Rezka Vinšek, Mhlavova mama, priznana moškra (šivilja) pred domačo hišo.

Rudi Vinšek, Mhlavov ata, pred domačo hišo.

Mhlavova stara hiša.

Tončka Vinšek, Mhlavova, Jana Vinšek in Helena Vinšek.

Mhlavova družina Rudi, Rezka, Helena in Franc.

Bohkov kot, ki ga je izdelala Mhlavova mama, stoji v Mhlavovi hiši. (če bo viden, drugače gre ven)

Prvi radio pr' Mhlav, ki ga je izdelal Janez Vinšek, Mhlavov, okoli leta 1950. Ogrodje radia je izdelalo nemško podjetje Folksfenger, notranjost pa je sestavil Janez.

Franc Vinšek, Voštarski, Rudi Vinšek, Voštarski, Nace Vinšek, Mhlavov, Rezka Vinšek, Mhlavova, Rudi Vinšek, Mhlavov, Rezka Vinšek, Mhlavova, Rudi Vinšek iz Ilirske Bistrice, Franc Vinšek, Mhlavov in Helena Vinšek, Mhlavova.

Helena Vinšek, Mhlavova.

Košišev Andrej in motor Maks s slovensko registrsko tablico.

Ukušekovi Lida in Zora.

Sp. Dolenčev Andrej in njegova sestra Maleževa mama.

Kdo jih pozna?

Košišev Tone.

Sp. Dolenčev Andrej, rojen 1908. Leta 1928. Bil je kaplar v konjenici. Služil je v Kragujevcu.

Tunjiški naborniki.

Gasilska povorka v petdesetih letih.

Ukušekov Ivan.

*Neža in Francka Mlakar –
sp. Hribarjevi.*

10. obletnica
ansambla in
izid zgoščenke

Po koncertu
zabava s plesom

Od ljudi za ljudi

KONCERT ANSAMBLA GALOP
z dobrodelno

ŠPORTNA DVORANA KAMNIK
sobota, 16. februar 2019, ob 19.30

- Uroš in Tjaša
- Ans. bratov Poljanšek
- Jodel Express
- Klemen Torkar
- Ans. Domačini
- Ansambel Šus
- Folklorna skup. Kamnik
- Harmonikarski orkester Janka Kokalja in Martina Vodlana
voditeljica: Maja Oderlap

- Veseli svatje
- Ans. Viharnik
- Veseli muzikantje
- Tina Debevec
- MJAV
- Mladi godci
- Tomaž Plahutnik

GOSTJE

Rezervacija in prodaja vstopnic: 031 295 906

Prodajna mesta:

Stahovica: okrepčevalnica Uršič • Zalog: okrepčevalnica Marička

Virpolje: bar Mavrica • Kamnik: TIC • Moste: trgovina Marija

Cena vstopnice 15 €.

 **KNJIŽNICA
FRANCETA
BALANTIČA
KAMNIK**

POTUJOČA KNJIŽNICA OBISKUJE TUNJICE OB ČETRTHIH

OD 18.00 DO 19.30 (postajališče je pred OŠ)

URNIK OBISKOV
V LETU 2019:

3., 17. in 31. januar

14. in 28. februar

14. in 28. marec

11. in 25. april

9. in 23. maj

6. in 20. junij

12. in 26. september

10. in 24. oktober

7. in 21. november

5. in 19. december

HIDROEKOL d.o.o.
 -- Hidrotehnika in ekologija --

Cistilne naprave
 Separatorji, črpalnice,
 Odtočni elementi,
 Protipoplavna zaščita,
 Pokrovi, jaški, zaporne lopute,
 Dušilke, splakovalniki,
 Regulacijske zavese,
 Sektorski nadzor infrastrukture
 Telemetrija

Laniše 2a
 SI 1241 Kamnik
 ☎ 0599 56 118
 041 272 922
 ☎ 0599 56 118
 hidroekol@siol.net

VRHOVNIK ANTON S.P.
 TUNJICE 24A
 1240 KAMNIK
 mbt: 041/832-823

sam
srečno

www.sam.si

**BREZPLAČNA DOSTAVA
 PLINA NA DOM**
051 387 770 IN 040 422 232

**Gradbena mehanizacija
 Romšak Janko s.p.
 041/859-741**

040 820 209
 borutkosirnik@gmail.com

Škocjan 4 B, 1233 Dob pri Domžalah
 T: 041-716-229, 041-752-226
 E: info@lanser.si
 www.lanser.si

Storitve z gradbeno mehanizacijo

**Okrepčevalnica
 Slanovec s.p.**

Drago Uršič s.p.

**ODLIČNE PICE
 NAJBOLJŠI
 OCVRT PIŠČANEC
 031-30-22-21**

KMETIJA
"Span"

FRANC PETRIČ
 BREG PRI KOMENDI 3
 ☎ 01 834 12 33
 ☎ 040 365 080

**CENTER
 OBDELAVE PLOČEVINE**

BAUMANN
 krovstvo - kleparstvo - izolacije

Uroš Baumann s.p.
 tel.: 041 367 343, 081 602 765
 uros.baumann@kks-kamnik.si
 Podgorje 36/c, 1241 Kamnik

**PREVOZ LESA
 ROK KLANŠEK
 031/544-154**

varčno-oprevaj. si

CENTRALNE INŠTALACIJE,
TOPLOTNE ČRPALKE,
SOLARNI SISTEMI
IN VODOVOD

RAPPORT d.o.o.
Tunjska Mlaka 8a
1240 Kamnik

gorazd@rapport.si **041 856 996** www.varcno-oprevaj.si

**Instalacije
Pungertar**
041 694 206

CVETLIČARNA
Katja

Žale 1, 1240 Kamnik
tel.: 01/83 91 497, gsm: 041 319 600

KROVSTVO MOJSTER ČEVKA
TOMAŽ ČEVKA S.P.
LANIŠE 2, 1241 KAMNIK

GSM: 041/ 392-248

STORIČVE
Z GRADBENO MEHANIČNO
Vido Komatar s.p. **gsm: 041 948 354**

ENERKON
Napredne rešitve merjenja vode in toplote.

KOSIRNIK KTK d.o.o.
Krovstvo, tesarstvo, kleparstvo in hidroizolacije
TUNJICE 23 • 1240 KAMNIK • D.Š.: SI32143648
GSM: 041 680 430
e-mail: matej.kosirnik@siol.net

VINSEK
AVTOKLEPARSTVO

Galerija Majolka
1241 Kamnik, Medvedova 16
031 638 483
www.majolka.si

DašDa
d.o.o., Košiče 14, 1241 Kamnik
Dare Drolc
gsm: 041 74 54 10
e-mail: dasda.dd@gmail.com

- ☀ ograjni sistemi Bekaert-Kočevar
- ☀ ogled-ponudba-postavitve
- ☀ popravilo žičnatih ograj

Ciril Zagar
1794 Eldon Dr.
Wickliffe, OH 44092-1566

OPKA plast
izdelava orodij
in predelava termoplastov

Jože Koželj
direktor

ORKAPLAST d.o.o., Ljubljanska cesta 45, 1241 Kamnik
Tel.: 01/8310 662, fax: 01/8310 663, gsm: 041 741 757
e-mail: orkaplast@siol.net

HARMONIKA SERVIS
Peter Galjot

servis vseh tipov in
znamk harmonik

041 44 55 77
servis-harmonik.com

INDIZAJM
CELOVITE REŠITVE ZA INTERIER
WWW.IZRIS-POHISTVA.COM

Masažni sistemi

Medical line d.o.o.
Maistrova ulica 16
1240 Kamnik
Tel: 01 839 42 61
Fax: 01 839 42 60
www.medicalline.si
info@medicalline.si

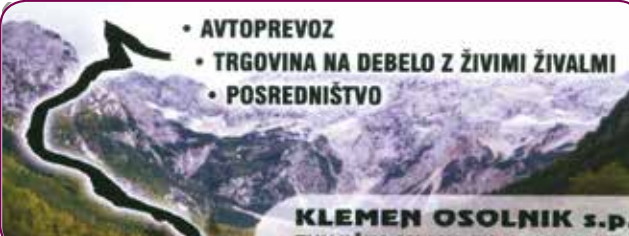

**Frizerski salon
Zvezda**

KLARA CERAR s.p.
Perovo 30, 1240 Kamnik
041 958 011

BRODAR DUŠAN s.p.
ČIŠČENJE, BRUŠENJE, POLIRANJE IN
PREOBLIKOVANJE PLOČEVINE
TUNJIŠKA MLAKA 26A, 1240 KAMNIK
GSM: 041/ 837 233

• AVTOPREVOZ
• TRGOVINA NA DEBELO Z ŽIVIMI ŽIVALMI
• POSREDNIŠTVO
KLEMEN OSOLNIK s.p.
TUNJIŠKA MLAKA 5K, 1240 KAMNIK

MIZARSKE STORITVE
Matej Rajterič s.p.
Tunjice 42, Kamnik **040 882 933**

**POSTAVLJANJE OSTREŠIJ
IN KROVSKA DELA**

Igor Vinšek s.p.
igor.vinsek@gmail.com
Tunjice 27, 1241 Kamnik
mobi: 040-865-560

**KRAJEVNA SKUPNOST
TUNJICE**

ES - KI Elektro Storitve
izgradnja, popravila, vzdrževanje

Instalacije jakega in šibkega toka
Antene, antenski in kabejski sistemi
Domofoni, videofoni in gospodinjstvi aparati

Igor Komatar
GSM: 041 969 220

SLIKOPLESKARSTVO

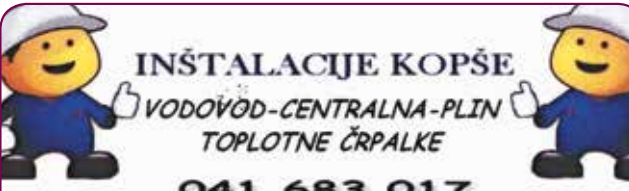
Koželj Franc s.p.
Županje njive 3, 1242 Stahovica
Tel.: 01/8325-615, GSM: 031/788-695
slikopleskarstvo.kozelj@siol.net

SG Koželj d.o.o.
Tunjiška mlaka 10c
1240 KAMNIK

Gašper Koželj
M: (0)31 395 092
info@sg-kozelj.si

- krovstvo - tesarstvo - projektiranje
- kleparstvo - hidroizolacije in svetovanje

INŠTALACIJE KOPŠE
VODOVOD-CENTRALNA-PLIN
TOPLLOTNE ČRPALKE
041 683 017
www.instalacije-kopse.si

SAMSON KAMNIK d.o.o.

ALEKSANDER MIKUŠ Tel.: +386 (0) 1 83 17 255
+386 (0) 1 83 19 260
Fax: +386 (0) 1 83 17 179
E-mail: samson@samson-kamnik.si
Kovinarska cesta 28, SI-1241 Kamnik, SLOVENIJA

ZOBAVNIK

Tesarstvo, krovstvo,
kleparstvo, sečnja, spravilo in
odkup lesa

Anže Zobavnik s.p.
Tunjice 24e 1241 Kamnik
051 363 527

JANEZ VRHOVNIK S.P.

**PIZZERIA
SKOK**

Perovo 27, Kamnik
tel.: 01 / 8312 449

**TAPETNIŠTVO
J & N**

Nada Klemen s.p.

Tel./fax: 01 / 831 70 79, GSM: 041 / 51 44 06
Tunjska mlaka 18, 1240 Kamnik
nada.klemen@amis.net

montvar

Lado Žavbi s.p.

Tunjice 368, 1240 Kamnik
tel.: 01-839 12 34, mobilni: 031 395 135

TESARSTVO Justin Klanšek s.p.

Tesarska • krovksa • kleparska dela

Tunjice 29, 1241 Kamnik
T: 01 83 92 951
F: 01 83 97 684
M: 041 362 609

E: tesarstvo.klansek@gmail.com

Justin Klanšek
tesarski mojster

HOLISTIČNI CENTER ZDRAVJA
NARAVNI ZDRAVILNI GAJ TUNJICE

VD d.o.o.

Katja Jelovčan, dipl. fizioterapevt

direktor

Tunjice 12, 1241 Kamnik, Slovenija

+ 386 41 785 675

+ 386 1 831 70 85

info@zdravilnigaj.si

www.zdravilnigaj.si

www.kirlian-kamera.eu

GOSTILNA • PIZZERIA • PIVOVARNA

FURMAN

Lukovica
www.gostilnafurman.si

Odprto

od 7.00 do 24.00 ure;

nedelja zaprto

Gsm: 041 629 523

Dostava hrane:

051 33 66 66

**Hvala vam za pomoč
pri izdaji glasila Tunški glas.**

**VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 2019
VAM ŽELIJO NAŠI OBRTNIKI,
PODJETNIKI IN POSAMEZNIKI,
KI SO OMOGOČILI,
DA JE TUNŠKI GLAS IZŠEL
TUDI LETOS.**

